

ΔΕΛΤΙΟ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

(NUTS2 — EL52)

Περίοδος αναφοράς: Μάρτιος 2026 - Οκτώβριος 2024

Έργο: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934)

Υποέργο 1: «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου»

Πακέτο εργασίας ΠΕ 1.3.2: Επικαιροποίηση δεδομένων της «Γεωβάσης»

Το παρόν δελτίο εκπονήθηκε στο πλαίσιο του υποέργου 1 «Σύγχρονες Υπηρεσίες προς τις ΠΜΕ & ΜΜΕ του Εμπορίου» της Πράξης: «Κέντρο Καινοτομίας για το Λιανικό Εμπόριο» (κωδικός ΟΠΣ 6002934), η οποία είναι ενταγμένη στο Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΚΤ+) και από εθνικούς πόρους.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
2021 – 2027

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά	4
1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο	4
1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο	4
1.3 Εμπορικός Τομέας.....	5
1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου	5
1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ).....	6
1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή.....	7
1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες	12
1.8 Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)	14
Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας	16
2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας	16
2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ	17
2.3 Νομικές Μορφές.....	18
2.4 Κλαδική Σύνθεση	19
2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες	21
Κεφάλαιο 3 — Επιχειρηματική Πυκνότητα και Χωρική Διάρθρωση	24
3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα.....	24
3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο.....	27
3.3 Τυπολογία Δήμων	29
3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες.....	32
Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά	35
4.1 Συνολικό Εμπόριο	35
4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή.....	35
4.1.2 Δείκτες Δυναμικής.....	37
4.2 Λιανικό Εμπόριο	40
4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού	40
4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού	40
4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού.....	42
4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού	45
4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού	46
4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού	48

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού	50
4.3 Χονδρικό Εμπόριο	52
4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού	52
4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού	53
4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού	55
4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού	58
4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού	59
4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού	61
4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού	63
Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση	65
5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου	65
5.2 Δυναμική και Μεταβολές	66
5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία	68
5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς	70
Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)	73
6.1 Σύνθεση του Δείκτη	73
6.2 Κατάταξη Περιφερειών — Η Θέση της Κεντρικής Μακεδονίας	74
6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση	75
Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη	76
Μεθοδολογικές Επισημάνσεις	78
Α. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη	78
Β. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ	78
Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ	78
Δ. Δείκτες Ανισότητας και Συγκέντρωσης	79
Ε. Ανάλυση Shift-Share	79
ΣΤ. Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)	80
Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας	80

Κεφάλαιο 1 — Με Μια Ματιά

1.1 Διοικητικό και Γεωγραφικό Πλαίσιο

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (NUTS2: EL52) αποτελεί τη δεύτερη πιο πολυπληθή Περιφέρεια της χώρας, με πληθυσμό 1.793.923 κατοίκους (απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2021), δηλαδή το 17,1% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Από πλευράς επιφάνειας, με 18.811 km² αποτελεί τη μεγαλύτερη Περιφέρεια της χώρας. Διοικητικά συγκροτείται από επτά Περιφερειακές Ενότητες (Θεσσαλονίκης, Ημαθίας, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών και Χαλκιδικής) και 38 Δήμους, με έδρα τη Θεσσαλονίκη, το δεύτερο μεγαλύτερο μητροπολιτικό κέντρο της χώρας μετά την Αθήνα. Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας είναι μεθοριακή, με σύνορα προς τη Βουλγαρία και τη Βόρεια Μακεδονία, και έξοδο στο Αιγαίο μέσω του λιμένα Θεσσαλονίκης. Το γεωγραφικό προφίλ είναι σύνθετο: εκτεταμένες πεδινές εκτάσεις (Θεσσαλονίκης, Ημαθίας, Σερρών, Πιερίας, Πέλλας) εναλλάσσονται με ορεινούς όγκους (Όλυμπος, Πιέρια, Βέρμιο, Πάικο, Χολομώντας) και την παράκτια ζώνη της Χαλκιδικής. Στην Περιφέρεια αναπτύσσεται ένα ευρύ φάσμα παραγωγικών δραστηριοτήτων: η αγροτική δραστηριότητα στις πεδινές εκτάσεις, η βιομηχανική στο πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης και την περιαστική του ζώνη, η τουριστική στη Χαλκιδική και τον Όλυμπο, καθώς και η διαμετακομιστική μέσω της λιμενικής υποδομής της Θεσσαλονίκης.

1.2 Αναλογία Επιχειρήσεων ανά Κάτοικο

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας δραστηριοποιούνται **158.143 επιχειρήσεις** (Mar_26), που αντιστοιχούν στο **16,0%** του συνόλου της επιχειρηματικότητας της χώρας, **δεύτερη θέση πανελλαδικά** μετά την Αττική. Η αναλογία επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους διαμορφώνεται σε **88,2 επιχ./1.000 κατ.**, τιμή κάτω από τον εθνικό μέσο όρο (94,3) που τοποθετεί την Περιφέρεια στην **6η θέση πανελλαδικά** μεταξύ των 13 Περιφερειών. Στις πρώτες θέσεις βρίσκονται οι νησιωτικές Περιφέρειες (Νότιο Αιγαίο 185, Ιόνιο 154) και η Κρήτη (106), που εμφανίζουν διογκωμένη επιχειρηματική βάση λόγω της εποχικής τουριστικής δραστηριότητας. Η Αττική (98,9) και η Πελοπόννησος (95,7) ακολουθούν, ενώ η Κεντρική Μακεδονία (88,2) προηγείται οριακά της Δυτικής Ελλάδας (87,2) και της Στερεάς Ελλάδας (86,1).

Πίνακας 1.1 — Βασικοί Δείκτες Περιφέρειας

Δείκτης	EL52	Εθνικό	Σχόλιο
Ενεργές επιχειρήσεις (Nt)	158.143	988.153	Μερίδιο 16,0% επί εθνικού — 2η πανελλαδικά
Επιχειρήσεις ανά 1.000 κατοίκους	88,2	94,3	6η θέση πανελλαδικά
CSTB — Μερίδιο εμπορίου	27,82%	24,68%	Πάνω από εθνικό μέσο
CGR — Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου	9,72%	8,79%	Πάνω από εθνικό — δυναμική αγορά
LQ Εμπορίου (σύνολο)	1,13	1,00	Υπερεκπροσώπηση — 3η πανελλαδικά
LQ Λιανικού	1,13	1,00	Ομοιόμορφη κατανομή
LQ Χονδρικού	1,13	1,00	Ομοιόμορφη κατανομή
Συντελεστής Gini (επίπεδο Δήμων)	0,460	—	2η χαμηλότερη πανελλαδικά

Δείκτης	EL52	Εθνικό	Σχόλιο
Δείκτης Theil inter-zone	59,2%	—	Ανισοκατανομή κυρίως μεταξύ ΠΕ
RBDI — Δείκτης Περιφ. Επιχ. Δυναμικής	0,739	—	Ισχυρή δυναμική

1.3 Εμπορικός Τομέας

Στον εμπορικό τομέα, εμπόριο ως κύριος κατά δήλωση ΚΑΔ (46-47)¹, δραστηριοποιούνται **43.996 επιχειρήσεις**, εκ των οποίων **29.336 λιανικού εμπορίου** και **14.660 χονδρικού εμπορίου**. Η Περιφέρεια συγκεντρώνει το **18,0%** επί του συνόλου των επιχειρήσεων με κύριο κατά δήλωση ΚΑΔ κάποιον εμπορικό κλάδο (με ταυτόσημο μερίδιο 18,0% σε λιανικό και χονδρικό), ποσοστό μεγαλύτερο από το γενικό μερίδιο της Περιφέρειας στη συνολική επιχειρηματικότητα της χώρας (**16,0%**). Το εμπόριο αντιπροσωπεύει το **27,8%** της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια, ενώ συμπεριλαμβανομένων και των επιχειρήσεων που περιλαμβάνουν οποιαδήποτε μορφή εμπορίου ως δευτερεύοντα ΚΑΔ η συνολική εμπορική παρουσία ανέρχεται σε **70.999 επιχειρήσεις (44,9%)**. Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης (LQ — Location Quotient)** του εμπορίου ως κύριου ΚΑΔ διαμορφώνεται σε **1,13** (1,11 αν συμπεριληφθούν και οι επιχειρήσεις με εμπόριο ως δευτερεύοντα ΚΑΔ), πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, με ισόρροπη συμμετοχή λιανικού και χονδρικού εμπορίου.

1.4 Δείκτες Δυναμικής Εμπορίου

Η δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτώβριος 2024 – Μάρτιος 2026 χαρακτηρίζεται από έντονη αναπτυξιακή τροχιά. Ο ρυθμός ανάπτυξης (**CGR — Commerce Growth Rate**) ανέρχεται σε **+9,72%**, τιμή αισθητά υψηλότερη από τον εθνικό μέσο όρο (**+8,79%**), που τοποθετεί την Περιφέρεια μεταξύ των πιο δυναμικά αναπτυσσόμενων εμπορικών αγορών της χώρας. Η εικόνα είναι διαφοροποιημένη μεταξύ χονδρικού και λιανικού εμπορίου: το χονδρικό (**+10,57%**) προηγείται ελαφρώς του λιανικού (**+9,29%**), εύρημα που σχετίζεται με τη σημασία της Θεσσαλονίκης ως διαμετακομιστικού κόμβου σε περιφερειακό, εθνικό αλλά και διαβαλκανικό επίπεδο.

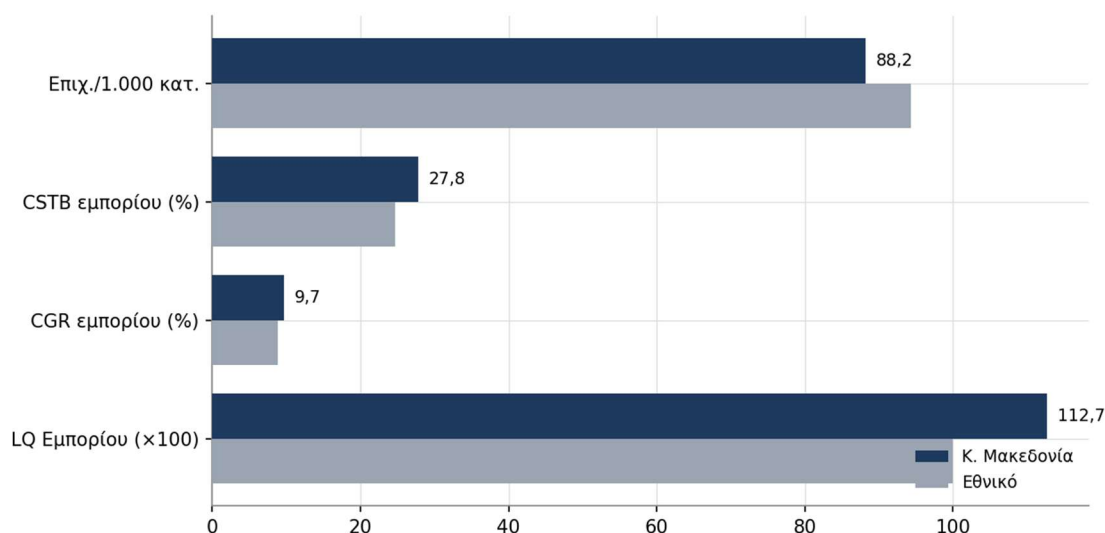
Στις **νέες εγγραφές**, ο ρυθμός ίδρυσης νέων εμπορικών επιχειρήσεων (**CBFR — Commerce Business Formation Rate**) διαμορφώνεται στο **61,48%**: σχεδόν έξι στις δέκα νέες επιχειρήσεις της περιόδου είναι εμπορικές. Το ποσοστό αυτό τοποθετεί την Κεντρική Μακεδονία στην **3η θέση πανελλαδικά** (μετά τη Δυτική Ελλάδα 63,81% και την Αν. Μακεδονία και Θράκη 61,71%) και υπερβαίνει κατά **2,2 φορές** το υφιστάμενο βάρος του εμπορίου στην τοπική οικονομία (CSTB = 27,82%). Σε απόλυτους όρους, την περίοδο αναφοράς καταγράφονται **5.248 νέες εμπορικές επιχειρήσεις** (3.800 λιανικού εμπορίου, 1.448 χονδρικού).

¹ Σύμβαση ταξινόμησης εμπορικών επιχειρήσεων: Ως εμπορικές νοούνται όσες έχουν κύριο ΚΑΔ ένα από τα 46.x.x (pure χονδρικό εμπόριο) ή 47.x.x (pure λιανικό εμπόριο), σύμφωνα με NACE Rev. 2 (ΣΤΑΚΟΔ 2008). Η κατηγορία 45.x.x (Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο Μηχανοκίνητων Οχημάτων) διατηρείται ξεχωριστά, συμβατή με master queries B10/B11 και cross-Π πρακτική.

Στις διαγραφές, ο ρυθμός παύσης εμπορικών επιχειρήσεων (CBCR — Commerce Business Closure Rate) διαμορφώνεται στο 5,83%² (λιανικό εμπόριο: 6,34%, χονδρικό εμπόριο: 4,80%), μετρίως υψηλότερος από τον εθνικό μέσο όρο (5,48% συνολικά· 5,90% λιανικό, 4,65% χονδρικό). Σε απόλυτα μεγέθη, την περίοδο διαγράφηκαν 2.339 εμπορικές επιχειρήσεις, εκ των οποίων 1.702 λιανικού και 637 χονδρικού εμπορίου.

Η ταυτόχρονη παρουσία υψηλού CBFR και ελαφρώς αυξημένου CBCR αποτυπώνει μία αγορά εμπορίου σε δυναμική κίνηση: οι **5.248 νέες εγγραφές** είναι κατά **2,2 φορές περισσότερες** τις **2.339 διαγραφές**, οδηγώντας σε καθαρή προσθήκη **2.909 εμπορικών επιχειρήσεων** κατά την περίοδο αναφοράς. Σημειώνεται ωστόσο ότι οι ρυθμοί διαγραφών της περιόδου ενδέχεται να έχουν επηρεαστεί από την εκκαθάριση που πραγματοποιήθηκε στο μητρώο του ΓΕΜΗ (αναλυτική αναφορά στο Κεφ. 2.2). Με τον τρόπο αυτόν πιθανόν να έχει υποεκτιμηθεί η αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας.

Γράφημα 1.1 — Βασικοί Δείκτες Εμπορίου: Κ. Μακεδονία vs Εθνικό

1.5 Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ)

Οι **Συντελεστές Χωροθέτησης/Τοπικής Εξειδίκευσης (LQ — Location Quotient)** αποτυπώνουν τη σχετική θέση του εμπορικού τομέα της Περιφέρειας έναντι της πανελλαδικής τομεακής κατανομής: τιμές $LQ > 1$ υποδηλώνουν υπερεκπροσώπηση, < 1 υποεκπροσώπηση. Η συνολική εμπορική δραστηριότητα της Κεντρικής Μακεδονίας εμφανίζει **$LQ = 1,13$** , πάνω από τον εθνικό μέσο όρο, τοποθετώντας την Περιφέρεια στην **3η θέση πανελλαδικά** (μετά την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη 1,17 και τη Δυτική Ελλάδα 1,15). Ο εμπορικός κλάδος φαίνεται να έχει μία **ομοιόμορφη κατανομή** μεταξύ

² Σταθμισμένος Μέσος Όρος CBCR Πρόκειται για σταθμισμένο μέσο όρο των επιμέρους δεικτών λιανικού και χονδρικού εμπορίου, με στάθμιση βάσει των αντίστοιχων μεγεθών nt1 (Οκτώβριος 2024): $CBCR = \frac{bt_total}{nt1_total}$. Διαφέρει από τον αριθμητικό μέσο όρο των επιμέρους ποσοστών επειδή το λιανικό εμπόριο έχει σχεδόν διπλάσια βάση από το χονδρικό.

χονδρικού και λιανικού εμπορίου, με τις δύο κατηγορίες να παρουσιάζουν πανομοιότυπους συντελεστές χωροθέτησης ($LQ = 1,13$). Αυτή η ομοιομορφία διακρίνει την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας από τις υπόλοιπες Περιφέρειες της χώρας, οι οποίες χαρακτηρίζονται από ασύμμετρες κατανομές ως επί το πλείστον (αν όχι κατ' αποκλειστικότητα) υπέρ του λιανικού εμπορίου.

Από τις **20 ομαδοποιημένες κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ** του εμπορικού τομέα (**11** λιανικού εμπορίου και **9** χονδρικού εμπορίου), **16 εμφανίζουν $LQ \geq 1$** (**10** στο λιανικό και **6** στο χονδρικό εμπόριο). Στο λιανικό εμπόριο σημαντική υπερεκπροσώπηση εμφανίζουν τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός** (RET_FOOD: 8.268 επιχειρήσεις, $LQ = 1,20$), η **Υγεία & Ομορφιά** (RET_HEALTH: 2.580 επιχειρήσεις, $LQ = 1,22$) και το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (RET_ECOM: 1.651 επιχειρήσεις, $LQ = 1,29$ — 2η θέση πανελλαδικά μετά την Αττική). Στις κατηγορίες χονδρικού εμπορίου σημαντική υπερεκπροσώπηση καταγράφεται στον **Οικιακό Εξοπλισμό & Δόμηση** (WHO_HOME: 4.739 επιχειρήσεις, $LQ = 1,17$), στα **Μηχανήματα & Επαγγελματικός Εξοπλισμός** (WHO_MACH: 1.508 επιχειρήσεις, $LQ = 1,21$) και στα **Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά** (WHO_FUEL: 1.198 επιχειρήσεις, $LQ = 1,21$), κατηγορίες που συνδέονται με την υποστήριξη της μεταποιητικής και κατασκευαστικής δραστηριότητας τόσο στο πολεοδομικό συγκρότημα όσο όμως και στην ευρύτερη Βόρεια Ελλάδα αλλά και στη χώρα εν γένει. Σε επίπεδο έντασης εξειδίκευσης ξεχωρίζουν επίσης οι **Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** (RET_OTHER $LQ = 1,41$) και τα **Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές** (WHO_AGR $LQ = 1,40$), αν και σε σχετικά μικρότερη απόλυτη βάση (970 και 955 επιχειρήσεις αντίστοιχα). Στο κάτω άκρο, τα **Κοσμήματα & Ωρολόγια** εμφανίζουν υστέρηση τόσο στο χονδρικό όσο και στο λιανικό εμπόριο ($LQ = 0,71$ και $0,90$ αντίστοιχα), αποτελώντας και τη μοναδική κατηγορία που υποεκπροσωπείται σε επίπεδο λιανικού εμπορίου στην Περιφέρεια. Υποεκπροσώπηση καταγράφεται επίσης στο χονδρικό εμπόριο **Ηλεκτρονικών & Ειδών Τεχνολογίας** ($LQ = 0,88$).

Πίνακας 1.2 — Σύνοψη LQ Εμπορικού Τομέα & Κατηγοριών

Κατηγορία	LQ	Παρατήρηση
Εμπορικός τομέας (σύνολο)	1,13	Υπερεκπροσώπηση — 3η θέση πανελλαδικά
Λιανικό εμπόριο	1,13	Υπερεκπροσώπηση
Χονδρικό εμπόριο	1,13	Υπερεκπροσώπηση
Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (RET_FOOD)	1,20	Μεγαλύτερη απόλυτη βάση λιανικού (8.268 επιχ.)
Ηλεκτρονικό Εμπόριο (RET_ECOM)	1,29	2η πανελλαδικά μετά την Αττική
Υπαίθριες Αγορές (RET_OTHER)	1,41	Υψηλότερη τιμή κλάδων λιανικού (μικρή βάση)
Κοσμήματα & Ωρολόγια (RET_JEWELRY)	0,90	Χαμηλότερη τιμή κλάδων λιανικού
Οικιακός Εξοπλισμός (WHO_HOME)	1,17	Μεγαλύτερη απόλυτη βάση χονδρικού (4.739 επιχ.)
Γεωργικά Προϊόντα (WHO_AGR)	1,40	Υψηλότερη τιμή κλάδων χονδρικού (μικρή βάση)
Κοσμήματα & Ωρολόγια (WHO_JEWELRY)	0,71	Χαμηλότερη τιμή κλάδων χονδρικού

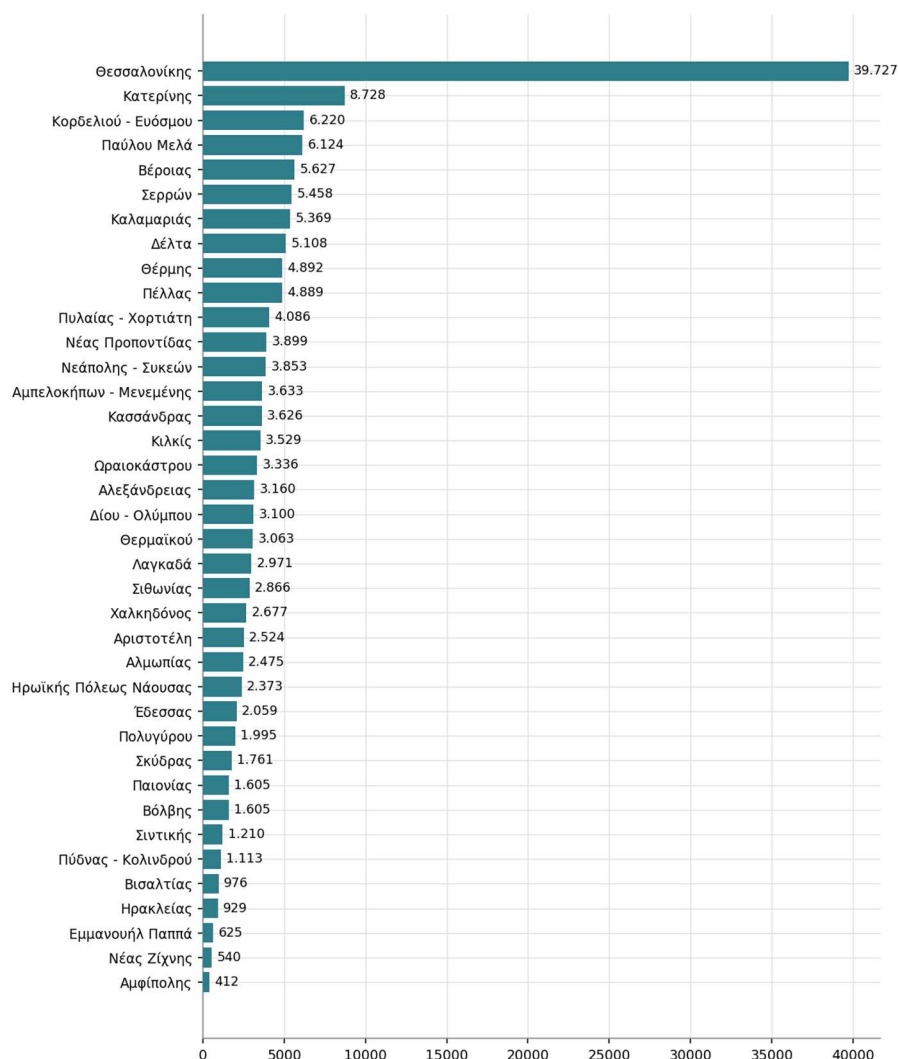
1.6 Χωρική Κατανομή και Ανισοκατανομή

Η χωρική κατανομή των επιχειρήσεων στην Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από τον κυρίαρχο ρόλο της Θεσσαλονίκης: ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** συγκεντρώνει **39.727 επιχειρήσεις (25,1%**

του συνόλου της Περιφέρειας), ενώ η ευρύτερη **μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης**³ συγκεντρώνει συνολικά **79.012 επιχειρήσεις (50,0%)** σε πληθυσμιακή βάση 920.547 κατοίκων (51,3%). Εκτός μητροπολιτικής περιοχής, οι πέντε Δήμοι με την υψηλότερη συγκέντρωση επιχειρηματικότητας είναι ο **Δήμος Κατερίνης** (8.728 επιχ., 5,5%), ο **Δήμος Βέροιας** (5.627 / 3,6%), ο **Δήμος Σερρών** (5.458 / 3,5%), ο **Δήμος Πέλλας** (4.889 / 3,1%) και ο **Δήμος Νέας Προποντίδας** (3.899 / 2,5%), που καλύπτουν αθροιστικά **18,1%** της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας. Στους πέντε αυτούς Δήμους περιλαμβάνονται οι έδρες τριών εκ των έξι λοιπών ΠΕ (Πιερίας, Ημαθίας, Σερρών), ενώ οι έδρες των τριών εναπομενουσών ΠΕ, **Δήμος Κιλκίς** (3.529 επιχ., 2,2%), **Δήμος Έδεσσας** (2.059 / 1,3%) και **Δήμος Πολυγύρου** (1.995 / 1,3%), εμφανίζουν αρκετά χαμηλότερη συγκέντρωση. Η εναπομένουσα επιχειρηματική δραστηριότητα (**27,1%**) κατανέμεται στους υπόλοιπους 21 Δήμους της Περιφέρειας.

³ Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης (ΠΣΘ) και ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης περιλαμβάνει στατιστικά τους επτά Καλλικρατικούς Δήμους του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης (Δήμοι Θεσσαλονίκης, Καλαμαριάς, Παύλου Μελά, Κορδελιού-Ευόσμου, Νεάπολης-Συκεών, Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Πυλαίας-Χορτιάτη), καθώς και τους Δήμους Δέλτα και Θέρμης, οι οποίοι αναπτύσσονται περιμετρικά του ΠΣΘ και εμφανίζουν λειτουργική ενσωμάτωση σε αυτό. Συγκεντρώνει 920.547 κατοίκους (απογραφή ΕΛΣΤΑΤ 2021).

Γράφημα 1.2 — Κατανομή Επιχειρήσεων ανά Δήμο

Ο **Συντελεστής Gini (G — Gini Index)**⁴ υπολογισμένος σε επίπεδο Δήμων ανέρχεται σε **0,460** για το σύνολο των επιχειρήσεων, τιμή που υποδηλώνει μέτρια ενδοπεριφερειακή ανισοκατανομή. Σε σύγκριση με τις άλλες δώδεκα Περιφέρειες της χώρας, η Κεντρική Μακεδονία εμφανίζει τη **2η χαμηλότερη τιμή πανελλαδικά** (μετά την Πελοπόννησο 0,412),

⁴ Συντελεστής Gini Ο Συντελεστής Gini είναι ένας καθιερωμένος δείκτης ανισοκατανομής, που αναπτύχθηκε από τον Ιταλό στατιστικό Corrado Gini (1912) και χρησιμοποιείται διεθνώς τόσο σε μελέτες εισοδηματικής κατανομής όσο και σε γεωγραφικές αναλύσεις συγκέντρωσης. Υπολογίζεται γεωμετρικά ως ο λόγος της επιφάνειας μεταξύ της καμπύλης Lorenz - η οποία απεικονίζει τη σωρευτική κατανομή της εξεταζόμενης μεταβλητής - και της γραμμής ιδανικής ισοκατανομής, προς το συνολικό εμβαδόν κάτω από τη γραμμή ισοκατανομής. Λαμβάνει τιμές στο διάστημα [0, 1]: τιμή 0 υποδηλώνει πλήρη ισοκατανομή, ενώ τιμή 1 μέγιστη συγκέντρωση. Ενδεικτικές ζώνες ερμηνείας: τιμές κάτω από 0,30 υποδηλώνουν χαμηλή ανισοκατανομή, 0,30–0,50 μέτρια, άνω του 0,50 σημαντική συγκέντρωση. Στο παρόν δελτίο, ο Συντελεστής Gini εφαρμόζεται στον αριθμό επιχειρήσεων ανά Δήμο της Περιφέρειας.

εικόνα που υποδηλώνει σχετικά πιο ισόρροπη γεωγραφική κατανομή της επιχειρηματικότητας. Η αντίστοιχη τιμή για το λιανικό εμπόριο είναι **0,520**, ενώ για το χονδρικό εμπόριο αυξάνεται στο **0,574**, δηλαδή το χονδρικό εμπόριο εμφανίζεται γεωγραφικά πιο συγκεντρωμένο σε σχέση με το λιανικό, εικόνα συνεπής με τη συγκέντρωση χονδρεμπορικών δραστηριοτήτων στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης. Ο **Δείκτης Hoover (H — Hoover Index)**⁵ διαμορφώνεται σε **0,137**, υποδηλώνοντας ότι θα απαιτείτο η μεταστέγαση σε άλλο Δήμο του **13,7%** των επιχειρήσεων ώστε να επιτευχθεί πλήρης αναλογία με την πληθυσμιακή κατανομή των Δήμων της Περιφέρειας. Πρόκειται για μέτρια προς υψηλή τιμή, υποδηλώνει ότι η επιχειρηματικότητα δεν ακολουθεί απολύτως την πληθυσμιακή βάση των Δήμων, με τον Δήμο Θεσσαλονίκης να εμφανίζει τη σαφέστερη υπερεκπροσώπηση (25,1% επιχειρήσεων έναντι 17,8% του πληθυσμού της Περιφέρειας). Συμπληρωματικά, ο **Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV — Weighted Coefficient of Variation)**⁶ διαμορφώνεται σε **0,35** για το σύνολο των επιχειρήσεων, **0,38** για το λιανικό εμπόριο και **0,53** για το χονδρικό εμπόριο. Καθώς ο Weighted CV είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος σε ακραίες τιμές, η αρκετά υψηλή τιμή στο χονδρικό αναδεικνύει ότι η ανισοκατανομή της εν λόγω δραστηριότητας προκύπτει από λίγους Δήμους με δυσανάλογο μερίδιο, ευθέως συνδεδεμένο με την κυρίαρχη θέση της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης. Συνολικά, και οι τρεις δείκτες συγκλίνουν στο ίδιο εύρημα: **η ανισοκατανομή είναι εντονότερη στο χονδρικό εμπόριο.**

Η αναγνώριση της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής Θεσσαλονίκης ως ενιαίου λειτουργικού πόλου μεταβάλλει σημαντικά την εικόνα ανισοκατανομής, με αποτέλεσμα οι τρεις παραπάνω δείκτες να κινούνται σε αντίθετες κατευθύνσεις. Συγκεκριμένα, αν οι εννέα μητροπολιτικοί Δήμοι θεωρηθούν ως μία γεωγραφική μονάδα (μειώνοντας τις 38 μονάδες ανάλυσης σε 30), ο **Συντελεστής Gini αυξάνεται από 0,460 σε 0,627 (+36,3%)**, ενώ οι **Δείκτες Hoover και Weighted CV μειώνονται κατά 59% και 31%** αντίστοιχα. Η διαφορετική συμπεριφορά αντανάκλα τη φιλοσοφία των δεικτών: ο Gini αποτυπώνει την απόλυτη συγκέντρωση των μεριδίων, και επιβαρύνεται σημαντικά από τον ενιαίο πόλο που συγκεντρώνει το 50% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, ενώ ο Hoover και ο Weighted CV αποτυπώνουν την απόκλιση από την πληθυσμιακή βάση, η οποία εξαφανίζεται όταν οι εσωτερικές ανισορροπίες της μητροπολιτικής περιοχής (ο Δήμος Θεσσαλονίκης συγκεντρώνει 25,1% επιχειρήσεων έναντι 17,8% του πληθυσμού, ενώ άλλοι μητροπολιτικοί Δήμοι παρουσιάζουν αντίστροφη υστέρηση) απορροφώνται στο σύνολο.

⁵ Δείκτης Hoover Ο Δείκτης Hoover εκφράζει το ποσοστό μιας κατανομής που θα έπρεπε να ανακατανεμηθεί γεωγραφικά ώστε να ταυτιστεί με μια άλλη - εν προκειμένω, η κατανομή επιχειρήσεων σε σύγκριση με την πληθυσμιακή κατανομή των Δήμων.

⁶ Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV) Ο Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV) εκφράζει τη σχετική διασπορά μιας μεταβλητής γύρω από τον σταθμισμένο μέσο της, λαμβάνοντας υπόψη το πληθυσμιακό μέγεθος κάθε γεωγραφικής μονάδας. Υπολογίζεται ως ο λόγος της σταθμισμένης τυπικής απόκλισης προς τον σταθμισμένο μέσο. Σε σύγκριση με τους Gini και Theil, ο Weighted CV είναι ιδιαίτερα ευαίσθητος στις ακραίες τιμές, και επομένως αναδεικνύει την ύπαρξη μερικών σημείων με δυσανάλογη συγκέντρωση.

Πίνακας 1.3 — Σύγκριση Δεικτών Ανισοκατανομής (38 Δήμοι vs 30 μονάδες)

Δείκτης	38 Δήμοι	30 μονάδες	Μεταβολή
Συντελεστής Gini	0,460	0,627	+36,3%
Δείκτης Hoover	0,137	0,056	-58,9%
Weighted CV	0,352	0,243	-31,1%

Πέραν των παραπάνω δεικτών, ο **Δείκτης Theil (T — Theil Index)**⁷ επιτρέπει την **αποάθροιση** της συνολικής ανισοκατανομής σε δύο συνιστώσες: την **inter-zone** (διαφορές μεταξύ των επτά ΠΕ της Περιφέρειας) και την **intra-zone** (διαφορές εντός κάθε ΠΕ, μεταξύ των Δήμων που τη συγκροτούν). Για το σύνολο της επιχειρηματικότητας, ο Δείκτης Theil ανέρχεται σε **0,918**, με το **59,2%** να αποδίδεται στην **inter-zone** συνιστώσα και το **40,8%** στην **intra-zone**. Δηλαδή οι σημαντικότερες ανισορροπίες εντοπίζονται **μεταξύ των επτά ΠΕ**, κυρίως ανάμεσα στη μητροπολιτική ΠΕ Θεσσαλονίκης και τις υπόλοιπες έξι, παρά εντός κάθε ΠΕ ξεχωριστά. Η εικόνα αυτή ενισχύεται περαιτέρω στο λιανικό εμπόριο (**63,1%** inter-zone / 36,9% intra-zone) και κορυφώνεται στο χονδρικό εμπόριο (**64,6%** inter-zone / 35,4% intra-zone), όπου η συγκέντρωση χονδρεμπορικών δραστηριοτήτων στη μητροπολιτική Θεσσαλονίκη είναι περισσότερο έντονη. Το εύρημα αυτό είναι αναμενόμενο για Περιφέρειες όπου ένα κυρίαρχο μητροπολιτικό κέντρο εντοπίζεται σε μία μόνο ΠΕ της Περιφέρειας. Διαφοροποιεί επομένως την Κεντρική Μακεδονία τόσο από την Αττική (όπου η πλειονότητα των ΠΕ εντάσσονται στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας και η ανισοκατανομή εκδηλώνεται ενδοπεριφερειακά) όσο και από Περιφέρειες χωρίς ισχυρό μητροπολιτικό κέντρο όπως η Δυτική Μακεδονία ή το Ιόνιο, όπου το βάρος της ανισοκατανομής βρίσκεται επίσης intra-zone (μεταξύ της έδρας κάθε ΠΕ και των μικρότερων Δήμων της).

Πίνακας 1.4 — Δείκτες Ανισοκατανομής Εμπορίου ανά Επίπεδο

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό	Χονδρικό
Gini (επίπεδο Δήμων)	0,460	0,520	0,574
Gini (επίπεδο ΠΕ)	0,495	0,563	0,586
Hoover (Δήμοι)	0,137	0,142	0,209
Hoover (ΠΕ)	0,053	0,074	0,081
Weighted CV (Δήμοι)	0,352	0,377	0,528
Theil Total	0,918	1,113	1,217
Theil inter-zone (%)	59,2%	63,1%	64,6%
Theil intra-zone (%)	40,8%	36,9%	35,4%

⁷ Δείκτης Theil Ο Δείκτης Theil ανήκει στην οικογένεια των εντροπικών δεικτών ανισοκατανομής και αναπτύχθηκε από τον Ολλανδό οικονομέτρη Henri Theil (1967). Σε αντίθεση με τον Συντελεστή Gini, που δίνει μία συνολική τιμή ανισοκατανομής, ο Theil παρουσιάζει την κρίσιμη ιδιότητα της πλήρους αποαθροισμότητας: η συνολική ανισοκατανομή μπορεί να αναλυθεί σε δύο προσθετικές συνιστώσες, την inter-zone (διαφορές μεταξύ ομάδων - εδώ, μεταξύ ΠΕ) και την intra-zone (διαφορές εντός των ομάδων - εδώ, μεταξύ Δήμων που ανήκουν στην ίδια ΠΕ). Λαμβάνει τιμές από 0 (πλήρης ισοκατανομή) έως $\ln(N)$, όπου N το πλήθος των γεωγραφικών μονάδων. Όσο υψηλότερη είναι η intra-zone συνιστώσα, τόσο περισσότερο η ανισοκατανομή προέρχεται από εσωτερικές ανομοιομορφίες των ομάδων.

1.7 Δυναμική και Αναδυόμενες Ζώνες

Η χωρική κατανομή της δυναμικής αποκαλύπτει σαφή συγκέντρωση των ισχυρότερων ρυθμών ανάπτυξης στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης (βλ. Πίνακα 1.5). Στο λιανικό εμπόριο, τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης σε σημαντική απόλυτη βάση καταγράφει ο **Δήμος Θέρμης** ($CGR_R = +19,5\%$, με 673 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, +110 σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο), ο **Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη** (+18,4%, 521 επιχ., +81), ο **Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου** (+17,0%, 1.256 επιχ., +182) και ο **Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης** (+16,5%, 734 επιχ., +104), όλοι Δήμοι του ΠΣΘ ή της περιφερειακής ζώνης. Ακολουθούν ο **Δήμος Θερμαϊκού** (+16,6%) και ο **Δήμος Καλαμαριάς** (+15,4%). Ο ίδιος ο **Δήμος Θεσσαλονίκης**, που αποτελεί το μεγαλύτερο εμπορικό κέντρο της Περιφέρειας με 7.016 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου, εμφανίζει σταθερά αναπτυξιακό προφίλ ($CGR_R = +12,2\%$, +764 νέες επιχειρήσεις), αρκετά υψηλότερο από τον περιφερειακό μέσο (+9,29%).

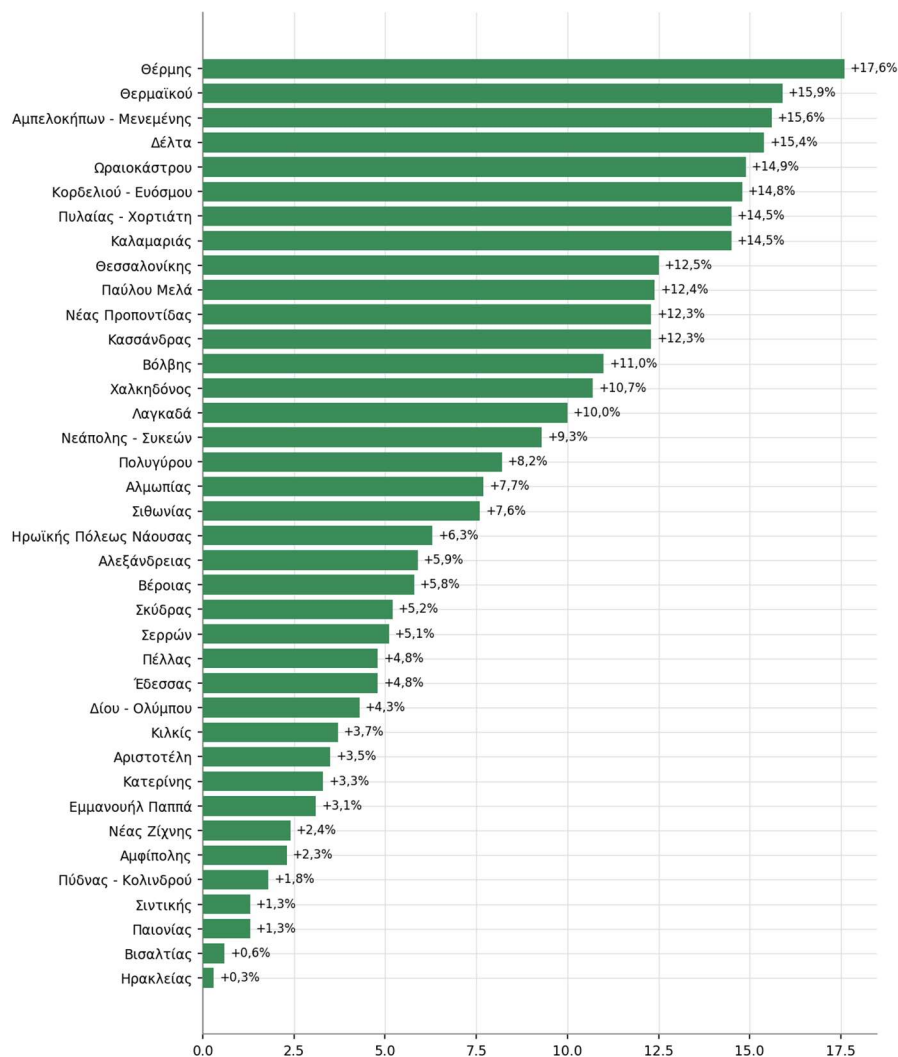
Στο χονδρικό εμπόριο, η εικόνα είναι παρόμοια αλλά ενισχυμένη: ο **Δήμος Δέλτα** προηγείται με $CGR_W = +17,3\%$ (985 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου, +145), ακολουθούμενος από τους περιφερειακούς Δήμους **Θέρμης** (+15,6%) και **Ωραιοκάστρου** (+14,4%), τους Δήμους ΠΣΘ **Αμπελοκήπων-Μενεμένης** (+14,2%), **Λαγκαδά** (+14,0%) και **Παύλου Μελά** (+13,8%), και τον ίδιο τον **Δήμο Θεσσαλονίκης** (+12,9%). Συνολικά, μόλις **2 από τους 38 Δήμους** εμφανίζουν αρνητικό CGR στο λιανικό εμπόριο (Δήμος Παιονίας -0,9%, Δήμος Ηρακλείας -0,8%) και μόνο **1 στο χονδρικό**, εικόνα ευρείας αναπτυξιακής δυναμικής που υπερβαίνει τα όρια της μητροπολιτικής περιοχής, αν και η απόλυτη συγκέντρωση νέων εμπορικών επιχειρήσεων εξακολουθεί να εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στους Δήμους του ΠΣΘ και των περιφερειακών του.

Στους Δήμους εκτός της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής Θεσσαλονίκης, η αναπτυξιακή εικόνα παραμένει συνολικά θετική, αν και με χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης από τη μητροπολιτική. Εξάιρεση αποτελούν οι παράκτιοι Δήμοι της ΠΕ Χαλκιδικής με τουριστικό προφίλ, οι οποίοι εμφανίζουν ρυθμούς συγκρίσιμους με τη μητροπολιτική περιοχή: ο **Δήμος Νέας Προποντίδας** ($CGR_R +12,8\%$, $CGR_W +11,1\%$), ο **Δήμος Κασσάνδρας** ($CGR_R +12,8\%$) και ο **Δήμος Πολυγύρου**, έδρα της ΠΕ, ($CGR_W +15,8\%$). Στις έδρες των υπόλοιπων ΠΕ καταγράφονται **ηπιότεροι ρυθμοί ανάπτυξης τόσο στο λιανικό όσο και στο χονδρικό εμπόριο**: ο **Δήμος Κατερίνης** ($CGR_R +2,1\%$ / $CGR_W +7,5\%$), ο **Δήμος Βέροιας** (+5,1% / +7,2%), ο **Δήμος Σερρών** (+5,7% / +3,8%), ο **Δήμος Κιλκίς** (+3,0% / +5,4%) και ο **Δήμος Έδεσσας** (+5,4% / +3,6%). Στο κάτω άκρο της κατάταξης βρίσκονται δύο μόλις Δήμοι με αρνητικό CGR_R : ο **Δήμος Παιονίας** (-0,9%, ΠΕ Κιλκίς) και ο **Δήμος Ηρακλείας** (-0,8%, ΠΕ Σερρών).

Σημαντικό μέρος της αναπτυξιακής δυναμικής εντοπίζεται σε τρεις περιφερειακούς Δήμους που γειτνιάζουν με το ΠΣΘ και συνιστούν στην πράξη το ευρύτερο **βιομηχανικό-διαμετακομιστικό σύμπλεγμα** της Θεσσαλονίκης: τον **Δήμο Δέλτα** δυτικά (όπου εδρεύει η ΒΙΠΕΘ Σίνδου και σημαντική δραστηριότητα logistics), τον **Δήμο Θέρμης** νοτιοανατολικά και τον **Δήμο Ωραιοκάστρου** βορειοδυτικά. Η συγκέντρωση των βιομηχανικών, βιοτεχνικών και διαμετακομιστικών δραστηριοτήτων του μητροπολιτικού κέντρου σε

αυτούς τους Δήμους οφείλεται στη γειτνίασή τους με το ΠΣΘ, εικόνα που αποτυπώνεται και στους ισχυρούς ρυθμούς ανάπτυξης χονδρικού εμπορίου που καταγράφονται (CGR_W από **+14,4%** έως **+17,3%**).

Γράφημα 1.3 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) ανά Δήμο

Πίνακας 1.5 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά Δήμο

Δήμος	ΠΕ	Nt λιαν.	CGR λιαν.	Nt χονδ.	CGR χονδ.
Δήμος Θεσσαλονίκης	Θεσσαλονίκης	7.016	+12,2%	3.528	+12,9%
Δήμος Κατερίνης	Πιερίας	1.923	+2,1%	603	+7,5%
Δήμος Κορδελιού - Ευόσμου	Θεσσαλονίκης	1.256	+16,9%	596	+10,6%
Δήμος Βέροιας	Ημαθίας	1.194	+5,1%	565	+7,2%
Δήμος Σερρών	Σερρών	1.191	+5,7%	543	+3,8%
Δήμος Παύλου Μελά	Θεσσαλονίκης	1.070	+11,5%	667	+13,8%
Δήμος Καλαμαριάς	Θεσσαλονίκης	1.032	+15,4%	422	+12,2%
Δήμος Πέλλας	Πέλλας	971	+5,1%	554	+4,3%

Δήμος	ΠΕ	Nt λιαν.	CGR λιαν.	Nt χονδ.	CGR χονδ.
Δήμος Νεάπολης - Συκεών	Θεσσαλονίκης	783	+9,7%	237	+8,2%
Δήμος Αλεξάνδρειας	Ημαθίας	770	+5,6%	375	+6,5%
Δήμος Αμπελοκήπων - Μενεμένης	Θεσσαλονίκης	734	+16,5%	499	+14,2%
Δήμος Νέας Προποντίδας	Χαλκιδικής	723	+12,8%	320	+11,1%
Δήμος Θέρμης	Θεσσαλονίκης	673	+19,5%	607	+15,6%
Δήμος Κιλκίς	Κιλκίς	648	+3,0%	272	+5,4%
Δήμος Δέλτα	Θεσσαλονίκης	618	+12,6%	985	+17,3%
Δήμος Κασσάνδρας	Χαλκιδικής	590	+12,8%	84	+9,1%
Δήμος Θερμαϊκού	Θεσσαλονίκης	582	+16,6%	256	+14,3%
Δήμος Δίου - Ολύμπου	Πιερίας	581	+4,5%	139	+3,7%
Δήμος Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας	Ημαθίας	547	+6,2%	268	+6,3%
Δήμος Λαγκαδά	Θεσσαλονίκης	523	+7,8%	302	+14,0%
Δήμος Αλμωπίας	Πέλλας	521	+6,3%	189	+11,8%
Δήμος Πυλαίας - Χορτιάτη	Θεσσαλονίκης	521	+18,4%	355	+9,2%
Δήμος Αριστοτέλη	Χαλκιδικής	509	+2,8%	110	+6,8%
Δήμος Έδεσσας	Πέλλας	448	+5,4%	204	+3,5%
Δήμος Χαλκηδόνας	Θεσσαλονίκης	429	+10,6%	285	+10,9%
Δήμος Σιθωνίας	Χαλκιδικής	395	+7,9%	58	+5,5%
Δήμος Ωραιοκαστρου	Θεσσαλονίκης	377	+15,6%	550	+14,3%
Δήμος Σκύδρας	Πέλλας	370	+7,9%	258	+1,6%
Δήμος Παιονίας	Κιλκίς	327	-0,9%	134	+7,2%
Δήμος Πολυγύρου	Χαλκιδικής	317	+4,6%	169	+15,8%
Δήμος Σιντικής	Σερρών	313	+1,3%	74	+1,4%
Δήμος Βόλβης	Θεσσαλονίκης	298	+9,6%	75	+17,2%
Δήμος Ηρακλείας	Σερρών	260	-0,8%	97	+3,2%
Δήμος Βισαλτίας	Σερρών	243	+0,0%	73	+2,8%
Δήμος Πύδνας - Κολινδρού	Πιερίας	218	+1,4%	72	+2,9%
Δήμος Εμμανουήλ Παππά	Σερρών	131	+4,8%	68	+0,0%
Δήμος Νέας Ζίχνης	Σερρών	126	+5,0%	43	-4,4%
Δήμος Αμφίπολης	Σερρών	108	+1,9%	24	+4,3%

1.8 Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Ο σύνθετος δείκτης **Δυναμικής Περιφερειακής Επιχειρηματικότητας (RBDI** — Regional Business Dynamism Index) αποτιμά την επιχειρηματική δυναμική της Περιφέρειας με βάση τέσσερις συνιστώσες: τον Ρυθμό Δημιουργίας Εμπορικών Επιχειρήσεων (**CBFR**), τον Ρυθμό Διατήρησης Επιχειρήσεων (**Retention Rate**), τον Συντελεστή Χωροθέτησης στο εμπόριο (**LQ**) και την κλαδική ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας (**Entropy Index**)⁸. Για

⁸ Δείκτης Εντροπίας (Shannon Entropy Index) Ο Δείκτης Εντροπίας (Shannon Entropy Index) μετρά την κλαδική ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας. Υπολογίζεται με τη φόρμουλα $H = -\sum(p_i \times \ln(p_i))$, όπου p_i το μερίδιο

την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ο RBDI διαμορφώνεται σε **0,739**, τιμή που τοποθετεί την Περιφέρεια στη **2η θέση πανελλαδικά** μετά τη Δυτική Ελλάδα (RBDI = 0,842).

Η υψηλή κατάταξη οφείλεται στη συνδυαστικά ισχυρή απόδοση και στις τέσσερις συνιστώσες. Ειδικότερα, η Κεντρική Μακεδονία καταγράφει **CBFR = 0,615** (3η θέση πανελλαδικά), **LQ Εμπορίου = 1,127** (3η θέση), **Entropy Index = 3,366** (2η θέση μετά την Αττική με 3,537) και **Retention Rate = 0,966** (6η θέση). Η Περιφέρεια διακρίνεται κυρίως από την υψηλή ροή νέων εμπορικών επιχειρήσεων στο σύνολο της επιχειρηματικότητας (CBFR), η οποία αποτυπώνει το βάρος του εμπορικού τομέα στις νέες εγγραφές της περιόδου, και από την έντονη κλαδική ποικιλομορφία της τοπικής οικονομίας (Entropy), που υποδεικνύει ισορροπημένη παρουσία πολλαπλών οικονομικών δραστηριοτήτων χωρίς υπερσυγκέντρωση σε λίγους κλάδους. Η ηπιότερη επίδοση καταγράφεται στον Ρυθμό Διατήρησης (0,966), που αν και διαμορφώνεται σε επίπεδα χαρακτηριστικά για Περιφέρειες με έντονη επιχειρηματική κινητικότητα, υπολείπεται των άλλων τριών συνιστωσών σε όρους πανελλαδικής κατάταξης.

Συγκριτικά με τις υπόλοιπες Περιφέρειες, η Κεντρική Μακεδονία ξεχωρίζει για τη συνδυαστική επίδοση και στις τέσσερις συνιστώσες του RBDI. Η Δυτική Ελλάδα (RBDI = 0,842), που προηγείται στην κατάταξη, οφείλει την κορυφαία της θέση κυρίως στον υψηλότερο πανελλαδικά CBFR (0,638), ενώ υστερεί έναντι της Κεντρικής Μακεδονίας στον **Δείκτη Εντροπίας**. Στον αντίποδα, οι Περιφέρειες με τη χαμηλότερη επίδοση στον RBDI, Ιόνιο (13η, 0,283), Νότιο Αιγαίο (12η, 0,323) και Δυτική Μακεδονία (11η, 0,327), εμφανίζουν επιμέρους αδυναμίες είτε στη χαμηλή κλαδική ποικιλομορφία λόγω εξειδίκευσης (τουρισμός για τις νησιωτικές Περιφέρειες) είτε στον Ρυθμό Διατήρησης (Δυτική Μακεδονία 0,919, η χαμηλότερη πανελλαδικά). Η Κεντρική Μακεδονία αναδεικνύεται επομένως ως μία από τις πλέον δυναμικές και παραγωγικά διαφοροποιημένες Περιφέρειες της χώρας.

κάθε κλάδου επί του συνόλου των επιχειρήσεων. Λαμβάνει τιμές από 0 (πλήρης συγκέντρωση σε έναν κλάδο) έως $\ln(N)$, όπου N το πλήθος των κλάδων. Όσο υψηλότερη η τιμή, τόσο πιο διαφοροποιημένη η οικονομική βάση.

Κεφάλαιο 2 — Γενική Εικόνα Επιχειρηματικότητας

2.1 Κατανομή σε Επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας

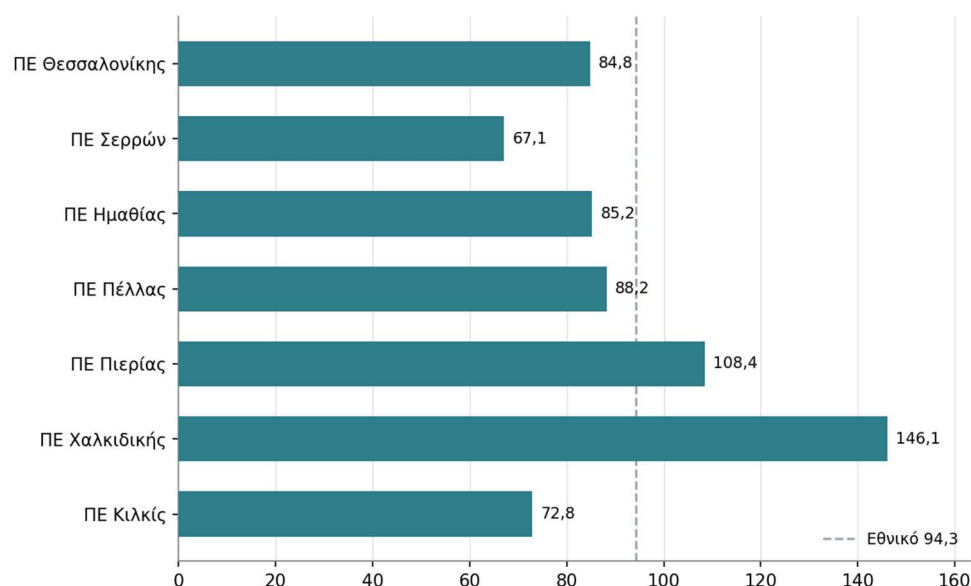
Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας οργανώνεται διοικητικά σε **επτά Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ)**, καθεμία από τις οποίες παρουσιάζει διακριτά χαρακτηριστικά πληθυσμού, έκτασης και επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η **ΠΕ Θεσσαλονίκης** συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μερίδιο με **1.092.919 κατοίκους** (60,9% του πληθυσμού της Περιφέρειας) και **92.664 ενεργές επιχειρήσεις** (58,6% του συνόλου της Περιφέρειας). Ακολουθούν, με σαφώς μικρότερα μεγέθη, η **ΠΕ Σερρών** με **151.317 κατοίκους** (8,4%) και **10.150 επιχειρήσεις** (6,4%), η **ΠΕ Ημαθίας** με **131.001 κατοίκους** (7,3%) και **11.160 επιχειρήσεις** (7,1%), η **ΠΕ Πέλλας** με **126.740 κατοίκους** (7,1%) και **11.184 επιχειρήσεις** (7,1%), η **ΠΕ Πιερίας** με **119.384 κατοίκους** (6,7%) και **12.941 επιχειρήσεις** (8,2%), η **ΠΕ Χαλκιδικής** με **102.085 κατοίκους** (5,7%) και **14.910 επιχειρήσεις** (9,4%), και τέλος η **ΠΕ Κιλκίς** με **70.477 κατοίκους** (3,9%) και **5.134 επιχειρήσεις** (3,2%).

Η αναλογία επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους εμφανίζει σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των ΠΕ. Την υψηλότερη αναλογία καταγράφει η ΠΕ Χαλκιδικής με 146,1 επιχ./1.000 κατ., κατά πολύ πάνω από τον περιφερειακό μέσο όρο (88,2), εικόνα που αποδίδεται στη διογκωμένη επιχειρηματική βάση λόγω της έντονης εποχικής τουριστικής δραστηριότητας, με τις επιχειρήσεις (κυρίως καταλύματα, εστίαση και λιανικό εμπόριο) να εξυπηρετούν ζήτηση που ξεπερνά κατά πολύ τον μόνιμο πληθυσμό. Ακολουθεί η ΠΕ Πιερίας με 108,4 επιχ./1.000 κατ., αναλογία που αποδίδεται στον τουριστικό προσανατολισμό (Όλυμπος, παράκτια ζώνη) και τη λειτουργία του Δήμου Κατερίνης ως εμπορικού και διοικητικού κέντρου της ΠΕ. Στη συνέχεια ακολουθούν με αναλογίες κοντά στον περιφερειακό μέσο όρο η ΠΕ Πέλλας (88,2), η ΠΕ Ημαθίας (85,2) και η ΠΕ Θεσσαλονίκης (84,8), παρά την κυριαρχία της τελευταίας σε απόλυτα μεγέθη. Στις χαμηλότερες θέσεις βρίσκονται η ΠΕ Κιλκίς (72,8) και η ΠΕ Σερρών (67,1), εικόνα που ενδέχεται να συνδέεται με τον αγροτικό προσανατολισμό των δύο αυτών ΠΕ και τη χαμηλότερη πληθυσμιακή τους πυκνότητα.

Πίνακας 2.1 — Κατανομή Πληθυσμού & Επιχειρήσεων ανά ΠΕ

Περιφερειακή Ενότητα	Πληθυσμός 2021	% Πληθ.	Επιχειρήσεις (Nt)	Επιχ./1.000 κατ.
ΠΕ Θεσσαλονίκης	1.092.919	60,9%	92.664	84,8
ΠΕ Σερρών	151.317	8,4%	10.150	67,1
ΠΕ Ημαθίας	131.001	7,3%	11.160	85,2
ΠΕ Πέλλας	126.740	7,1%	11.184	88,2
ΠΕ Πιερίας	119.384	6,7%	12.941	108,4
ΠΕ Χαλκιδικής	102.085	5,7%	14.910	146,1
ΠΕ Κιλκίς	70.477	3,9%	5.134	72,8
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ (Σύνολο)	1.793.923	100,0%	158.143	88,2

Γράφημα 2.1 — Αναλογία Επιχειρήσεων ανά 1.000 κατοίκους ανά ΠΕ

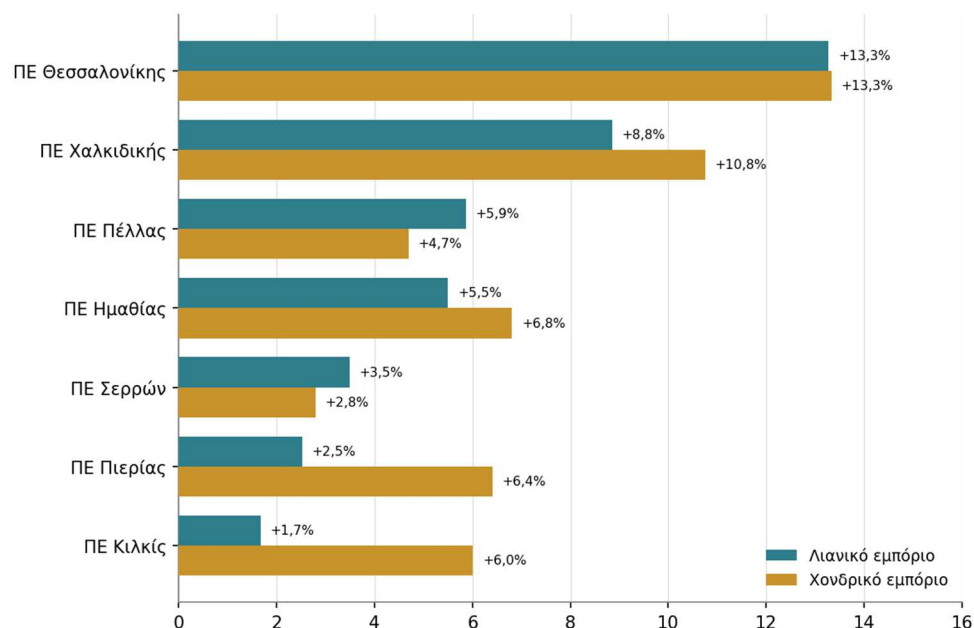

2.2 Ρυθμοί Ανάπτυξης ανά ΠΕ

Η αναπτυξιακή δυναμική του εμπορικού τομέα την περίοδο Οκτωβρίου 2024 έως Μαρτίου 2026 διαφοροποιείται έντονα μεταξύ των επτά ΠΕ της Περιφέρειας. Η **ΠΕ Θεσσαλονίκης** εμφανίζει τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης σε αμφότερες τις κατηγορίες εμπορίου ($CGR_R = +13,28\%$, $CGR_W = +13,34\%$), τιμές αρκετά υψηλότερες από τους περιφερειακούς μέσους όρους (+9,29% και +10,57% αντίστοιχα). Σε σχετικά υψηλά επίπεδα κινείται και η **ΠΕ Χαλκιδικής** ($CGR_R = +8,85\%$, $CGR_W = +10,76\%$), με το χονδρικό εμπόριο να ξεπερνά οριακά τον περιφερειακό μέσο όρο. Οι υπόλοιπες πέντε ΠΕ καταγράφουν ηπιότερους ρυθμούς: η **ΠΕ Πέλλας** ($R+5,87\%$ / $W+4,69\%$) και η **ΠΕ Ημαθίας** ($R+5,50\%$ / $W+6,81\%$) ακολουθούν, ενώ η **ΠΕ Πιερίας** ($R+2,52\%$ / $W+6,41\%$), η **ΠΕ Σερρών** ($R+3,49\%$ / $W+2,79\%$) και η **ΠΕ Κιλκίς** ($R+1,67\%$ / $W+6,01\%$) εμφανίζουν τους χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας.

Σημειώνεται ότι το μεσοδιάστημα Οκτωβρίου 2024 έως Μαρτίου 2026 πραγματοποιήθηκε **εκκαθάριση στο μητρώο του ΓΕΜΗ**, η οποία οδήγησε στην πανελλαδική διαγραφή **65.334 ανενεργών εγγραφών**, κυρίως αδρανοποιημένων ατομικών επιχειρήσεων. Η εκκαθάριση επηρεάζει τους ρυθμούς ανάπτυξης τόσο του συνόλου της επιχειρηματικότητας όσο και του εμπορίου, καθώς οι διαγραφές ανενεργών εγγραφών ενσωματώνονται στον υπολογισμό του δείκτη ως πραγματικές παύσεις της περιόδου αναφοράς. Συνεπώς οι ρυθμοί CGR που παρουσιάζονται στο παρόν δελτίο ενδέχεται να υποεκτιμούν την πραγματική εμπορική δυναμική της Περιφέρειας, εύρημα που χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε μελλοντικά δελτία αναφοράς, όταν θα έχει εξομαλυνθεί η επίδραση της εκκαθάρισης του μητρώου.

Γράφημα 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ

Πίνακας 2.2 — Ρυθμοί Ανάπτυξης Εμπορίου ανά ΠΕ (Οκτ. 2024 → Μάρ. 2026)

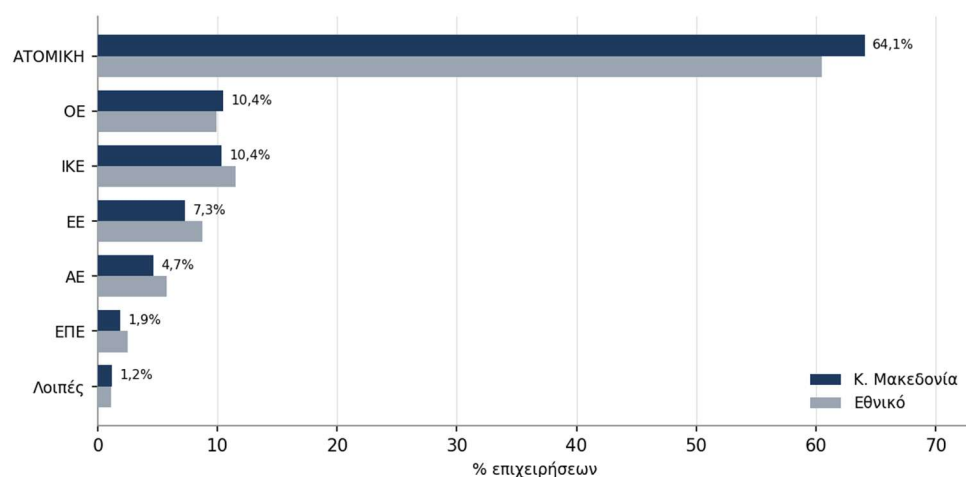
ΠΕ	CGR_R	CGR_W
ΠΕ Θεσσαλονίκης	+13,28%	+13,34%
ΠΕ Χαλκιδικής	+8,85%	+10,76%
ΠΕ Πέλλας	+5,87%	+4,69%
ΠΕ Ημαθίας	+5,50%	+6,81%
ΠΕ Σερρών	+3,49%	+2,79%
ΠΕ Πιερίας	+2,52%	+6,41%
ΠΕ Κιλκίς	+1,67%	+6,01%
Περιφέρεια Κ.Μακεδονίας	+9,29%	+10,57%

2.3 Νομικές Μορφές

Η ανάλυση των νομικών μορφών αναδεικνύει τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας. Οι **Ατομικές Επιχειρήσεις** συγκεντρώνουν **101.268 εγγραφές (64,04%** του συνόλου), ποσοστό υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο (60,48%) κατά **3,56%**. Ακολουθούν οι **Ομόρρυθμες Εταιρείες (ΟΕ)** με **16.517 εγγραφές (10,44%)** και οι **Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες (ΙΚΕ)** με **16.401 εγγραφές (10,37%)**. Οι υπόλοιπες νομικές μορφές κατανέμονται ως εξής: **Ετερόρρυθμες Εταιρείες (ΕΕ)** 11.571 (7,32%), **Ανώνυμες Εταιρείες (ΑΕ)** 7.409 (4,68%), **Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ)** 3.008 (1,90%) και λοιπές νομικές μορφές 1.969 (1,25%).

Η συγκριτική εικόνα έναντι των εθνικών μεριδίων αναδεικνύει σχετικά υψηλότερη παρουσία Ατομικών Επιχειρήσεων (**+3,56%** έναντι του εθνικού μέσου), αντισταθμιζόμενη από οριακά χαμηλότερα μερίδια στις κεφαλαιουχικές μορφές (ΑΕ **-1,07%**, ΕΠΕ **-0,61%**, ΙΚΕ **-1,13%**) και τις προσωπικές εταιρικές μορφές πλην ΟΕ (ΕΕ **-1,40%**).

Γράφημα 2.3 — Κατανομή Νομικών Μορφών: Κ. Μακεδονία vs Εθνικό

Πίνακας 2.3 — Νομικές Μορφές Κεντρικής Μακεδονίας

Νομική Μορφή	ΕΛ52	ΕΛ52 (%)	Εθνικό (%)	Διαφορά (%)
ΑΤΟΜΙΚΗ	101.268	64,04	60,48	+3,56
ΟΕ	16.517	10,44	9,91	+0,53
ΙΚΕ	16.401	10,37	11,50	-1,13
ΕΕ	11.571	7,32	8,72	-1,40
ΑΕ	7.409	4,68	5,75	-1,07
ΕΠΕ	3.008	1,90	2,51	-0,61
Λοιπές ⁹	1.969	1,25	1,13	+0,12
Σύνολο	158.143	100,00	100,00	—

Περιλαμβάνει Ενεργειακές Κοινότητες (795), Αστικές Εταιρείες 784 Α.Κ. (526), Κοινοπραξίες (277), Συνεταιρισμούς (68), Κοιν.Σ.Επ. (23) και άλλες λιγότερο συνήθεις μορφές, καθώς και 54 εταιρείες με ενεργό μητρώο αλλά μη καταχωρισμένη νομική μορφή στο ΓΕΜΗ.

2.4 Κλαδική Σύνθεση

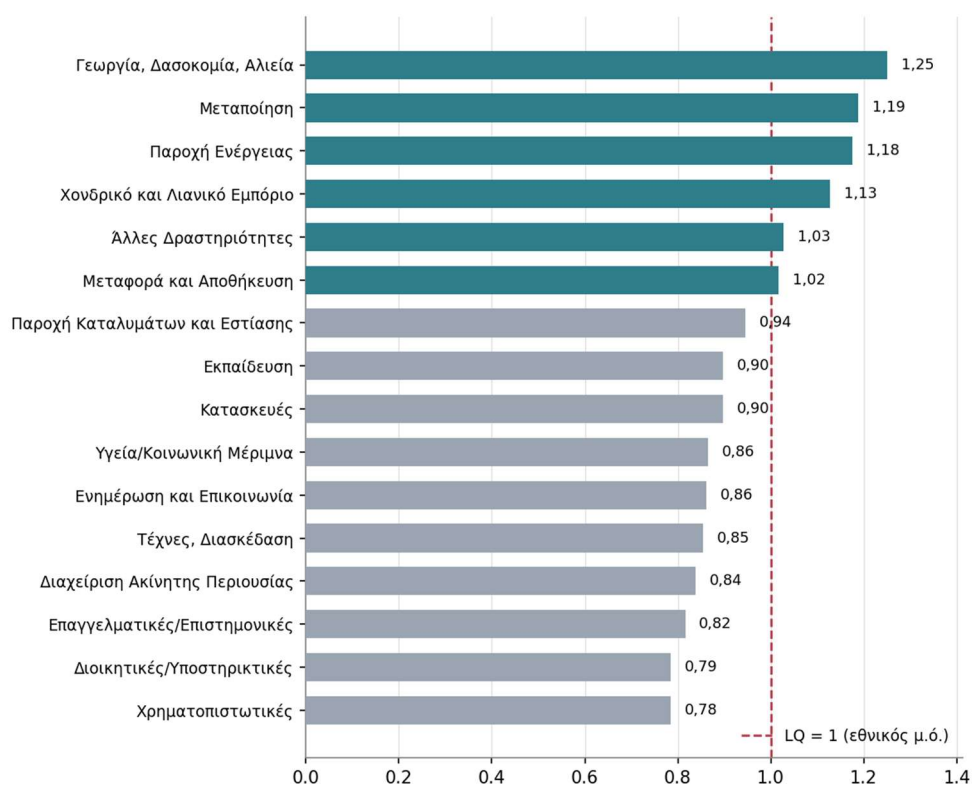
Η κλαδική σύνθεση της επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια αναδεικνύει το **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο** (τομέας Ζ) ως τον κυρίαρχο τομέα, με **50.750 επιχειρήσεις (31,65%** του συνόλου). Ακολουθούν οι **Δραστηριότητες Παροχής Καταλυμάτων και Εστίασης** (τομέας Θ) με **24.148 επιχειρήσεις (15,06%)**, η **Μεταποίηση** (τομέας Γ) με **13.941 επιχειρήσεις (8,69%)**, οι **Κατασκευές** (τομέας ΣΤ) με **12.908 επιχειρήσεις (8,05%)**, η **Μεταφορά και Αποθήκευση** (τομέας Η) με **9.589 επιχειρήσεις (5,98%)** και οι **Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες** (τομέας Μ) με **9.478 επιχειρήσεις (5,91%)**. Συμπληρωματικά εμφανίζονται οι **Άλλες Δραστηριότητες Παροχής**

⁹ Λοιπές νομικές μορφές:

Υπηρεσιών (τομέας Σ) με 6.977 επιχειρήσεις (4,35%) και οι υπόλοιποι τομείς με μικρότερα μερίδια.

Η σύγκριση με τα εθνικά κλαδικά μερίδια αποτυπώνει υπερεκπροσώπηση σε τέσσερις τομείς: τη **Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία** (τομέας Α) με **LQ = 1,251**, τη **Μεταποίηση** (τομέας Γ) με **LQ = 1,188**, την **Παροχή Ηλεκτρικής Ενέργειας και Φυσικού Αερίου** (τομέας Δ) με **LQ = 1,175** και το **Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο** (τομέας Ζ) με **LQ = 1,127**, εύρημα που συνδέεται με τη γεωγραφική παρουσία εκτεταμένων πεδινών αγροτικών εκτάσεων στις ΠΕ Σερρών, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας, αλλά και τη συγκέντρωση μεταποιητικής δραστηριότητας στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης, με κύριο πόλο τη **ΒΙΠΕΘ στη Σίνδο**. Αντιθέτως, σαφής υποεκπροσώπηση καταγράφεται στις **Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Δραστηριότητες** (τομέας Κ, **LQ = 0,784**), τις **Διοικητικές και Υποστηρικτικές Δραστηριότητες** (τομέας Ν, **LQ = 0,785**) και τις **Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες** (τομέας Μ, **LQ = 0,816**).

Γράφημα 2.4 — LQ ανά Τομέα Δραστηριότητας

Πίνακας 2.4 — Κλαδική Σύνθεση Κεντρικής Μακεδονίας (NACE Sections)

Τομέας	Όνομα	EL52	EL52 (%)	Εθνικό (%)	LQ
Ζ	Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο	50.750	31,65	28,08	1,127
Θ	Παροχή Καταλυμάτων και Εστίασης	24.148	15,06	15,93	0,945
Γ	Μεταποίηση	13.941	8,69	7,32	1,188
ΣΤ	Κατασκευές	12.908	8,05	8,98	0,897
Η	Μεταφορά και Αποθήκευση	9.589	5,98	5,88	1,017

Τομέας	Όνομα	EL52	EL52 (%)	Εθνικό (%)	LQ
Μ	Επαγγελματικές/Επιστημονικές	9.478	5,91	7,25	0,816
Σ	Άλλες Δραστηριότητες	6.977	4,35	4,24	1,027
Ν	Διοικητικές/Υποστηρικτικές	4.312	2,69	3,42	0,785
Ι	Ενημέρωση και Επικοινωνία	4.290	2,68	3,10	0,862
Λ	Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας	4.117	2,57	3,06	0,839
Δ	Παροχή Ενέργειας	4.008	2,50	2,13	1,175
Ρ	Τέχνες, Διασκέδαση	3.082	1,92	2,25	0,855
Κ	Χρηματοπιστωτικές	3.035	1,89	2,41	0,784
Ο	Εκπαίδευση	2.799	1,75	1,94	0,898
Α	Γεωργία, Δασοκομία, Αλιεία	2.443	1,52	1,22	1,251
Π	Υγεία/Κοινωνική Μέριμνα	2.297	1,43	1,66	0,865
Λοιπές	(Β, Ε, Ξ + μη ταξινομημένες)	2.198	1,37	1,12	—

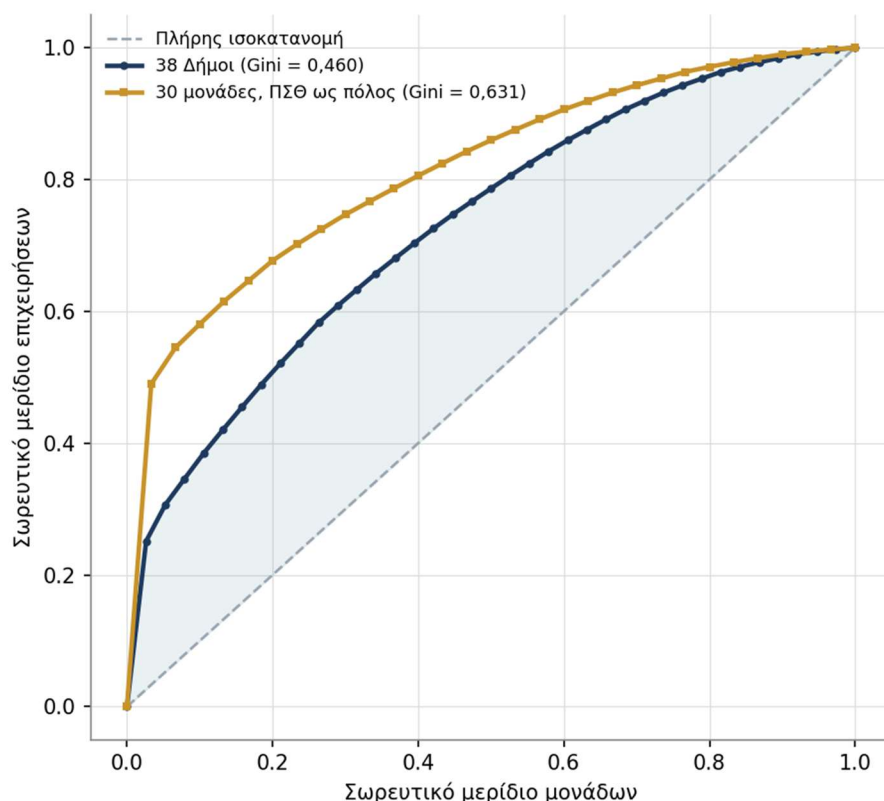
2.5 Χωρική Συγκέντρωση και Ανισότητες

Η ενότητα εμβαθύνει στη χωρική σύνθεση της ανισοκατανομής που εξετάσθηκε στατιστικά μέσω των δεικτών Gini, Hoover και Theil, με έμφαση στη συγκέντρωση επιχειρηματικότητας ανά Δήμο και στην εσωτερική δομή κάθε ΠΕ. Υπενθυμίζεται ότι σε επίπεδο μεμονωμένων Δήμων η ανισοκατανομή είναι μέτρια (**Gini = 0,460**), αλλά αν η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης αντιμετωπιστεί ως ενιαίος πόλος, ο Συντελεστής Gini ανέρχεται σε **0,631**.

Σε επίπεδο μεμονωμένων Δήμων, η Περιφέρεια οργανώνεται γύρω από έναν κυρίαρχο πόλο: τον **Δήμο Θεσσαλονίκης** με **39.727 επιχειρήσεις (25,1%** του συνόλου της Περιφέρειας), δηλαδή μία στις τέσσερις επιχειρήσεις της Περιφέρειας εδρεύει σε αυτόν. Ακολουθούν, με μεγάλη απόσταση, οι έδρες των μεγαλύτερων εκτός ΠΣΘ ΠΕ που λειτουργούν ως δευτερεύοντες πόλοι: ο **Δήμος Κατερίνης (8.728 επιχ., 5,5%)**, ο **Δήμος Βέροιας (5.627, 3,6%)** και ο **Δήμος Σερρών (5.458, 3,5%)**.

Η **καμπύλη Lorenz** αποτυπώνει οπτικά αυτήν τη συγκέντρωση. Στο γράφημα παρουσιάζονται **δύο καμπύλες**: η μία βασισμένη στη status quo κατανομή των **38 Δήμων** (Gini = 0,460) και η άλλη στην κατανομή των **30 μονάδων** όπου η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης αντιμετωπίζεται ως ενιαίος πόλος (Gini = 0,631). Η σύγκριση αναδεικνύει την κρίσιμη επίδραση της ομαδοποίησης μητροπολιτικών Δήμων στην εικόνα συγκέντρωσης της Περιφέρειας.

Γράφημα 2.5 — Καμπύλες Lorenz (38 Δήμοι vs 30 μονάδες)

Σε επίπεδο εσωτερικής διάρθρωσης, σε κάθε ΠΕ παρατηρείται έντονη δυναμική κέντρου-περιφέρειας (core-periphery). Στην **ΠΕ Κιλκίς** ο Δήμος Κιλκίς συγκεντρώνει **68,7%** της επιχειρηματικότητας της ΠΕ· στην **ΠΕ Πιερίας** ο Δήμος Κατερίνης κατέχει **67,4%**· στην **ΠΕ Σερρών** ο Δήμος Σερρών το **53,8%**· και στην **ΠΕ Ημαθίας** ο Δήμος Βέροιας το **50,4%**, με τον Δήμο Αλεξάνδρειας (28,3%) και τον Δήμο Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας (21,3%) να συμπληρώνουν την εικόνα. Στην **ΠΕ Πέλλας** η κατανομή είναι περισσότερο πολυκεντρική: η έδρα της ΠΕ (**Δήμος Έδεσσας**, 18,4%) δεν είναι ο Δήμος με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση, εκείνη βρίσκεται στον **Δήμο Πέλλας** (**43,7%**, με έδρα τα Γιαννιτσά), ενώ οι Δήμοι **Αλμωπίας** (Αριδαία, 22,1%) και **Σκύδρας** (15,7%) συμπληρώνουν την εικόνα ενός ανταγωνιστικού δικτύου επιχειρηματικότητας Έδεσσας-Γιαννιτσών-Αριδαίας-Σκύδρας. Στην **ΠΕ Χαλκιδικής** η κατανομή είναι περισσότερο ισόρροπη, με τους πέντε Δήμους της ΠΕ να κυμαίνονται μεταξύ 13,4% και 26,2%, εικόνα που ενδέχεται να συνδέεται με τον τουριστικό χαρακτήρα της ΠΕ. Στην **ΠΕ Θεσσαλονίκης**, ο Δήμος Θεσσαλονίκης συγκεντρώνει το **42,9%** της ΠΕ, ενώ οι υπόλοιποι Δήμοι του πολεοδομικού συγκροτήματος αλλά και του συνεκτικού περιαστικού του τμήματος αθροιστικά καλύπτουν το **49,3%**· το εναπομένον **7,8%** αναλογεί στους τρεις περιφερειακούς Δήμους της ΠΕ (Λαγκαδά, Χαλκηδόνος, Βόλβης) με κατά κύριο λόγο αγροτικό προφίλ.

Πίνακας 2.5 — Συγκέντρωση Επιχειρηματικότητας ανά Δήμο (Top-15)

#	Δήμος	ΠΕ	Nt	% Π	Σωρευτικό %
1	Δήμος Θεσσαλονίκης	Θεσσαλονίκης	39.727	25,12	25,12
2	Δήμος Κατερίνης	Πιερίας	8.728	5,52	30,64
3	Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου	Θεσσαλονίκης	6.220	3,93	34,57
4	Δήμος Παύλου Μελά	Θεσσαλονίκης	6.124	3,87	38,45
5	Δήμος Βέροιας	Ημαθίας	5.627	3,56	42,00
6	Δήμος Σερρών	Σερρών	5.458	3,45	45,46
7	Δήμος Καλαμαριάς	Θεσσαλονίκης	5.369	3,40	48,85
8	Δήμος Δέλτα	Θεσσαλονίκης	5.108	3,23	52,08
9	Δήμος Θέρμης	Θεσσαλονίκης	4.892	3,09	55,17
10	Δήμος Πέλλας	Πέλλας	4.889	3,09	58,26
11	Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη	Θεσσαλονίκης	4.086	2,58	60,85
12	Δήμος Νέας Προποντίδας	Χαλκιδικής	3.899	2,47	63,31
13	Δήμος Νεάπολης-Συκεών	Θεσσαλονίκης	3.853	2,44	65,75
14	Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης	Θεσσαλονίκης	3.633	2,30	68,05
15	Δήμος Κασσάνδρας	Χαλκιδικής	3.626	2,29	70,34
—	Top-15 σύνολο	—	112.139	70,34	—
—	Υπόλοιποι 23 Δήμοι	—	46.004	29,66	100,00
—	ΣΥΝΟΛΟ	—	158.143	100,00	—

Κεφάλαιο 3 — Επιχειρηματική Πυκνότητα και Χωρική Διάρθρωση

3.1 Επιχειρηματική Πυκνότητα

Η επιχειρηματική πυκνότητα ανά Δήμο αποτελεί θεμελιώδη δείκτη χωρικής ανάλυσης, καθώς αποτυπώνει την αναλογική παρουσία της οικονομικής δραστηριότητας σε σχέση με τον μόνιμο πληθυσμό. Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ο περιφερειακός μέσος όρος διαμορφώνεται σε **88,2 επιχ./1.000 κατ.**, αλλά η εικόνα ανά Δήμο εμφανίζει μεγάλο εύρος διακύμανσης — από **47,6** έως **237,3 επιχ./1.000 κατ.**.

Στις υψηλότερες θέσεις βρίσκονται οι παραθαλάσσιοι τουριστικοί Δήμοι της ΠΕ Χαλκιδικής: ο **Δήμος Σιθωνίας (237,3 επιχ./1.000 κατ.)**, ο **Δήμος Κασσάνδρας (215,1)**, ο **Δήμος Αριστοτέλη (148,8)** και ο **Δήμος Νέας Προποντίδας (111,9)**. Αντίστοιχη εικόνα παρατηρείται στον τουριστικό **Δήμο Δίου-Ολύμπου (129,4)** στην ΠΕ Πιερίας. Στην ίδια κατηγορία υψηλής πυκνότητας εντάσσεται και ο **Δήμος Θεσσαλονίκης με 124,5 επιχ./1.000 κατ.** — εικόνα που αποδίδεται στον ρόλο του ως μητροπολιτικού επιχειρηματικού πόλου που εξυπηρετεί ζήτηση από όλη την ευρύτερη περιοχή του πολεοδομικού συγκροτήματος της πόλης αλλά και πέραν αυτής. Συμπληρωματικά, οι περιαστικοί **Δήμοι Δέλτα (113,7)** και **Θέρμης (88,4)** διαμορφώνονται επίσης πάνω από τον περιφερειακό μέσο όρο.

Στον αντίποδα, καταγράφονται **δύο διακριτά clusters** Δήμων με χαμηλή πυκνότητα. Πρώτον, οι **υπόλοιποι Δήμοι του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης** (πλην του Δήμου Θεσσαλονίκης): Δήμος Νεάπολης-Συκεών (**47,6 επιχ./1.000 κατ.**), Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη (**56,4**), Δήμος Καλαμαριάς (**58,2**), Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου (**59,0**), Δήμος Παύλου Μελά (**61,1**) και Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης (**72,5**). Οι Δήμοι αυτοί διαθέτουν σημαντικό πληθυσμιακό δυναμικό (50.143–105.352 κάτοικοι) και αξιόλογο απόλυτο πλήθος επιχειρήσεων, αλλά αναλογικά εμφανίζουν χαμηλότερη πυκνότητα, καθώς η μητροπολιτική επιχειρηματική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στον Δήμο Θεσσαλονίκης ως ιστορικό εμπορικό-διοικητικό κέντρο της πόλης που εξυπηρετεί τη ζήτηση όλου του ΠΣΘ. Δεύτερον, οι **περιφερειακοί αγροτικοί Δήμοι**, κυρίως της ΠΕ Σερρών (Δήμοι Εμμανουήλ Παππά **53,9**, Αμφίπολης **57,5**, Ηρακλείας **59,1**, Βισαλτίας **60,9**, Σιντικής **65,3**, Νέας Ζίχνης **65,3**) και της ΠΕ Κιλκίς (Δήμος Παιονίας **63,8**), όπου η χαμηλή πυκνότητα συνδέεται με τον αγροτικό χαρακτήρα και τη χαμηλότερη πληθυσμιακή πυκνότητα.

Το πρότυπο αυτό αναδεικνύει **δύο σαφείς πόλους υψηλής επιχειρηματικής πυκνότητας** στην Περιφέρεια: τον μητροπολιτικό-επιχειρηματικό (Δήμος Θεσσαλονίκης, με ζώνη επέκτασης στους περιαστικούς Δήμους Δέλτα και Θέρμης) και τον τουριστικό (Χαλκιδική, παράλια Πιερίας) — με την επιφύλαξη ότι ο τελευταίος εμφανίζεται κατά κύριο λόγο σε Δήμους με σχετικά μικρό απόλυτο μέγεθος επιχειρηματικότητας. Στον αντίποδα, οι δύο διακριτές κατηγορίες Δήμων χαμηλής πυκνότητας — οι υπόλοιποι Δήμοι του ΠΣΘ και οι περιφερειακοί αγροτικοί Δήμοι των ΠΕ Σερρών και Κιλκίς — αντικατοπτρίζουν διαφορετικά μοτίβα της ίδιας απόκλισης από τον περιφερειακό μέσο: στην πρώτη η μητροπολιτική επιχειρηματική δραστηριότητα συγκεντρώνεται στον Δήμο Θεσσαλονίκης ως ιστορικό

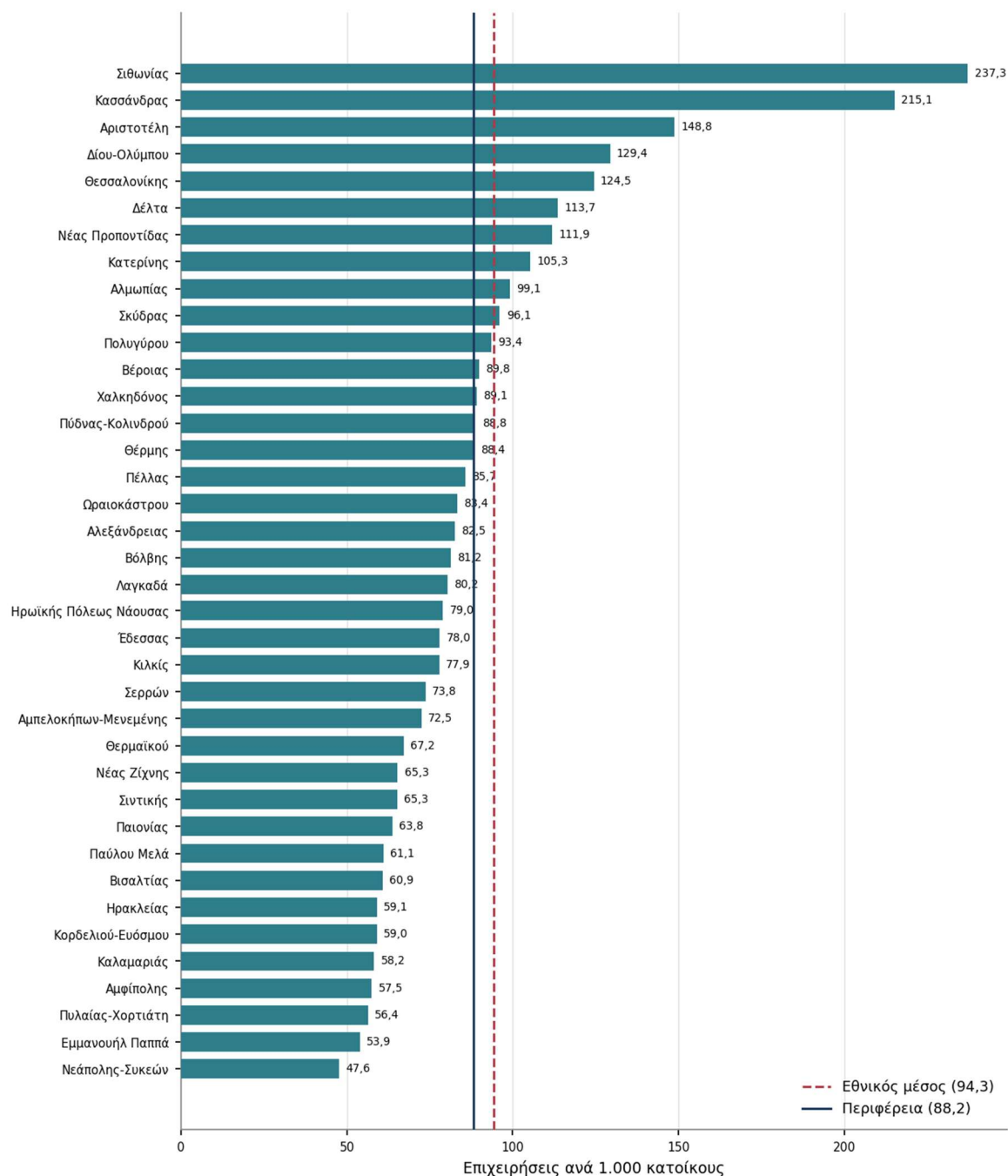
εμπορικό-διοικητικό κέντρο της πόλης, με αποτέλεσμα οι υπόλοιποι Δήμοι του ΠΣΘ να εμφανίζουν χαμηλότερη τοπική αναλογία επιχ./κάτοικο παρά το σημαντικό απόλυτο μέγεθος της επιχειρηματικότητάς τους· στη δεύτερη κυριαρχεί ο αγροτικός χαρακτήρας με χαμηλότερη πληθυσμιακή πυκνότητα.

Πίνακας 3.1 — Επιχειρηματική Πυκνότητα ανά Δήμο

Δήμος	Πληθυσμός	Nt	Πυκνότητα (ανά 1.000)
Σιθωνίας	12.080	2.866	237,3
Κασσάνδρας	16.861	3.626	215,1
Αριστοτέλη	16.964	2.524	148,8
Δίου-Ολύμπου	23.955	3.100	129,4
Θεσσαλονίκης	319.045	39.727	124,5
Δέλτα	44.935	5.108	113,7
Νέας Προποντίδας	34.829	3.899	111,9
Κατερίνης	82.892	8.728	105,3
Αλμωπίας	24.969	2.475	99,1
Σκύδρας	18.325	1.761	96,1
Πολυγύρου	21.351	1.995	93,4
Βέροιας	62.655	5.627	89,8
Χαλκηδόνος	30.030	2.677	89,1
Πύδνας-Κορινθού	12.537	1.113	88,8
Θέρμης	55.358	4.892	88,4
Πέλλας	57.039	4.889	85,7
Ωραιοκάστρου	40.004	3.336	83,4
Αλεξάνδρειας	38.292	3.160	82,5
Βόλβης	19.755	1.605	81,2
Λαγκαδά	37.022	2.971	80,2
Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας	30.054	2.373	79,0
Έδεσσας	26.407	2.059	78,0
Κιλκίς	45.308	3.529	77,9
Σερρών	74.004	5.458	73,8
Αμπελοκήπων-Μενεμένης	50.143	3.633	72,5
Θερμαϊκού	45.561	3.063	67,2
Νέας Ζίχνης	8.267	540	65,3
Σιντικής	18.544	1.210	65,3
Παιονίας	25.169	1.605	63,8
Παύλου Μελά	100.194	6.124	61,1
Βισαλτίας	16.036	976	60,9
Ηρακλείας	15.713	929	59,1
Κορδελιού-Ευόσμου	105.352	6.220	59,0
Καλαμαριάς	92.248	5.369	58,2

Δήμος	Πληθυσμός	Nt	Πυκνότητα (ανά 1.000)
Αμφίπολης	7.168	412	57,5
Πυλαίας-Χορτιάτη	72.384	4.086	56,4
Εμμανουήλ Παππά	11.585	625	53,9
Νεάπολης-Συκεών	80.888	3.853	47,6
Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας	1.793.923	158.143	88,2

Γράφημα 3.1 — Πυκνότητα Επιχειρήσεων ανά Δήμο

3.2 Κλαδική Σύνθεση ανά Δήμο

Η ανάλυση σε επίπεδο Δήμου αναδεικνύει διαφοροποιημένες κλαδικές συγκεντρώσεις εντός της Περιφέρειας. Για την παρουσίαση επιλέγονται **έξι τομείς-κλειδιά** που απορροφούν συνολικά **πάνω από το 75%** της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας: ο **τομέας Ζ** (Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, 31,65%), ο **τομέας Θ** (Καταλύματα και Εστίαση, 15,06%), ο **τομέας Γ** (Μεταποίηση, 8,69%), ο **τομέας ΣΤ** (Κατασκευές, 8,05%), ο **τομέας Η** (Μεταφορά και Αποθήκευση, 5,98%) και ο **τομέας Μ** (Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες, 5,91%).

Ο **τομέας Ζ** (Εμπόριο), με περιφερειακό **LQ = 1,127**, εμφανίζει σχετικά ομοιόμορφη διασπορά μεταξύ των Δήμων: **32 από τους 38** Δήμους καταγράφουν τιμή πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Τις υψηλότερες τιμές εμφανίζουν ο **Δήμος Αλεξάνδρειας (LQ = 1,54)** και ο **Δήμος Ηρακλείας (1,54)**, ακολουθούμενοι από τον **Δήμο Αμπελοκήπων-Μενεμένης (1,47)**, τον **Δήμο Σκύδρας (1,47)**, τον **Δήμο Δέλτα (1,42)** και τον **Δήμο Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας (1,38)**. Στον αντίποδα, οι αμιγώς τουριστικοί **Δήμοι Σιθωνίας (0,58)** και **Κασσάνδρας (0,68)** εμφανίζουν τις χαμηλότερες τιμές, εικόνα που αντανακλά την κυριαρχία της εστίασης και των καταλυμάτων στους Δήμους αυτούς. Ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** διαμορφώνεται κοντά στον εθνικό μέσο όρο (**LQ = 1,04**).

Ο **τομέας Θ** (Καταλύματα και Εστίαση), με περιφερειακό **LQ = 0,945**, παρουσιάζει αντίστροφο πρότυπο: ισχυρή συγκέντρωση στους τουριστικούς Δήμους και υστέρηση στους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και τους περιφερειακούς αγροτικούς. Την υψηλότερη υπερεκπροσώπηση εμφανίζουν οι αμιγώς τουριστικοί **Δήμοι Σιθωνίας (LQ = 3,40)**, **Κασσάνδρας (2,92)**, **Δίου-Ολύμπου (2,59)** και **Αριστοτέλη (1,85)**. Σημαντική υπερεκπροσώπηση εμφανίζει επίσης ο **Δήμος Βόλβης (LQ = 2,40)**, εικόνα που συνδέεται με τις παράλιες περιοχές Σταυρού και Ασπροβάλτας, παρά τον κατά κύριο λόγο αγροτικό χαρακτήρα του Δήμου. Στον αντίποδα, η μεταποιητική περιφερειακή ζώνη (**Δήμοι Δέλτα LQ = 0,33**, **Ωραιοκάστρου 0,40**, **Θέρμης 0,42**) εμφανίζει τις χαμηλότερες τιμές, καθώς εκεί κυριαρχεί ο τομέας Γ (Μεταποίηση).

Ο **τομέας Γ** (Μεταποίηση), με περιφερειακό **LQ = 1,188**, αναδεικνύει τη βιομηχανική ζώνη γύρω από το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης: ο **Δήμος Δέλτα (LQ = 2,88)** — όπου εδρεύει η ΒΙΠΕΘ στη Σίνδο — και ο **Δήμος Ωραιοκάστρου (2,84)** εμφανίζουν τη μεγαλύτερη υπερεκπροσώπηση, ακολουθούμενοι από τους **Δήμους Λαγκαδά (2,28)**, **Κιλκίς (1,83)**, **Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας (1,70)** και **Παύλου Μελά (1,55)**. Ο **τομέας ΣΤ** (Κατασκευές), με περιφερειακό **LQ = 0,897**, εμφανίζει τις υψηλότερες τιμές στους τουριστικούς Δήμους Χαλκιδικής (**Αριστοτέλη LQ = 1,59**, **Νέας Προποντίδας 1,40**, **Πολυγύρου 1,33**, **Κασσάνδρας 1,25**) — εύρημα που συνδέεται με την κατασκευαστική δραστηριότητα που λειτουργεί συμπληρωματικά της τουριστικής — καθώς και σε Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης (**Παύλου Μελά 1,23**, **Κορδελιού-Ευόσμου 1,21**, **Νεάπολης-Συκεών 1,19**).

Τέλος, οι τομείς **Η** και **Μ**, που συγκεντρώνουν αθροιστικά **11,9%** της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας, παρουσιάζουν διακριτά χωρικά πρότυπα. Ο

τομέας Η (Μεταφορά και Αποθήκευση), με περιφερειακό **LQ = 1,017**, συγκεντρώνεται γύρω από το πολεοδομικό συγκρότημα Θεσσαλονίκης και τη λιμενική του ζώνη: τις υψηλότερες τιμές εμφανίζουν οι **Δήμοι Νεάπολης-Συκεών (LQ = 1,79), Αμπελοκήπων-Μενεμένης (1,76), Δέλτα (1,58), Χαλκηδόνος (1,57), Κορδελιού-Ευόσμου (1,54), Παύλου Μελά (1,53) και Πέλλας (1,49)** — εικόνα που αντανακλά τον ρόλο της Θεσσαλονίκης ως διαμετακομιστικού κόμβου σε εθνικό και διαβαλκανικό επίπεδο. Αντιθέτως, ο **τομέας Μ** (Επαγγελματικές, Επιστημονικές & Τεχνικές Δραστηριότητες), με περιφερειακό **LQ = 0,816**, παρουσιάζει αμιγώς αστικό-μητροπολιτικό προφίλ με συγκέντρωση στους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος και της περιαστικής του ζώνης: ο **Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη (LQ = 1,61)** εμφανίζει τη μεγαλύτερη υπερεκπροσώπηση, ακολουθούμενος από τους **Δήμους Καλαμαριάς (1,36), Θεσσαλονίκης (1,29) και Θέρμης (1,12)**.

Γράφημα 3.2 — Συντελεστής Χωροθέτησης Κορυφαίων Τομέων ανά Δήμο

Πίνακας 3.2 — Συντελεστές Χωροθέτησης (LQ) ανά Δήμο και Τομέα (Top-15)

Δήμος	Z	Θ	Γ	ΣΤ	Η	Μ
Θεσσαλονίκης	1,04	0,76	0,83	0,77	1,04	1,29
Κατερίνης	1,16	1,28	0,90	0,72	0,92	0,57
Κορδελιού-Ευόσμου	1,25	0,55	1,09	1,21	1,54	0,60
Παύλου Μελά	1,18	0,65	1,55	1,23	1,53	0,57
Βέροιας	1,31	0,90	1,34	0,76	1,02	0,72
Σερρών	1,35	0,76	1,30	0,81	0,54	0,76
Καλαμαριάς	1,03	0,58	0,50	0,99	0,96	1,36
Δέλτα	1,42	0,33	2,88	0,75	1,58	0,40
Θέρμης	1,09	0,42	1,62	1,01	0,79	1,12
Πέλλας	1,32	0,74	1,32	0,63	1,49	0,51
Πυλαίας-Χορτιάτη	0,92	0,56	0,80	1,05	0,68	1,61
Νέας Προποντίδας	1,06	1,30	1,10	1,40	0,69	0,55
Νεάπολης-Συκεών	1,05	0,59	0,97	1,19	1,79	0,95
Αμπελοκήπων-Μενεμένης	1,47	0,63	1,08	0,75	1,76	0,72
Κασσάνδρας	0,68	2,92	0,34	1,25	0,30	0,26
Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας	1,127	0,945	1,188	0,897	1,017	0,816

Σημείωση: Ο πίνακας παρουσιάζει τους 15 Δήμους με τη μεγαλύτερη εμπορική βάση· η τελευταία γραμμή αφορά το σύνολο των 38 Δήμων της Περιφέρειας.

3.3 Τυπολογία Δήμων

Η συνδυαστική ανάλυση των δομικών χαρακτηριστικών (έδρα ΠΕ, απόλυτη επιχειρηματική βάση, γεωγραφική θέση) και των τομεακών εξειδικεύσεων (Παρ. 3.2) επιτρέπει τη συγκρότηση μιας **τυπολογίας εννέα κατηγοριών** για τους 38 Δήμους της Περιφέρειας. Η μεγαλύτερη ποικιλία τύπων σε σύγκριση με μικρότερες Περιφέρειες αντανakλά την πολυπλοκότητα της Κεντρικής Μακεδονίας, στην οποία συνυπάρχουν ο μητροπολιτικός πόλος της Θεσσαλονίκης μαζί με το εκτεταμένο αστικό συνεχές που τον περιβάλλει, διοικητικά κέντρα έξι ΠΕ, σημαντικές τουριστικές ζώνες και εκτεταμένος αγροτικός χώρος που εκτείνεται μέχρι τα χερσαία σύνορα της χώρας.

Ο Τύπος Α — Μητροπολιτικός Πόλος περιλαμβάνει αποκλειστικά τον **Δήμο Θεσσαλονίκης** (Nt = **39.727 επιχειρήσεις, 25,12%** της Περιφέρειας), που λειτουργεί ως μοναδικό μητροπολιτικό κέντρο ολόκληρης της Βόρειας Ελλάδας — ρόλος που δεν συναντάται σε καμία άλλη Περιφέρεια εκτός της Αττικής. Συγκεντρώνει ισόρροπη παρουσία στο Εμπόριο (LQ Z = 1,04), έντονη υπερεκπροσώπηση στις Επαγγελματικές Δραστηριότητες (LQ M = 1,29) και υψηλή επιχειρηματική πυκνότητα (124,5 επιχ./1.000 κατ.). Διακρίνεται από τους υπόλοιπους Δήμους τόσο σε απόλυτο μέγεθος (περισσότερο από 4 φορές μεγαλύτερος του δεύτερου σε κατάταξη Δήμου Κατερίνης) όσο και σε λειτουργικό ρόλο: έδρα Περιφέρειας, ιστορικό εμπορικό-διοικητικό κέντρο, λιμενική θύρα Βορείων Βαλκανίων.

Ο Τύπος Β1 — Δήμοι Πολεοδομικού Συγκροτήματος (6 Δήμοι: Καλαμαριάς, Παύλου Μελά, Κορδελιού-Ευόσμου, Νεάπολης-Συκεών, Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Πυλαίας-Χορτιάτη)

λειτουργεί συμπληρωματικά με τον Δήμο Θεσσαλονίκης διαμορφώνοντας ένα ενιαίο αστικό συνεχές. Συγκεντρώνει αθροιστικά **29.285 επιχειρήσεις (18,52%** της Περιφέρειας) και χαρακτηρίζεται από έντονη οικιστική πυκνότητα, χαμηλή τοπική επιχειρηματική αναλογία (47-72 επιχ./1.000 κατ.) και υπερεκπροσώπηση στις Επαγγελματικές Δραστηριότητες — με κορυφαίους τους Δήμους Πυλαίας-Χορτιάτη (LQ M = 1,61) και Καλαμαριάς (1,36). Συμπληρωματικά, ο **Τύπος Β2 — Δήμοι Περιαστικού Δακτυλίου** (Δέλτα, Θέρμης, Ωραιοκάστρου, Θερμαϊκού — **16.399 επιχειρήσεις, 10,37%** της Περιφέρειας) διαμορφώνει τη βιομηχανική και διαμετακομιστική ζώνη γύρω από το πολεοδομικό συγκρότημα. Στους τρεις πρώτους κυριαρχεί η μεταποιητική δραστηριότητα (Δέλτα LQ Γ = 2,88, Ωραιοκάστρου 2,84, Θέρμης 1,62), με τη ΒΙΠΕΘ στη Σίνδο ως κύριο πόλο, ενώ ο Δήμος Θερμαϊκού εμφανίζει μικτό προφίλ (παράκτιος-περιαστικός με LQ ΣΤ = 1,12 στις Κατασκευές).

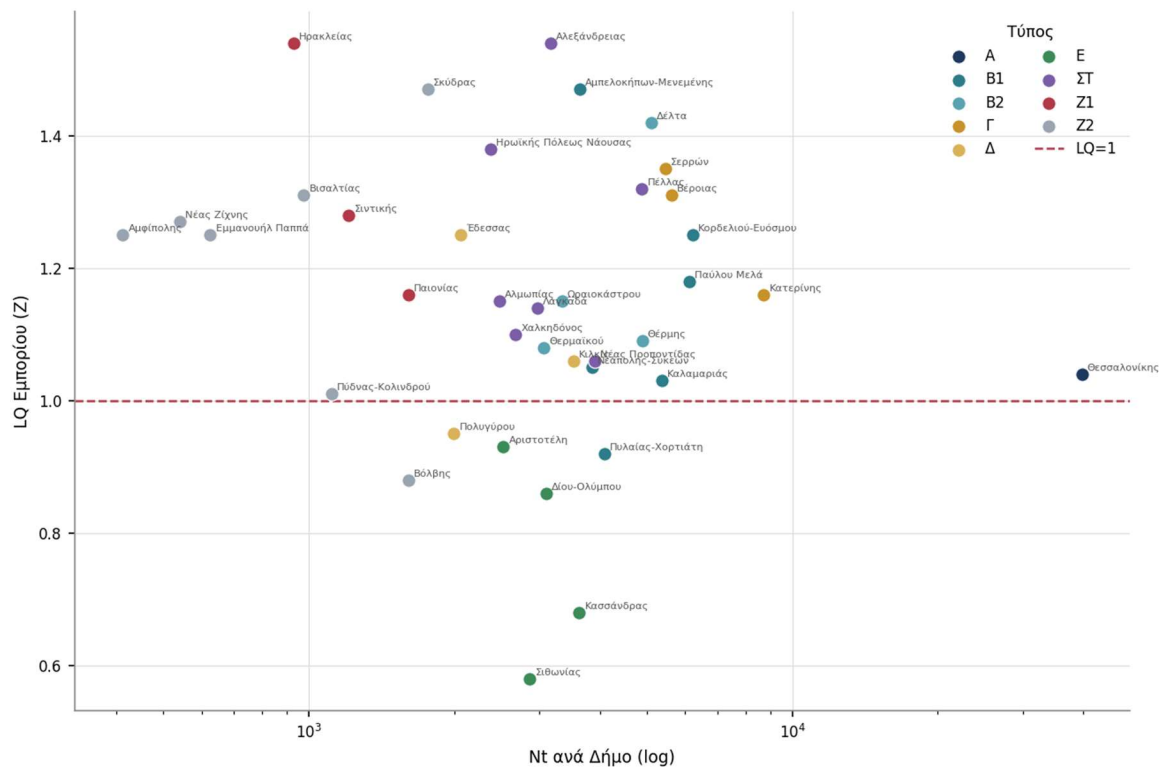
Ο **Τύπος Γ — Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ** (3 Δήμοι: Κατερίνης, Βέροιας, Σερρών) περιλαμβάνει τις έδρες των μεγαλύτερων εκτός Θεσσαλονίκης ΠΕ. Συγκεντρώνουν αθροιστικά **19.813 επιχειρήσεις (12,53%** της Περιφέρειας) και λειτουργούν ως ολοκληρωμένα διοικητικά και εμπορικά κέντρα των αντίστοιχων ΠΕ. Παρουσιάζουν έντονη υπερεκπροσώπηση στο Εμπόριο (LQ Ζ από 1,16 έως 1,35), αναδεικνύοντας τον ρόλο τους ως κεντρικών αγορών για τις ευρύτερες περιοχές που εξυπηρετούν. Ο **Τύπος Δ — Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα ΠΕ** (Κιλκίς, Έδεσσας, Πολυγύρου) διατηρεί τον διοικητικό ρόλο σε επίπεδο ΠΕ αλλά σε μικρότερη κλίμακα (αθροιστικά **7.583 επιχειρήσεις, 4,80%** της Περιφέρειας). Μεταξύ τους ο **Δήμος Πολυγύρου** εμφανίζει διαφοροποιημένο προφίλ — έδρα ΠΕ Χαλκιδικής αλλά με σημαντική τουριστική παρουσία (LQ Θ = 1,33).

Ο **Τύπος Ε — Έντονα Τουριστικοί Δήμοι** (4 Δήμοι: Σιθωνίας, Κασσάνδρας, Δίου-Ολύμπου, Αριστοτέλη) χαρακτηρίζεται από κυρίαρχη παρουσία Καταλυμάτων και Εστίασης (LQ Θ από 1,85 έως 3,40), που αντιστοιχεί σε διογκωμένη επιχειρηματική βάση λόγω εποχικής ζήτησης. Συγκεντρώνουν **12.116 επιχειρήσεις (7,66%** της Περιφέρειας) σε σχετικά μικρή πληθυσμιακή βάση, εξ ου η εξαιρετικά υψηλή τοπική πυκνότητα (148,8 — 237,3 επιχ./1.000 κατ.). Τρεις από τους τέσσερις βρίσκονται στη Χαλκιδική, ενώ ο Δήμος Δίου-Ολύμπου εκπροσωπεί τον τουριστικό άξονα Ολύμπου-παραλίων Πιερίας.

Ο **Τύπος ΣΤ — Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα** (7 Δήμοι: Πέλλας, Νέας Προποντίδας, Αλεξάνδρειας, Λαγκαδά, Χαλκηδόνας, Αλμωπίας, Νάουσας) περιλαμβάνει Δήμους που, χωρίς να αποτελούν έδρες ΠΕ, διαθέτουν αξιοσημείωτη αστική βάση και λειτουργούν ως δευτερεύοντες πόλοι μέσα στις ΠΕ τους. Συγκεντρώνουν **22.444 επιχειρήσεις (14,19%** της Περιφέρειας) και χαρακτηρίζονται από μικτό προφίλ Εμπορίου, αγροτικής δραστηριότητας και Μεταποίησης. Ο **Δήμος Πέλλας** (4.889 επιχειρήσεις, με έδρα τα Γιαννιτσά) ξεχωρίζει ως ο μεγαλύτερος Δήμος της κατηγορίας — μεγαλύτερος μάλιστα και από τις έδρες ΠΕ Έδεσσας και Πολυγύρου που εντάσσονται στον Τύπο Δ. Αξίζει να αναφερθεί επιπλέον ότι ο **Δήμος Αλμωπίας** (Αριδαία), που διαθέτει χερσαία σύνορα με τη Β. Μακεδονία, εντάσσεται στον Τύπο ΣΤ με βάση τη σημαντική αστική του βάση παρά τη μεθοριακή του θέση.

Ο **Τύπος Ζ1 — Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι** (3 Δήμοι: Σιντικής, Παιονίας, Ηρακλείας — **3.744 επιχειρήσεις, 2,37%** της Περιφέρειας) εμφανίζει χαμηλή επιχειρηματική πυκνότητα (59-65 επιχ./1.000 κατ.) και αγροτικό χαρακτήρα. Η μεθοριακή τους θέση στα χερσαία σύνορα με τη Βουλγαρία (Σιντικής, Ηρακλείας) και τη Β. Μακεδονία (Παιονίας) αποτελεί διαφοροποιητικό χαρακτηριστικό που ενδέχεται να εγείρει ζητήματα όπως διαφορετικές τομεακές πολιτικές, διαρροή καταναλωτικής δύναμης προς γειτονικές χώρες ή ευκαιρίες διασυνοριακών συνεργειών στο πλαίσιο προγραμμάτων διασυνοριακής συνεργασίας (Interreg). Ο **Τύπος Ζ2 — Λοιποί Αγροτικοί Δήμοι** (7 Δήμοι: Σκύδρας, Βόλβης, Βισαλτίας, Πύδνας-Κολινδρού, Νέας Ζίχνης, Εμμανουήλ Παππά, Αμφίπολης — **7.032 επιχειρήσεις, 4,45%** της Περιφέρειας) συγκροτεί την κύρια αγροτική ενδοχώρα της Περιφέρειας, με χαμηλή τοπική επιχειρηματική πυκνότητα (54-65 επιχ./1.000 κατ.) και υπερεκπροσώπηση της Γεωργίας (τομέας Α).

Γράφημα 3.3 — Τυπολογία Δήμων: Διασπορά κατά Nt × LQ

Πίνακας 3.3 — Τυπολογία Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας

Τύπος	Όνομα	Δήμοι	#	Nt σύνολο	% Π
A	Μητροπολιτικός Πόλος	Θεσσαλονίκης	1	39.727	25,12
B1	Δήμοι Πολεοδομικού Συγκροτήματος (ΠΣΘ)	6 Δήμοι ΠΣΘ	6	29.285	18,52
B2	Δήμοι Περιαστικού Δακτυλίου	Δέλτα, Θέρμης, Ωραιοκάστρου, Θερμαϊκού	4	16.399	10,37
Γ	Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ	Κατερίνης, Βέροιας, Σερρών	3	19.813	12,53
Δ	Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα ΠΕ	Κιλκίς, Έδεσσας, Πολυγύρου	3	7.583	4,80
Ε	Έντονα Τουριστικοί Δήμοι	Σιθωνίας, Κασσάνδρας, Δίου-Ολύμπου, Αριστοτέλη	4	12.116	7,66
ΣΤ	Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα	7 Δήμοι (Πέλλας, Νάουσας κ.ά.)	7	22.444	14,19
Z1	Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι	Σιντικής, Παιονίας, Ηρακλείας	3	3.744	2,37
Z2	Λοιποί Αγροτικοί Δήμοι	7 Δήμοι (Σκύδρας, Βόλβης κ.ά.)	7	7.032	4,45
—	ΣΥΝΟΛΟ	—	38	158.143	100,00

3.4 Αναδυόμενες Εμπορικές Ζώνες

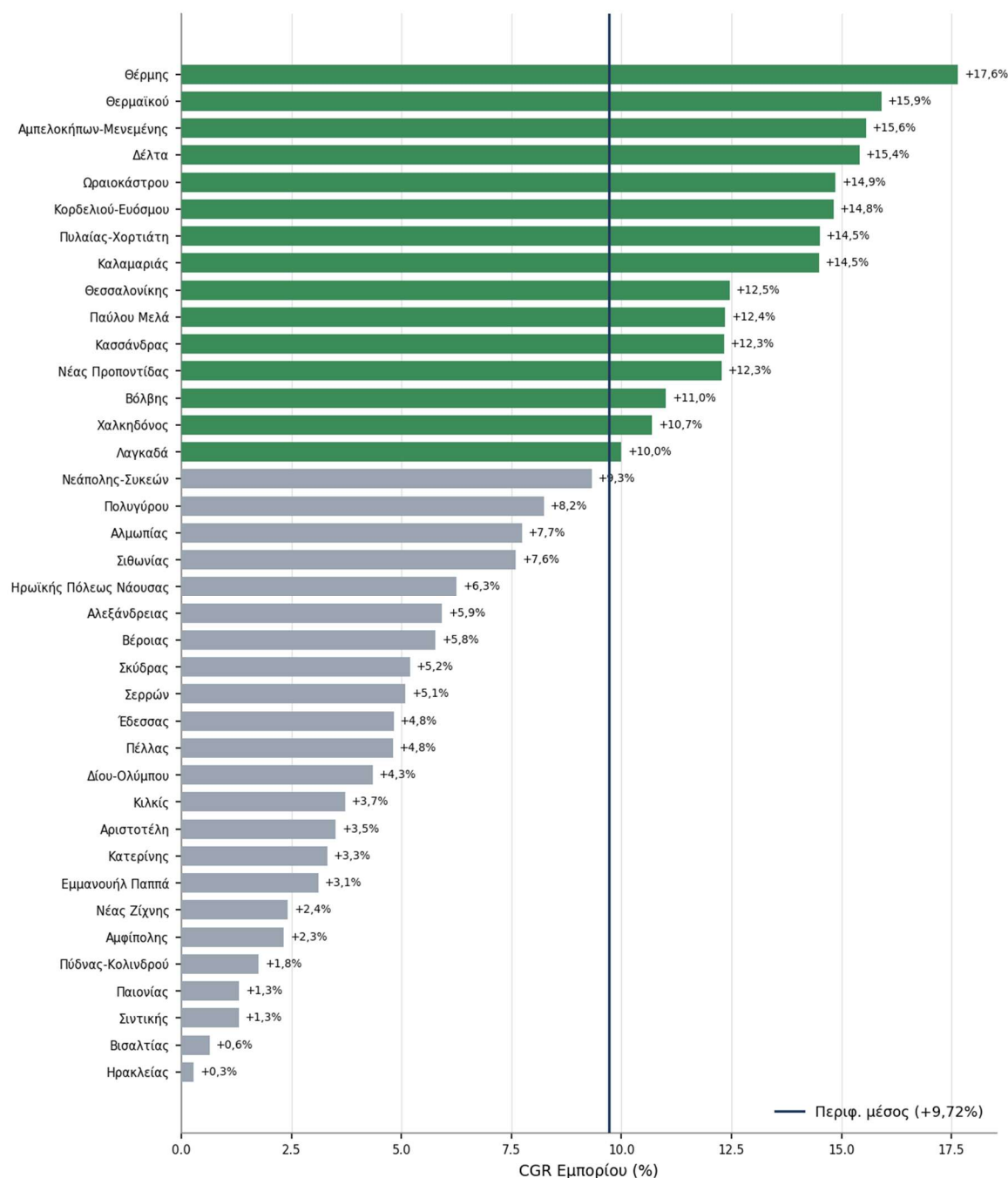
Η εικόνα των αναδυόμενων εμπορικών ζωνών στην Κεντρική Μακεδονία διαφέρει από τα τυπικά μοτίβα μικρότερων Περιφερειών. Η αναπτυξιακή δυναμική του εμπορίου επεκτείνεται από τον Δήμο Θεσσαλονίκης προς τους όμορους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος και του περιαστικού δακτυλίου, διαμορφώνοντας ένα σαφές χωρικό πρότυπο.

Τους υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης εμπορίου εμφανίζουν Δήμοι που γειτνιάζουν με τον Δήμο Θεσσαλονίκης, με κορυφαίο τον **Δήμο Θέρμης** (CGR εμπορίου = **+17,65%**, **+192** νέες εμπορικές επιχειρήσεις την περίοδο αναφοράς), ενώ ακολουθούν οι **Δήμοι Θερμαϊκού** (**+15,91%**, **+115**), **Αμπελοκήπων-Μενεμένης** (**+15,56%**, **+166**), **Δέλτα** (**+15,41%**, **+214**) και **Ωραιοκάστρου** (**+14,87%**, **+120**). Όλοι ξεπερνούν τον περιφερειακό μέσο όρο (+9,72%) σχεδόν κατά 2 φορές. Σημαντικά πάνω από τον μέσο κινούνται και οι Δήμοι Κορδελιού-Ευόσμου (+14,82%, +239), Πυλαίας-Χορτιάτη (+14,51%, +111) και Καλαμαριάς (+14,49%, +184).

Παράλληλα, ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** εμφανίζει επίσης σημαντικό ρυθμό ανάπτυξης (**+12,46%**) σε εξαιρετικά υψηλή απόλυτη βάση (**10.544 εμπορικές επιχειρήσεις**, **+1.168** νέες την περίοδο αναφοράς), ποσότητα που ξεπερνά το συνολικό εμπορικό απόθεμα οποιουδήποτε άλλου Δήμου της Περιφέρειας. Στη συνολική εικόνα, η αναπτυξιακή δυναμική επικεντρώνεται κυρίως στους περιαστικούς Δήμους με μεταποιητικό-διαμετακομιστικό προφίλ (Δέλτα, Θέρμης, Ωραιοκάστρου), όπου το χονδρικό εμπόριο επιδρά σημαντικά (CGR_W +17,26% στον Δήμο Δέλτα), αλλά και στους πυκνοκατοικημένους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος όπου ωθείται κυρίως από το λιανικό εμπόριο.

Στον αντίποδα, οι μόνοι Δήμοι με αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης λιανικού εμπορίου είναι οι μεθοριακοί **Δήμος Παιονίας** (CGR_R = **-0,86%**) και **Δήμος Ηρακλείας** (**-0,80%**). Οι αρνητικοί αυτοί ρυθμοί αποτελούν αντικείμενο διαχρονικής παρακολούθησης για να διαπιστωθεί αν πρόκειται για παροδικό φαινόμενο, που ενδέχεται να συνδέεται με την εκκαθάριση του μητρώου ΓΕΜΗ (Παρ. 2.2), ή για εδραιωμένη τάση που ενδέχεται να συσχετίζεται με άλλες παραμέτρους (πχ. διαρροή καταναλωτικής δύναμης προς τις όμορες χώρες — Βουλγαρία, Β. Μακεδονία).

Γράφημα 3.4 — CGR Εμπορίου ανά Δήμο

Πίνακας 3.4 — Δήμοι με Υψηλότερο CGR Εμπορίου

Δήμος	Τύπος	Nt εμπ. Mar_26	Nt εμπ. Oct_24	CGR εμπ.	Νέες
Θέρμης	B2	1.280	1.088	+17,65%	+192
Θερμαϊκού	B2	838	723	+15,91%	+115
Αμπελοκήπων-Μενεμένης	B1	1.233	1.067	+15,56%	+166
Δέλτα	B2	1.603	1.389	+15,41%	+214
Ωραιοκάστρου	B2	927	807	+14,87%	+120
Κορδελιού-Ευόσμου	B1	1.852	1.613	+14,82%	+239
Πυλαίας-Χορτιάτη	B1	876	765	+14,51%	+111
Καλαμαριάς	B1	1.454	1.270	+14,49%	+184
Θεσσαλονίκης	A	10.544	9.376	+12,46%	+1.168
Παύλου Μελά	B1	1.737	1.546	+12,35%	+191
Κασσάνδρας	E	674	600	+12,33%	+74
Νέας Προποντίδας	ΣΤ	1.043	929	+12,27%	+114
Βόλβης	Z2	373	336	+11,01%	+37
Χαλκηδόνος	ΣΤ	714	645	+10,70%	+69
Λαγκαδά	ΣΤ	825	750	+10,00%	+75
Νεάπολης-Συκεών	B1	1.020	933	+9,32%	+87
Πολυγύρου	Δ	486	449	+8,24%	+37
Αλμωπίας	ΣΤ	710	659	+7,74%	+51
Σιθωνίας	E	453	421	+7,60%	+32
Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας	ΣΤ	815	767	+6,26%	+48
Αλεξανδρείας	ΣΤ	1.145	1.081	+5,92%	+64
Βέροιας	Γ	1.759	1.663	+5,77%	+96
Σκύδρας	Z2	628	597	+5,19%	+31
Σερρών	Γ	1.734	1.650	+5,09%	+84
Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας	—	—	—	+9,72%	—

Κεφάλαιο 4 — Εμπορικός Τομέας Αναλυτικά

4.1 Συνολικό Εμπόριο

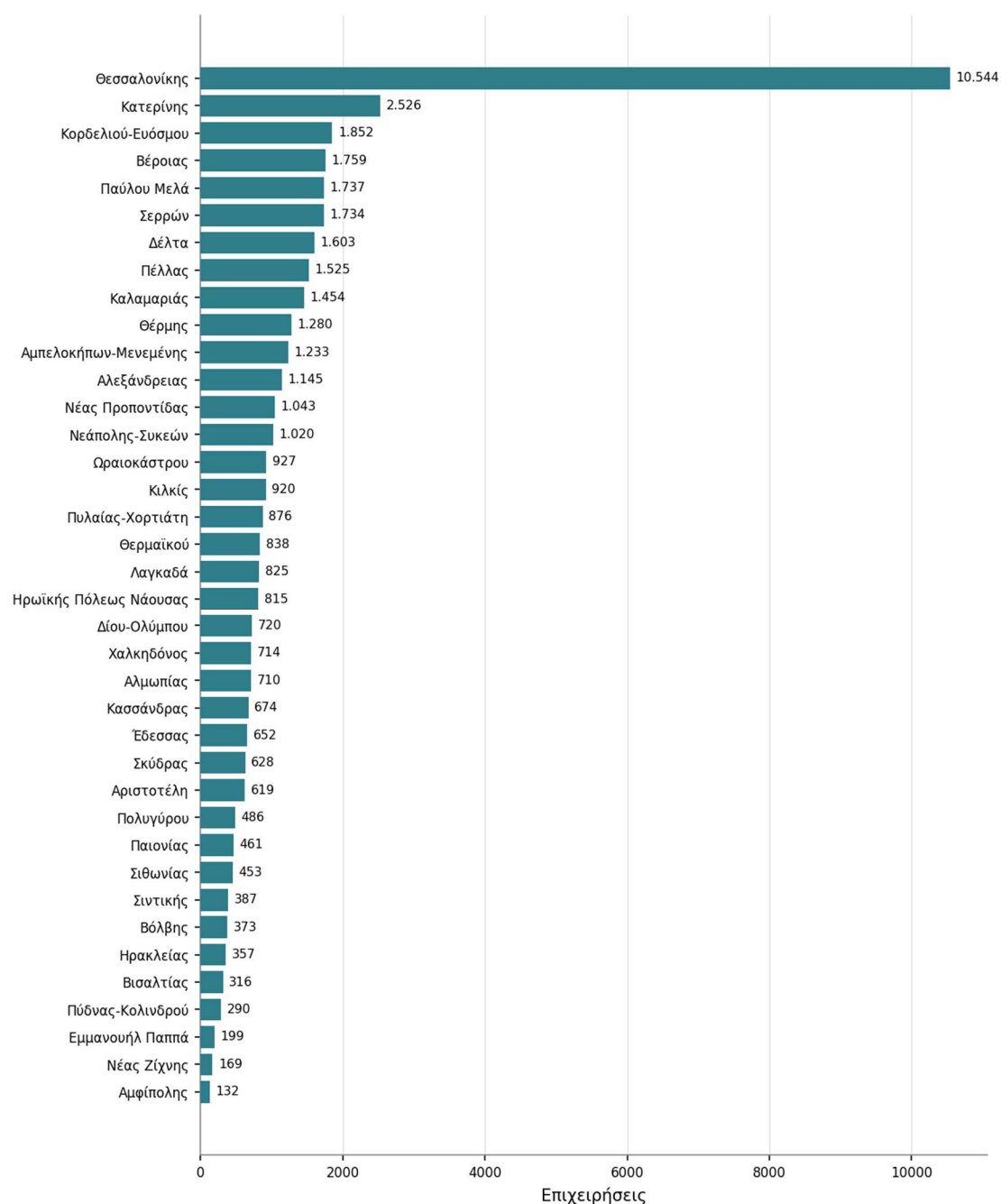
4.1.1 Μέγεθος και Συμμετοχή

Στο παρόν κεφάλαιο εξετάζεται αναλυτικά ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας, ο οποίος υπερεκπροσωπείται σε σχέση με το εθνικό πρότυπο (**27,82%** έναντι **24,68%**, βλ. Κεφ. 1) και αποτελεί τον κυρίαρχο τομέα της επιχειρηματικότητας που αναπτύσσεται στην Περιφέρεια, με Συντελεστή Χωροθέτησης **LQ = 1,127**.

Ο εμπορικός τομέας στην Κεντρική Μακεδονία αριθμεί **43.996 ενεργές επιχειρήσεις** τον Μάρτιο 2026, με **29.336** στο λιανικό εμπόριο (**66,7%**) και **14.660** στο χονδρικό εμπόριο (**33,3%**). Η αναλογία λιανικού προς χονδρικό (**2,00:1**) ταυτίζεται με την εθνική, εικόνα που αντανακλά τον ισόρροπο εμπορικό χαρακτήρα της Περιφέρειας με σημαντική παρουσία τόσο στη λιανική όσο και στη χονδρική εμπορική δραστηριότητα — διαφοροποιούμενος σαφώς από αμιγώς τουριστικές περιοχές όπου το λιανεμπόριο κυριαρχεί δυσανάλογα.

Η κατανομή του εμπορίου ανά Δήμο αντανακλά την τυπολογία που αναπτύχθηκε στην Παρ. 3.3. Η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης (Τύποι A+B1+B2) συγκεντρώνει **53,1%** του εμπορίου της Περιφέρειας: ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** κατέχει **24,0% (10.544** εμπορικές επιχειρήσεις), οι **έξι Δήμοι του πολεοδομικού συγκροτήματος** προσθέτουν **18,6%** και οι **τέσσερις Δήμοι του περιαστικού δακτυλίου** ακόμη **10,6%**. Τα **πρωτεύοντα διοικητικά-εμπορικά κέντρα των υπόλοιπων ΠΕ** (Δήμοι Κατερίνης, Βέροιας, Σερρών — Τύπος Γ) συγκεντρώνουν **13,7%**, ενώ τα **δευτερεύοντα αστικά κέντρα** (Τύπος ΣΤ — Πέλλας/Γιαννιτσά, Αλεξάνδρειας, Νέας Προποντίδας κ.α.) προσθέτουν **15,4%**. Τους υπόλοιπους Τύπους (Δ, Ε, Ζ1, Ζ2) καλύπτουν αθροιστικά **17,8%** της εμπορικής βάσης της Περιφέρειας.

Γράφημα 4.1α — Κατανομή Εμπορίου (Λιανικό+Χονδρικό) ανά Δήμο

Πίνακας 4.1 — Εμπόριο ανά Δήμο (Mar_26) — Top-15

#	Δήμος	Λιανικό	Χονδρικό	Σύνολο	%	Σωρ. %
1	Δήμος Θεσσαλονίκης	7.016	3.528	10.544	24,0	24,0
2	Δήμος Κατερίνης	1.923	603	2.526	5,7	29,7
3	Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου	1.256	596	1.852	4,2	33,9

#	Δήμος	Λιανικό	Χονδρικό	Σύνολο	%	Σωρ. %
4	Δήμος Βέροιας	1.194	565	1.759	4,0	37,9
5	Δήμος Παύλου Μελά	1.070	667	1.737	3,9	41,9
6	Δήμος Σερρών	1.191	543	1.734	3,9	45,8
7	Δήμος Δέλτα	618	985	1.603	3,6	49,4
8	Δήμος Πέλλας	971	554	1.525	3,5	52,9
9	Δήμος Καλαμαριάς	1.032	422	1.454	3,3	56,2
10	Δήμος Θέρμης	673	607	1.280	2,9	59,1
11	Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης	734	499	1.233	2,8	61,9
12	Δήμος Αλεξάνδρειας	770	375	1.145	2,6	64,5
13	Δήμος Νέας Προποντίδας	723	320	1.043	2,4	66,9
14	Δήμος Νεάπολης-Συκεών	783	237	1.020	2,3	69,2
15	Δήμος Ωραιοκαστρου	377	550	927	2,1	71,3
	Περιφέρεια Κ. Μακεδονίας	29.336	14.660	43.996	100,0	—

Σημείωση: Πλήρης πίνακας 38 Δήμων στο sheet 4_1_Commerce_Overview.

4.1.2 Δείκτες Δυναμικής

Ο ρυθμός ανάπτυξης του εμπορικού τομέα στην Περιφέρεια διαμορφώνεται σε **+9,71%** την περίοδο Οκτωβρίου 2024 – Μαρτίου 2026, οριακά υψηλότερος του εθνικού μέσου όρου (**+8,79%**). Οι δύο κλάδοι του εμπορίου κινούνται σε παρόμοιους ρυθμούς, με το χονδρικό εμπόριο να εμφανίζει ρυθμό **+10,57%**, ελαφρώς υψηλότερο του λιανικού (**+9,29%**) — εικόνα συμβατή με την ισόρροπη παρουσία λιανικού και χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας. Ο **Δείκτης Επιβίωσης Εμπορικού Τομέα (CBSR = 1,097)** επιβεβαιώνει ότι ο εμπορικός τομέας βρίσκεται σε **φάση καθαρής ανανέωσης**, με τις νέες εγγραφές να υπερκαλύπτουν τις παύσεις.

Η εικόνα συμπληρώνεται από τους δείκτες ίδρυσης και παύσης. Ο **Ρυθμός Ίδρυσης Εμπορικών Επιχειρήσεων (CBFR = 61,48%)** τοποθετεί την Κεντρική Μακεδονία στην **3η** θέση πανελλαδικά: σχεδόν **έξι στις δέκα** νέες επιχειρήσεις της Περιφέρειας δραστηριοποιούνται στο εμπόριο, μερίδιο υπερδιπλάσιο του υφιστάμενου βάρους του τομέα στην τοπική οικονομία (27,82%) — εύρημα που αποτυπώνει την έντονη επιχειρηματική δυναμική του εμπορικού τομέα στην Περιφέρεια. Από τις νέες εμπορικές εγγραφές, το **44,52%** αφορά λιανικό εμπόριο και το **16,96%** χονδρικό. Ο **Ρυθμός Παύσης Εμπορικών Επιχειρήσεων** διαμορφώνεται σε **6,34%** για το λιανικό εμπόριο και **4,80%** για το χονδρικό (σταθμισμένος συνολικός CBCR = **5,83%**), τιμές που υποδεικνύουν σχετική σταθερότητα του εμπορικού ιστού παρά τη συνολική εκκαθάριση του μητρώου ΓΕΜΗ που σημειώθηκε την περίοδο αναφοράς (Παρ. 2.2).

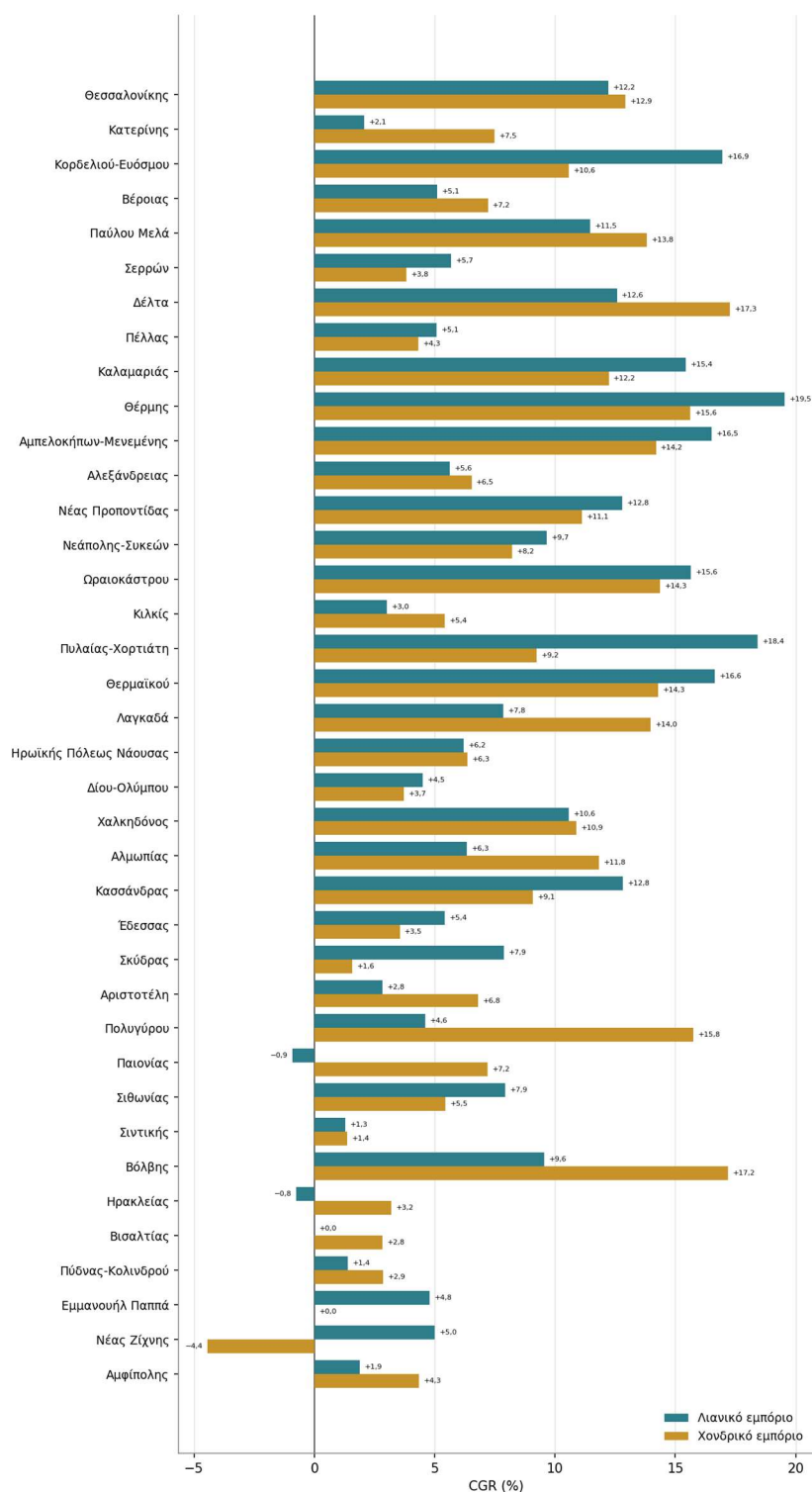
Η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης σε επίπεδο Δήμου αποκαλύπτει ένα **χωρικά συγκροτημένο πρότυπο** που επιβεβαιώνει τα ευρήματα της Παρ. 3.4. Στο **λιανικό εμπόριο**, οι υψηλότεροι ρυθμοί καταγράφονται σε Δήμους του πολεοδομικού

συγκροτήματος και του περιαστικού δακτυλίου της Θεσσαλονίκης: **Δήμος Θέρμης** (CGR_R = +19,54%), **Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη** (+18,41%), **Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου** (+16,95%), **Δήμος Θερμαϊκού** (+16,63%) και **Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης** (+16,51%). Στο **χονδρικό εμπόριο**, η υψηλότερη δυναμική εντοπίζεται κυρίως στους Δήμους του περιαστικού δακτυλίου με μεταποιητικό-διαμετακομιστικό προφίλ: **Δήμος Δέλτα** (CGR_W = +17,26%) — όπου εδρεύει η ΒΙΠΕΘ στη Σίνδο — **Δήμος Θέρμης** (+15,62%) και **Δήμος Ωραιοκάστρου** (+14,35%). Υψηλούς ρυθμούς εμφανίζουν επίσης ο **Δήμος Βόλβης** (+17,19%) και ο **Δήμος Πολυγύρου** (+15,75%), ωστόσο σε αρκετά μικρότερη απόλυτη βάση χονδρικού εμπορίου (75 και 169 επιχειρήσεις αντίστοιχα έναντι 985 του Δήμου Δέλτα). Στον αντίποδα, οι μόνοι Δήμοι με αρνητικό ρυθμό λιανικού εμπορίου παραμένουν οι μεθοριακοί **Δήμος Παιονίας** (−0,91%) και **Δήμος Ηρακλείας** (−0,76%), όπως αναλύθηκε στην Παρ. 3.4.

Πίνακας 4.2 — Δείκτες Δυναμικής Εμπορικού Τομέα

Δείκτης	Σύνολο	Λιανικό	Χονδρικό	Εθνικός μ.ο.
CGR	+9,71%	+9,29%	+10,57%	+8,79%
CBFR	61,48%	44,52%	16,96%	—
CBCR	5,83%	6,34%	4,80%	—
CBSR	1,097	—	—	—

Γράφημα 4.1β — CGR Λιανικού & Χονδρικού ανά Δήμο

4.2 Λιανικό Εμπόριο

4.2.1 Γενική Επισκόπηση Λιανικού

Το λιανικό εμπόριο στην Κεντρική Μακεδονία αριθμεί **29.336 ενεργές επιχειρήσεις** τον Μάρτιο 2026, μερίδιο που αντιστοιχεί στο **18,55%** του συνόλου της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας. Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης** του κλάδου ανέρχεται σε **LQ = 1,127**, τιμή που υποδηλώνει σαφή **υπερεκπροσώπηση** σε σχέση με το εθνικό πρότυπο και αναδεικνύει τον κεντρικό ρόλο του λιανικού εμπορίου στην οικονομία της Περιφέρειας.

Ο ρυθμός ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **+9,29%**, οριακά υψηλότερος του εθνικού μέσου όρου, με ελαφρώς μικρότερη ένταση σε σύγκριση με το χονδρικό εμπόριο της Περιφέρειας (+10,57%, βλ. Παρ. 4.1.2). Ο **Ρυθμός Ίδρυσης Λιανικού Εμπορίου (RBF = 44,52%)** αναδεικνύει την κυριαρχία του λιανικού εμπορίου στην επιχειρηματική κίνηση της Περιφέρειας: **περισσότερες από 4 στις 10** νέες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο λιανικό εμπόριο. Ο **Ρυθμός Παύσης Λιανικού (CBCR Λιανικού = 6,34%)** διατηρείται σε μέτρια επίπεδα, ενώ το μερίδιο του λιανικού εμπορίου στις συνολικές διαγραφές της Περιφέρειας (**RBC Λιανικού = 18,65%**) είναι σχεδόν ταυτόσημο με το μερίδιό του στις συνολικές επιχειρήσεις (18,55%) — εύρημα που υποδηλώνει ότι το λιανικό εμπόριο δεν εμφανίζει αυξημένη έκθεση σε παύσεις σε σχέση με το μέγεθός του.

4.2.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Λιανικού

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου είναι ιδιαίτερα κατακερματισμένος, γεγονός που από τη μία αναδεικνύει την πολυμορφία της δραστηριότητας, από την άλλη δυσχεραίνει τη συγκριτική ανάλυση χωρίς προηγούμενη ομαδοποίηση των επιμέρους κλάδων. Ως εκ τούτου, προτείνεται η ομαδοποίησή του σε **11 όσο το δυνατόν περισσότερες ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες**¹⁰, ομαδοποίηση που αναδεικνύει σαφή πρότυπα κατανομής, εξειδίκευσης και δυναμικής.

Η εσωτερική κατανομή των **29.336 επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου** εμφανίζει συγκέντρωση γύρω από τέσσερις κατηγορίες-κλειδιά που αθροιστικά καλύπτουν **71,0%** του τοπικού λιανικού εμπορίου: τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (8.268 επιχειρήσεις, 28,2%)** που αποτελούν την κυρίαρχη κατηγορία, ακολουθούμενα από τον **Οικιακό Εξοπλισμό, Δόμηση & Κήπος (4.769, 16,3%)**, την **Ένδυση, Υπόδηση & Αθλητικά (4.389, 15,0%)** και το **Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (3.417, 11,6%)**. Σημαντική παρουσία διατηρούν και οι κατηγορίες **Υγεία & Ομορφιά (2.580 επιχειρήσεις, 8,8%)** και **Ηλεκτρονικό Εμπόριο (1.651, 5,6%)**, που αθροιστικά καλύπτουν επιπλέον **14,4%**. Οι υπόλοιπες πέντε κατηγορίες αναλογούν αθροιστικά στο **14,6%** του τοπικού λιανικού εμπορίου.

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης** αναδεικνύει ευρεία υπερεκπροσώπηση του τοπικού λιανικού εμπορίου: **10 από τις 11 κατηγορίες** εμφανίζουν **LQ ≥ 1**, εύρημα που

¹⁰ Η ομαδοποίηση των 37 διψήφιων ΚΑΔ λιανικού σε 11 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

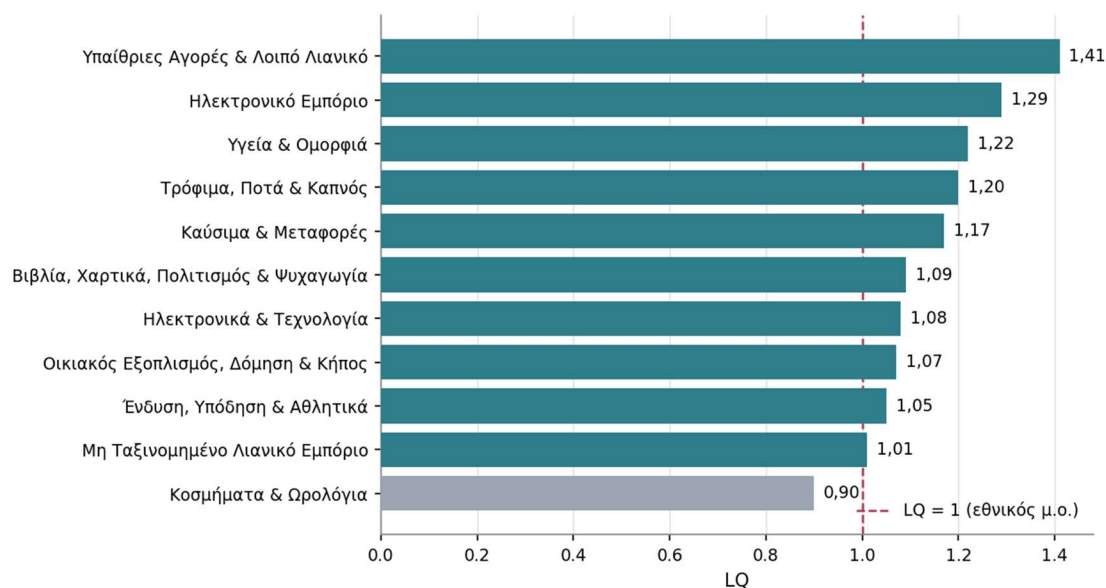
αντανακλά τον γενικευμένα ισχυρό λιανεμπορικό χαρακτήρα της Περιφέρειας. Τη μεγαλύτερη υπερεκπροσώπηση καταγράφουν οι **Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο (LQ = 1,41)**, το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο (1,29)**, η **Υγεία & Ομορφιά (1,22)** και τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (1,20)**. Η μοναδική κατηγορία με υποεκπροσώπηση είναι τα **Κοσμήματα & Ωρολόγια (LQ = 0,90)**.

Από άποψη δυναμικής, οι μικρότερες σε μέγεθος κατηγορίες εμφανίζουν τους ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης. Οι **Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** μεγεθύνονται με ρυθμό **+45,4%**, η **Υγεία & Ομορφιά** με **+37,2%** και το **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** με **+21,4%**, ρυθμοί σαφώς υψηλότεροι του εθνικού μέσου όρου του εκάστοτε κλάδου. Τα **Καύσιμα & Μεταφορές** ακολουθούν με **+8,7%** και η **Ένδυση, Υπόδηση & Αθλητικά** με **+7,8%**. Στις μεγαλύτερες σε μέγεθος κατηγορίες, οι ρυθμοί κινούνται σε χαμηλότερα επίπεδα: **Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (+6,4%)**, **Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία (+5,6%)**, **Κοσμήματα & Ωρολόγια (+4,7%)**, **Οικιακός Εξοπλισμός (+4,4%)** και **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (+3,8%)** — με τα **Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός & Ψυχαγωγία** να εμφανίζουν τη χαμηλότερη δυναμική **(+2,1%)**.

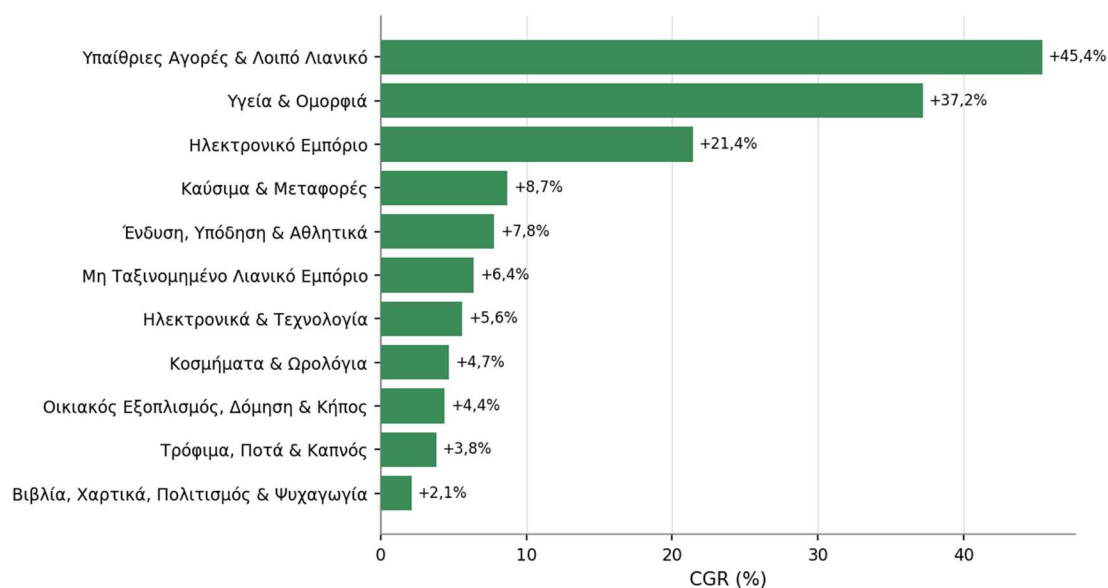
Πίνακας 4.3 — Λιανικό Εμπόριο ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Nt	%	LQ	CGR
1	Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός	8.268	28,2%	1,20	+3,8%
2	Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση & Κήπος	4.769	16,3%	1,07	+4,4%
3	Ένδυση, Υπόδηση & Αθλητικά	4.389	15,0%	1,05	+7,8%
4	Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	3.417	11,6%	1,01	+6,4%
5	Υγεία & Ομορφιά	2.580	8,8%	1,22	+37,2%
6	Ηλεκτρονικό Εμπόριο	1.651	5,6%	1,29	+21,4%
7	Καύσιμα & Μεταφορές	1.196	4,1%	1,17	+8,7%
8	Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό	970	3,3%	1,41	+45,4%
9	Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός & Ψυχαγωγία	808	2,8%	1,09	+2,1%
10	Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία	683	2,3%	1,08	+5,6%
11	Κοσμήματα & Ωρολόγια	605	2,1%	0,90	+4,7%
	ΣΥΝΟΛΟ ΛΙΑΝΙΚΟΥ	29.336	100,0%	1,127	+9,29%

Γράφημα 4.2α — LQ Κατηγοριών Λιανικού

Γράφημα 4.2β — CGR Κατηγοριών Λιανικού

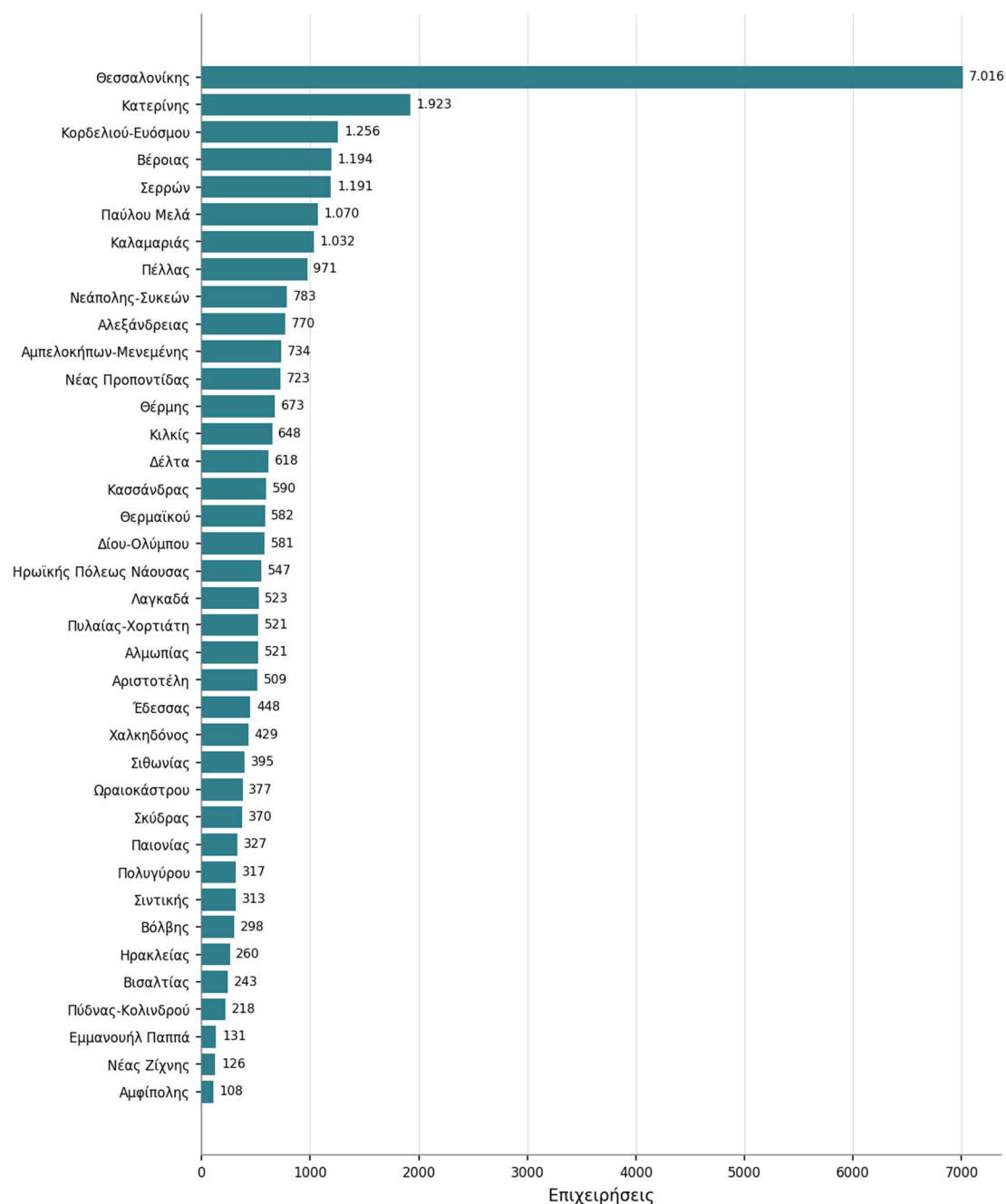

4.2.3 Χωρική Κατανομή Λιανικού

Η χωρική κατανομή του λιανικού εμπορίου στην Περιφέρεια οργανώνεται γύρω από τον μητροπολιτικό πόλο της Θεσσαλονίκης και τα διοικητικά κέντρα των ΠΕ. Ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** συγκεντρώνει **7.016 επιχειρήσεις λιανικού εμπορίου** (23,9% του περιφερειακού λιανικού εμπορίου), ενώ η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης (Τύποι Α+Β1+Β2 — Παρ. 3.3) συγκεντρώνει αθροιστικά **50,0%** του τοπικού λιανικού εμπορίου. Πέρα από τη μητροπολιτική περιοχή, οι σημαντικότεροι πόλοι λιανικού εμπορίου είναι οι έδρες των μεγαλύτερων εκτός Θεσσαλονίκης ΠΕ: **Δήμος Κατερίνης**

(1.923 επιχειρήσεις, 6,6%), **Δήμος Βέροιας** (1.194, 4,1%) και **Δήμος Σερρών** (1.191, 4,1%). Σημαντική παρουσία εμφανίζουν επίσης τα Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα: **Δήμος Πέλλας/Γιαννιτσά** (971, 3,3%), **Δήμος Αλεξάνδρειας** (770, 2,6%) και **Δήμος Νέας Προποντίδας** (723, 2,5%).

Γράφημα 4.2γ — Λιανικό Εμπόριο ανά Δήμο

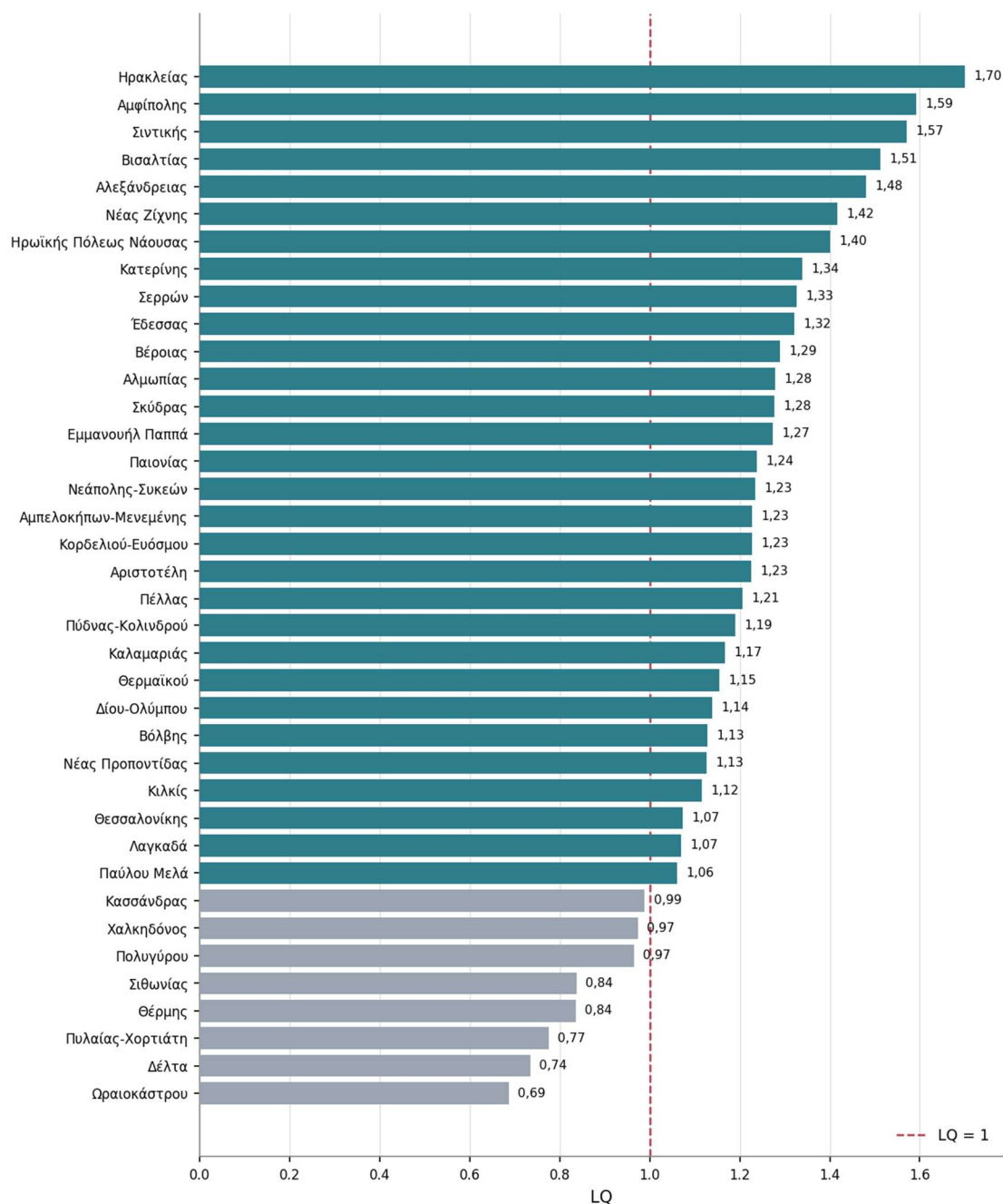
Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης** σε επίπεδο Δήμου αναδεικνύει ευρεία υπερεκπροσώπηση του λιανικού εμπορίου σε όλη την Περιφέρεια. Τις υψηλότερες τιμές καταγράφουν αγροτικοί Δήμοι των ΠΕ Σερρών και Κιλκίς: **Δήμος Ηρακλείας (LQ Λιανικού =**

1,70), Δήμος Αμφίπολης (1,59), Δήμος Σιντικής (1,57), Δήμος Βισαλτίας (1,51) και Δήμος Νέας Ζίχνης (1,42) — εικόνα που ενδέχεται να σχετίζεται με τη σύνθεση των τοπικών οικονομιών: σε αγροτικούς Δήμους χαμηλής πληθυσμιακής πυκνότητας, οι άλλοι τομείς (μεταποίηση, χονδρικό εμπόριο, επαγγελματικές υπηρεσίες) εμφανίζονται με περιορισμένη παρουσία λόγω έλλειψης αστικής υποδομής και κρίσιμης μάζας πληθυσμού, με αποτέλεσμα το λιανικό εμπόριο — που εξυπηρετεί τις καθημερινές καταναλωτικές ανάγκες — να αποκτά αυξημένο σχετικό μερίδιο στην τοπική επιχειρηματικότητα. Σημαντική υπερεκπροσώπηση εμφανίζουν επίσης τα **Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα** (Παρ. 3.3): **Δήμος Αλεξάνδρειας (1,48), Δήμος Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας (1,40), Δήμος Αλμωπίας (1,28) και Δήμος Πέλλας (1,21)**, καθώς και τα **Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ: Δήμος Κατερίνης (1,34), Δήμος Σερρών (1,33) και Δήμος Βέροιας (1,29)** — Δήμοι όπου το λιανικό εμπόριο λειτουργεί ως κεντρική αγορά εξυπηρετώντας τις ευρύτερες περιοχές της ΠΕ.

Στους **Δήμους του Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης** (Τύπος Β1) καταγράφονται επίσης σχετικά υψηλές τιμές LQ Λιανικού, στο εύρος **1,09 – 1,27: Δήμος Νεάπολης-Συκεών (1,27), Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου και Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης (1,26 ο καθένας), Δήμος Καλαμαριάς (1,20) και Δήμος Παύλου Μελά (1,09)** — εικόνα που υποδεικνύει διάχυτη παρουσία λιανικού εμπορίου σε ολόκληρο τον αστικό ιστό του πολεοδομικού συγκροτήματος, εξυπηρετώντας τις καθημερινές καταναλωτικές ανάγκες του τοπικού πληθυσμού. Μοναδική εξαίρεση εντός του πολεοδομικού συγκροτήματος αποτελεί ο **Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη (LQ = 0,77)**, όπου το χαμηλότερο μερίδιο λιανικού εμπορίου οφείλεται στην κυριαρχία Επαγγελματικών Δραστηριοτήτων (τομέας Μ — λογιστές, δικηγόροι, σύμβουλοι, μηχανικοί κ.α.). Ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** εμφανίζει **LQ Λιανικού = 1,07**, τιμή οριακά κάτω από τον περιφερειακό μέσο όρο (1,127). Λόγω του μεγέθους του (συγκεντρώνει το **23,9%** του περιφερειακού λιανικού εμπορίου), ο Δήμος συνεισφέρει σημαντικά στη διαμόρφωση του δείκτη αυτού καθαυτού: αν εξαιρεθεί από τον υπολογισμό, ο μέσος LQ Λιανικού των υπόλοιπων 37 Δήμων ανέρχεται σε **1,15** — εύρημα που εξηγείται από τη συγκέντρωση πολλών άλλων τομέων στον Δήμο Θεσσαλονίκης (Επαγγελματικές Δραστηριότητες, Μεταφορά και Αποθήκευση κ.α., Παρ. 3.2), οι οποίοι και μειώνουν το σχετικό μερίδιο συνεισφοράς του λιανικού εμπορίου στην τοπική επιχειρηματικότητα.

Τις χαμηλότερες τιμές LQ Λιανικού εμφανίζουν τρεις Δήμοι του Περιαστικού Δακτυλίου με βιομηχανικό-διαμετακομιστικό προφίλ: **Δήμος Ωραιοκαστρου (LQ = 0,69), Δήμος Δέλτα (0,74) και Δήμος Θέρμης (0,84)** — υποεκπροσώπηση συμβατή με την κυριαρχία της μεταποίησης, της μεταφοράς και της αποθήκευσης στους Δήμους αυτούς (Παρ. 3.3). Χαμηλή σχετική παρουσία λιανικού εμπορίου εμφανίζει επίσης ο τουριστικός **Δήμος Σιθωνίας (0,84)**, λόγω της κυριαρχίας Καταλυμάτων και Εστίασης.

Γράφημα 4.2δ — LQ Λιανικού Εμπορίου ανά Δήμο

4.2.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Λιανικού

Πέραν της κατανομής και της εξειδίκευσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η **εσωτερική ποικιλομορφία** του λιανικού εμπορίου. Ο **Δείκτης Εντροπίας** (Entropy Index)¹¹ παρέχει ένα

¹¹ Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = - \sum p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i -οστής κατηγορίας στο σύνολο του λιανικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 11 κατηγορίες είναι $\ln(11) \approx 2,398$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

μέτρο του βαθμού στον οποίο η δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα στις 11 κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ — όσο υψηλότερη η τιμή, τόσο μεγαλύτερη η ποικιλομορφία.

Στην Κεντρική Μακεδονία ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **2,07**, τιμή σχεδόν ταυτόσημη με την εθνική (**2,07**). Και οι δύο τιμές αντιστοιχούν περίπου στο **86,4%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας (η οποία θα προέκυπτε αν οι 11 κατηγορίες είχαν ίσα μερίδια). Η Περιφέρεια εμφανίζει συνεπώς **ισορροπημένη εσωτερική ποικιλομορφία** του λιανικού εμπορίου, αντίστοιχη με το εθνικό πρότυπο.

Η εικόνα αυτή συνδέεται με τη σύνθεση που αναδείχθηκε στην Παρ. 4.2.2: στην Κεντρική Μακεδονία, οι τέσσερις μεγαλύτερες κατηγορίες (Τρόφιμα, Οικιακός Εξοπλισμός, Ένδυση, Μη Ταξινομημένο) συγκεντρώνουν αθροιστικά **71,0%** του τοπικού λιανικού εμπορίου, με σχετικά μικρή απόκλιση μεταξύ τους (28,2% → 11,6%). Παράλληλα, οι υπόλοιπες επτά κατηγορίες διατηρούν αξιόλογη παρουσία (από **8,8%** στην Υγεία & Ομορφιά έως **2,1%** στα Κοσμήματα), εικόνα που εξηγεί τη σύγκλιση του Δείκτη Εντροπίας προς το εθνικό πρότυπο και αντανakλά τον ολοκληρωμένο μητροπολιτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας.

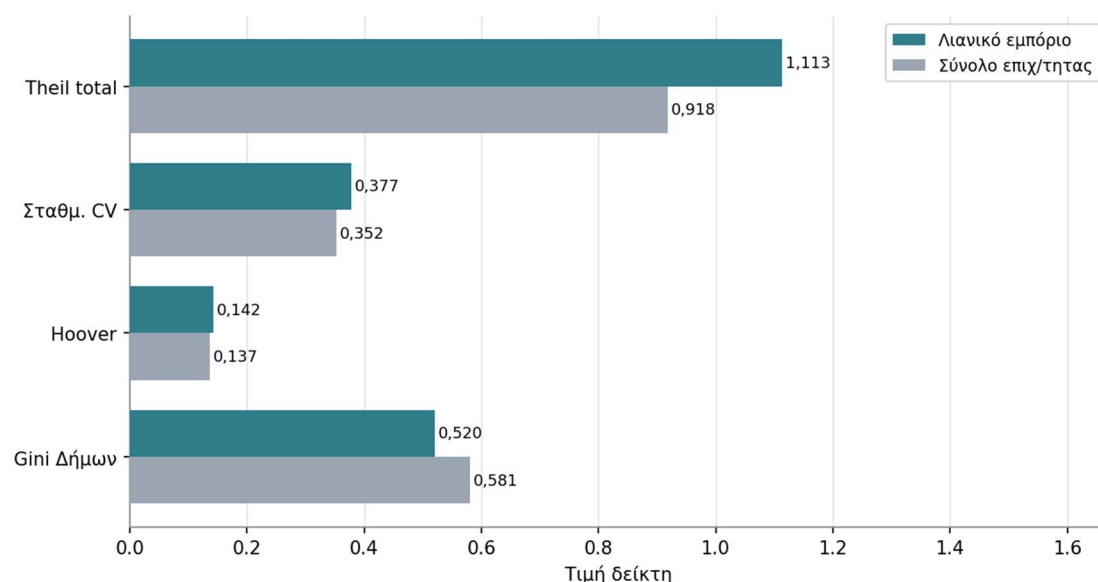
4.2.5 Χωρική Ανισότητα Λιανικού

Η χωρική ανισότητα του λιανικού εμπορίου εξετάζεται μέσω **τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών**: του Gini για συνολική εικόνα ανισοκατανομής, του Theil για αποάθροιση¹² της ανισότητας μεταξύ και εντός ΠΕ, του Hoover, που εκφράζει το ποσοστό των επιχειρήσεων που θα έπρεπε να μετακινηθεί χωρικά ώστε η κατανομή τους να συμβαδίζει με την κατανομή του πληθυσμού, και του σταθμισμένου Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV) ως απλού μέτρου διασποράς.

Σε επίπεδο **Δήμου**, ο **Gini Λιανικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,520**, τιμή που υποδηλώνει σημαντική ανισοκατανομή. Η σύγκριση με τον αντίστοιχο Gini της συνολικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (**0,581** σε επίπεδο Δήμου, Κεφ. 2.5) δείχνει ότι το λιανικό εμπόριο εμφανίζει ελαφρώς πιο ομαλή κατανομή μεταξύ των Δήμων — εύρημα συμβατό με τη φύση του κλάδου, που τείνει να ακολουθεί τη χωρική κατανομή του πληθυσμού καθώς εξυπηρετεί κατά κύριο λόγο τον τελικό καταναλωτή. Σε επίπεδο **ΠΕ**, ωστόσο, ο Gini Λιανικού **αυξάνεται σε 0,563**. Η μετάβαση αυτή σε υψηλότερη τιμή κατά την ομαδοποίηση Δήμων σε ΠΕ είναι μη συνηθισμένη και αντανakλά τη συντριπτική κυριαρχία της ΠΕ Θεσσαλονίκης — η οποία αθροιστικά συγκεντρώνει πάνω από το 50% του περιφερειακού λιανικού εμπορίου — έναντι των μικρότερων αγροτικών ΠΕ Σερρών, Κιλκίς και Πέλλας.

¹² Η αποάθροιση Theil (Theil decomposition) διασπά τη συνολική ανισότητα σε δύο συνιστώσες: ανισότητα μεταξύ των ΠΕ (between) και ανισότητα εντός κάθε ΠΕ (within). Άθροισμα between+within = συνολική ανισότητα.

Γράφημα 4.2ε — Δείκτες Χωρικής Ανισότητας Λιανικού Εμπορίου

Η αποάθροιση του δείκτη Theil (συνολική τιμή **1,113**) επιβεβαιώνει το παραπάνω εύρημα: το **63,1%** της συνολικής ανισότητας του λιανικού εμπορίου προέρχεται από αποκλίσεις **μεταξύ ΠΕ** (Theil_between = **0,702**) και μόνο το **36,9%** από διαφορές **εντός ΠΕ** (Theil_within = **0,411**). Το πρότυπο αυτό αντανάκλα τη μεγάλη ετερογένεια του χαρακτήρα των 7 ΠΕ της Περιφέρειας: η ΠΕ Θεσσαλονίκης διαθέτει μητροπολιτικό-αστικό προφίλ με συγκέντρωση εμπορικής δραστηριότητας στον μητροπολιτικό πόλο και τους περιφερειακούς του Δήμους, η ΠΕ Χαλκιδικής τουριστικό προφίλ, στις ΠΕ Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας και Ημαθίας προέχει αγροτικό προφίλ, ενώ η ΠΕ Πιερίας εμφανίζει μικτό χαρακτήρα (αγροτικό-τουριστικό με σημαντικό αστικό κέντρο τη Κατερίνη). Αυτές οι διαφοροποιήσεις μεταφράζονται σε σημαντικές αποκλίσεις στη συμμετοχή των ΠΕ στο τοπικό λιανικό εμπόριο.

Ο **Hoover Index του λιανικού εμπορίου** διαμορφώνεται σε **0,142**, τιμή που υποδεικνύει ότι το **14,2%** των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου θα έπρεπε να μετακινηθεί χωρικά για να επιτευχθεί ισοκατανομή ως προς τον πληθυσμό. Η τιμή αυτή είναι σχεδόν ταυτόσημη με τον Hoover της γενικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (**0,137**, βλ. Κεφ. 2.5), εύρημα που υποδεικνύει ότι το λιανικό εμπόριο στην Κεντρική Μακεδονία ακολουθεί παρόμοιο πρότυπο χωρικής συγκέντρωσης με τη γενική επιχειρηματική δραστηριότητα. Η συγκεκριμένη παρατήρηση αντανάκλα τη συσσώρευση τόσο του λιανικού εμπορίου όσο και της συνολικής επιχειρηματικότητας στον μητροπολιτικό πόλο της Θεσσαλονίκης, ο οποίος εξυπηρετεί πληθυσμό μεγαλύτερο από αυτόν που διαμένει μόνιμα εντός των ορίων του Δήμου — η αγορά του Δήμου Θεσσαλονίκης λειτουργεί ως κεντρική αγορά για όλο το πολεοδομικό συγκρότημα της πόλης αλλά και την ευρύτερη επιχειρηματική δραστηριότητα και πληθυσμιακή κατανομή της Περιφέρειας. Ο σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (**CV = 0,377**) επιβεβαιώνει σημαντική διασπορά γύρω από τον περιφερειακό μέσο, εικόνα συνεπή με την ανισοκατανομή που αναδείχθηκε από τους υπόλοιπους δείκτες.

4.2.6 Shift-Share Ανάλυση Λιανικού

Η ανάλυση **Shift-Share** αποτελεί εργαλείο που **αποαθροίζει** την παρατηρηθείσα μεταβολή των επιχειρήσεων μιας Περιφέρειας σε **τρεις συνιστώσες**: την **εθνική** (αύξηση που θα συνέβαινε αν η Περιφέρεια ακολουθούσε το συνολικό εθνικό growth rate), τη **διαρθρωτική / industry mix** (αύξηση/μείωση που οφείλεται στην κλαδική σύνθεση της Περιφέρειας) και τη **διαφορική** ή **ανταγωνιστική** (τη συνεισφορά της τοπικής ανταγωνιστικότητας πέραν εθνικών και κλαδικών παραγόντων)¹³.

Στο λιανικό εμπόριο της Κεντρικής Μακεδονίας, η συνολική καθαρή μεταβολή είναι +2.494 επιχειρήσεις. Η εθνική συνιστώσα (+2.213,37 επιχειρήσεις) αποτελεί τον κύριο μοχλό ανάπτυξης και αντιστοιχεί στην αύξηση που θα κατέγραφε η Περιφέρεια αν το λιανικό της εμπόριο αναπτυσσόταν με τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου (+8,25%). Η διαρθρωτική συνιστώσα είναι οριακά θετική (+33,42 επιχειρήσεις), αποτυπώνοντας μικρή ευνοϊκή επίδραση της κλαδικής σύνθεσης. Η διαφορική (ανταγωνιστική) συνιστώσα είναι θετική αλλά μέτρια (+247,22 επιχειρήσεις) και αντιπροσωπεύει περίπου το 10% της συνολικής μεταβολής: η Περιφέρεια αναπτύχθηκε ελαφρώς ταχύτερα από τον εθνικό μέσο όρο, καθώς ο Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) του λιανικού εμπορίου της (+9,29%) υπερβαίνει οριακά τον εθνικό (+8,25%).

Πίνακας 4.4 — Shift-Share Λιανικού ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

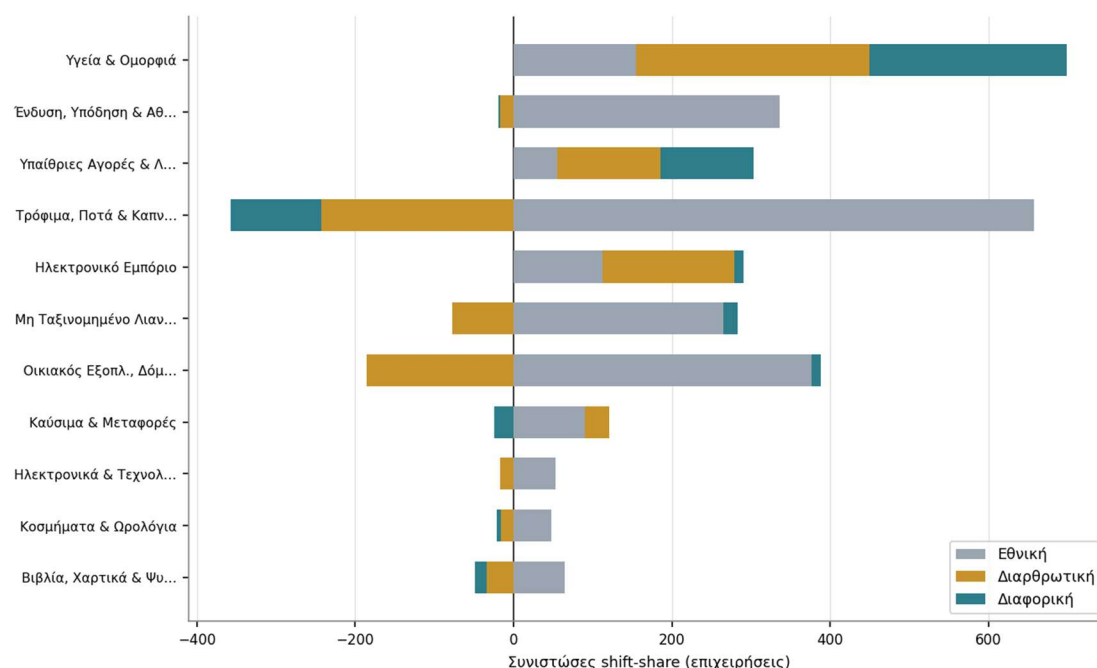
#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
Υγεία & Ομορφιά	+699	+155,11	+295,01	+248,88	
Ένδυση, Υπόδηση & Αθλητικά	+317	+335,77	-17,22	-1,56	
Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό	+303	+55,00	+131,13	+116,87	
Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός	+300	+657,03	-242,89	-114,15	
Ηλεκτρονικό Εμπόριο	+291	+112,14	+166,71	+12,14	
Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο	+206	+264,78	-76,86	+18,08	
Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση & Κήπος	+202	+376,59	-185,92	+11,33	
Καύσιμα & Μεταφορές	+96	+90,70	+29,97	-24,68	

¹³ Η ανάλυση Shift-Share αποαθροίζει τη συνολική μεταβολή κατά: Εθνική (E) = αναμενόμενη αύξηση αν η περιφέρεια ακολουθούσε το εθνικό CGR συνόλου επιχειρήσεων· Διαρθρωτική (IM) = επιπλέον αύξηση/μείωση λόγω της κλαδικής σύνθεσης· Διαφορική (C) = το υπόλοιπο που εκφράζει την τοπική ανταγωνιστικότητα. Ισχύει: Actual = E + IM + C.

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
Ηλεκτρονικά Τεχνολογία	& +36	+53,35	-16,34	-1,01	
Κοσμήματα Ωρολόγια	& +27	+47,66	-16,07	-4,60	
Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός & Ψυχαγωγία	+17	+65,23	-34,12	-14,11	
ΣΥΝΟΛΟ ΛΙΑΝΙΚΟΥ	+2.494	+2.213,37	+33,42	+247,22	

Σε επίπεδο κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ, η τοπική ανταγωνιστικότητα εμφανίζεται επιλεκτική και όχι καθολική. Τη μεγαλύτερη θετική διαφορική συνιστώσα καταγράφει η Υγεία και Ομορφιά (+248,88 επιχειρήσεις), ακολουθούμενη από τις Υπαίθριες Αγορές και το Λοιπό Λιανικό Εμπόριο (+116,87), ενώ μικρότερη θετική συνεισφορά προέρχεται από το Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (+18,08) και το Ηλεκτρονικό Εμπόριο (+12,14). Στον αντίποδα, ορισμένες μεγάλες κατηγορίες αναπτύχθηκαν βραδύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό και εμφανίζουν αρνητική διαφορική συνιστώσα, με σημαντικότερη περίπτωση τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (-114,15), ακολουθούμενα από τα Καύσιμα και Μεταφορές (-24,68) και τα Βιβλία, Χαρτικά, Πολιτισμός και Ψυχαγωγία (-14,11). Αν και η Περιφέρεια διατηρεί συνολικά θετική τοπική δυναμική, η υπεροχή της συγκεντρώνεται σε συγκεκριμένες κατηγορίες, με την εθνική δυναμική να παραμένει ο κύριος μοχλός ανάπτυξης του τομέα.

Γράφημα 4.2στ — Διαφορική Συνιστώσα Shift-Share ανά Κατηγορία Λιανικού

Δύο κατηγορίες παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω της σύνθεσης των συνιστωσών τους. Στην Υγεία και Ομορφιά (Καθαρή Μεταβολή = +699, η μεγαλύτερη απόλυτη μεταβολή), η θετική διαφορική συνιστώσα (+248,88) συνδυάζεται με ισχυρά θετική διαρθρωτική (+295,01), εύρημα που υποδεικνύει ότι η εξαιρετικά υψηλή ανάπτυξη της κατηγορίας (Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) +37,2%, Παρ. 4.2.2) τροφοδοτείται τόσο από την έντονη εθνική μεγέθυνση του κλάδου όσο και από την τοπική ανταγωνιστικότητα. Αντίστοιχα, το Ηλεκτρονικό Εμπόριο εμφανίζει ισχυρά θετική διαρθρωτική συνιστώσα (+166,71) με μικρότερη διαφορική (+12,14), εικόνα που υποδηλώνει ότι η ανάπτυξή του ακολουθεί κυρίως το εθνικό αναπτυξιακό πρότυπο του ηλεκτρονικού εμπορίου. Αντίθετα, σε ορισμένες κατηγορίες —κυρίως στα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός— η τοπική ανταγωνιστικότητα είναι αρνητική, καθώς η Περιφέρεια αναπτύχθηκε βραδύτερα από τον εθνικό ρυθμό του κλάδου παρά τη μεγάλη απόλυτη αύξηση των επιχειρήσεων.

4.2.7 Κρίσιμα Σημεία Λιανικού

Η ανάλυση του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας αναδεικνύει τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία:

1. **Δομική υπερεκπροσώπηση με δυναμική ανάπτυξη.** Το λιανικό εμπόριο υπερεκπροσωπείται στην Κεντρική Μακεδονία (Συντελεστής Χωροθέτησης LQ = **1,127**) και εμφανίζει Ρυθμό Ανάπτυξης (CGR) **+9,29%**, οριακά υψηλότερο του εθνικού μέσου όρου (+8,79%) — εικόνα που αντικατοπτρίζει ισχυρή δομική θέση σε συνδυασμό με έντονη αναπτυξιακή δυναμική.
2. **Διασπορά κατανομής γύρω από μητροπολιτικό πόλο.** Η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης (Δήμος Θεσσαλονίκης + πολεοδομικό συγκρότημα + περιφερειακός δακτύλιος) συγκεντρώνει **50,0%** του τοπικού λιανικού εμπορίου, ενώ οι έδρες ΠΕ Κατερίνη, Βέροια και Σέρρες προσθέτουν ακόμη **13,7%**. Οι **τέσσερις πρώτοι Δήμοι** κατέχουν **38,8%** του τοπικού λιανικού εμπορίου — εικόνα κατανομής σε σχετικά ευρύ φάσμα Δήμων που αντανakλά τον σύνθετο επιχειρηματικό χαρακτήρα της Περιφέρειας.
3. **Ευρεία υπερεκπροσώπηση κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ.** 10 από τις 11 κατηγορίες λιανικού εμπορίου εμφανίζουν LQ ≥ 1 , με υψηλότερες τιμές στις **Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο** (1,41), στο **Ηλεκτρονικό Εμπόριο** (1,29), στην **Υγεία & Ομορφιά** (1,22) και στα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός** (1,20).
4. Θετική αλλά μέτρια τοπική ανταγωνιστικότητα, με κύριο μοχλό την εθνική δυναμική. Η ανάλυση Shift-Share αποδίδει την αύξηση του λιανικού εμπορίου κατά κύριο λόγο στην εθνική συνιστώσα (+2.213), ενώ η διαφορική (τοπική) συνιστώσα είναι θετική αλλά μέτρια (+247), περίπου το 10% της συνολικής μεταβολής. Η τοπική υπεροχή είναι επιλεκτική: τη μεγαλύτερη θετική διαφορική συνιστώσα εμφανίζουν η Υγεία και Ομορφιά (+249) και οι Υπαίθριες Αγορές και το Λοιπό Λιανικό Εμπόριο (+117), ενώ ορισμένες μεγάλες κατηγορίες —κυρίως τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (-114) και τα Καύσιμα και Μεταφορές (-25)— εμφανίζουν αρνητική τοπική ανταγωνιστικότητα.

5. **Ταχεία ανάπτυξη μικρότερων σε μέγεθος κατηγοριών.** Οι Υπαίθριες Αγορές & Λοιπό Λιανικό Εμπόριο μεγεθύνονται με Ρυθμό Ανάπτυξης **+45,4%**, η Υγεία & Ομορφιά με **+37,2%** και το Ηλεκτρονικό Εμπόριο με **+21,4%** — ποσοστά που προκύπτουν ωστόσο από μικρότερη απόλυτη βάση και χρήζουν διαχρονικής παρακολούθησης.
6. **Επέκταση μητροπολιτικής εμπορικής δυναμικής.** Οι υψηλότεροι ρυθμοί ανάπτυξης λιανικού εμπορίου εντοπίζονται στους Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος και του περιιαστικού δακτυλίου της Θεσσαλονίκης: **Δήμος Θέρμης** (+19,54%), **Δήμος Πυλαίας-Χορτιάτη** (+18,41%), **Δήμος Κορδελιού-Ευόσμου** (+16,95%), **Δήμος Θερμαϊκού** (+16,63%) και **Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης** (+16,51%) — εικόνα που αναδεικνύει χωρικά την επέκταση της μητροπολιτικής εμπορικής δυναμικής προς τους όμορους Δήμους της Θεσσαλονίκης.
7. **Χωρική κατανομή παρόμοια με τη γενική επιχειρηματικότητα.** Ο Hoover Index του λιανικού εμπορίου (**0,142**) είναι σχεδόν ταυτόσημος με αυτόν της γενικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (**0,137**), εύρημα που αντανakλά τη συσσώρευση και των δύο στον μητροπολιτικό πόλο της Θεσσαλονίκης.
8. **Ανισότητα κυρίως μεταξύ ΠΕ.** Η αποάθροιση Theil αποκαλύπτει ότι το **63,1%** της χωρικής ανισότητας του λιανικού εμπορίου προέρχεται από αποκλίσεις **μεταξύ** των 7 ΠΕ της Περιφέρειας — εύρημα που αντανakλά τη μεγάλη ετερογένεια του χαρακτήρα τους (μητροπολιτική, τουριστική, αγροτικές, μικτή).
9. **Ισορροπημένη εσωτερική ποικιλομορφία.** Ο Δείκτης Εντροπίας του λιανικού εμπορίου (**2,07**, ή **86,4%** της μέγιστης δυνατής τιμής) ταυτίζεται με τον αντίστοιχο εθνικό, εικόνα που αντανakλά τον ολοκληρωμένο μητροπολιτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας.
10. **Σημείο διαχρονικής παρακολούθησης.** Οι αρνητικοί ρυθμοί ανάπτυξης λιανικού εμπορίου στους μεθοριακούς Δήμους **Παιονίας** (**-0,91%**) και **Ηρακλείας** (**-0,80%**) χρήζουν παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς, ώστε να διαπιστωθεί αν πρόκειται για παροδικό φαινόμενο ή εδραιωμένη τάση.

Πίνακας 4.5 — Σύνοψη Key Indicators Λιανικού Εμπορίου Κεντρικής Μακεδονίας

Κατηγορία Δείκτη	Δείκτης	Τιμή
Μέγεθος	Επιχειρήσεις λιανικού	29.336
	Μερίδιο επί συνολικής επιχ.	18,55%
Εξειδίκευση	LQ Λιανικού (vs εθνικό)	1,127
	Δείκτης Εντροπίας	2,07
Δυναμική	CGR Λιανικού	+9,29%
	RBF (ίδρυση)	44,52%
	CBCR Λιανικού (παύση)	6,34%

Κατηγορία Δείκτη	Δείκτης	Τιμή
Συγκέντρωση	Top-4 Δήμοι (% Λιαν.)	38,8%
	Top-4 Κατηγορίες (% Λιαν.)	71,0%
Ανισότητα	Gini Δήμων	0,520
	Hoover Index	0,142
	Theil between (% συνόλου)	63,1%
Ανταγωνιστικότητα	Διαφορική Shift-Share	+247
	Top συνεισφέρων κατηγορία	Υγεία & Ομορφιά (+249)

4.3 Χονδρικό Εμπόριο

4.3.1 Γενική Επισκόπηση Χονδρικού

Το χονδρικό εμπόριο στην Κεντρική Μακεδονία αριθμεί **14.660 ενεργές επιχειρήσεις** τον Μάρτιο 2026, μερίδιο που αντιστοιχεί στο **9,27%** του συνόλου της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας. Ο **Συντελεστής Χωροθέτησης** του κλάδου ανέρχεται σε **LQ = 1,127**, τιμή ταυτόσημη με αυτή του λιανικού εμπορίου (LQ = 1,127, βλ. Παρ. 4.2.1) που υποδηλώνει σαφή **υπερεκπροσώπηση** του χονδρικού εμπορίου σε σχέση με το εθνικό πρότυπο και αναδεικνύει τον **ισόρροπο εμπορικό χαρακτήρα** της Κεντρικής Μακεδονίας (Παρ. 4.1.1).

Ο ρυθμός ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **+10,57%**, σαφώς υψηλότερος του εθνικού μέσου όρου, και με ελαφρώς υψηλότερη ένταση σε σύγκριση με το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας (+9,29%, Παρ. 4.1.2). Ο **Ρυθμός Ίδρυσης Επιχειρήσεων Χονδρικού Εμπορίου (WBF = 16,96%)** σημαίνει ότι σχεδόν **δύο στις δέκα** νέες επιχειρήσεις της Περιφέρειας δραστηριοποιούνται στο χονδρικό εμπόριο. Ο **Ρυθμός Παύσης Επιχειρήσεων Χονδρικού Εμπορίου (CBCR Χονδρικού = 4,80%)** διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα και σαφώς χαμηλότερος από τον αντίστοιχο δείκτη του λιανικού εμπορίου (6,34%, Παρ. 4.2.1), ενώ το μερίδιο του χονδρικού εμπορίου στις συνολικές διαγραφές της Περιφέρειας (**WBC Χονδρικού = 6,98%**) υπολείπεται αισθητά του μεριδίου του στις συνολικές επιχειρήσεις της Περιφέρειας (9,27%) — εύρημα που υποδηλώνει ότι το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει **μειωμένη έκθεση σε παύσεις** σε σχέση με το μέγεθός του.

Συνολικά, η εικόνα του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας συνδυάζει **σημαντική δομική θέση με έντονη αναπτυξιακή δυναμική**. Ο **Δείκτης Επιβίωσης Χονδρικού (CBSR = 1,106)** είναι ελαφρώς υψηλότερος του αντίστοιχου του λιανικού εμπορίου (1,093, Παρ. 4.1.2), αναδεικνύοντας ότι ο κλάδος βρίσκεται σε εντονότερη φάση καθαρής ανανέωσης σε σχέση με το λιανικό. Η ισχυρή παρουσία και δυναμική του χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια συνδέεται με τη μητροπολιτική θέση της Θεσσαλονίκης, και της σημασίας της ως **εμπορικού κόμβου ευρύτερης γεωγραφικής εμβέλειας**.

4.3.2 Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ Χονδρικού

Όπως και στο λιανικό εμπόριο, ο κλάδος του χονδρικού εμπορίου ομαδοποιείται σε **9 όσο το δυνατόν περισσότερο ομοιογενείς εμπορικές κατηγορίες**¹⁴ προς διευκόλυνση της συγκριτικής ανάλυσης μεταξύ Περιφερειών και κλάδων.

Η εσωτερική κατανομή των **14.660 επιχειρήσεων χονδρικού εμπορίου** εμφανίζει **εντονότερη συγκέντρωση** από αυτή του λιανικού: οι **τέσσερις κορυφαίες κατηγορίες** καλύπτουν αθροιστικά **76,4%** του τοπικού χονδρικού εμπορίου, με τις **δύο πρώτες** να απορροφούν ήδη πάνω από το μισό (**57,0%**). Πρόκειται για τον **Οικιακό Εξοπλισμό & Δόμηση (4.739 επιχειρήσεις, 32,3%)** — που αποτελεί την κυρίαρχη κατηγορία — και τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (3.617, 24,7%)**. Ακολουθούν τα **Μηχανήματα & Επαγγελματικός Εξοπλισμός (1.508 επιχειρήσεις, 10,3%)** και η **Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία (1.332, 9,1%)**. Οι υπόλοιπες πέντε κατηγορίες αναλογούν αθροιστικά στο **23,6%** του τοπικού χονδρικού εμπορίου.

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης** αναδεικνύει σημαντική υπερεκπροσώπηση του τοπικού χονδρικού εμπορίου σε αρκετές κατηγορίες: **6 από τις 9 κατηγορίες** εμφανίζουν **LQ ≥ 1**. Τη μεγαλύτερη υπερεκπροσώπηση καταγράφουν τα **Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές (LQ = 1,40)**, εύρημα που συνδέεται με την έντονη αγροτική παραγωγή των ΠΕ Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας (κηπευτικά, σιτηρά, βαμβάκι, ροδάκινα, κτηνοτροφία) που τροφοδοτεί εκτεταμένο δίκτυο χονδρεμπόρων. Ακολουθούν τα **Μηχανήματα & Επαγγελματικός Εξοπλισμός (LQ = 1,21)** και τα **Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά (LQ = 1,21)**, δύο κατηγορίες που συνδέονται με τη μεγάλη μεταποιητική παρουσία της ΒΙΠΕΘ Σίνδου και της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής της Θεσσαλονίκης, η οποία δημιουργεί ισχυρή τοπική ζήτηση για χονδρεμπορικές υπηρεσίες σε πρώτες ύλες και επαγγελματικό εξοπλισμό. Ο **Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση (LQ = 1,17)** — η μεγαλύτερη κατηγορία σε απόλυτα μεγέθη — συνδέεται με τη μεγάλη οικιστική και κατασκευαστική αγορά που εξυπηρετείται από τη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης. Στον αντίποδα, εντοπίζονται με υποεκπροσώπηση τα **Κοσμήματα & Ωρολόγια (LQ = 0,71)**, τα **Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία (LQ = 0,88)** και το **Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο (LQ = 0,97)** — κατηγορίες με μεγαλύτερη συγκέντρωση στην Αττική. Συνολικά, η υπερεκπροσώπηση πολλών κατηγοριών χονδρικού εμπορίου στην Κεντρική Μακεδονία αντανakλά και τον ευρύτερο ρόλο της Θεσσαλονίκης ως **εμπορικού και τροφοδοτικού κόμβου** της Βόρειας Ελλάδας, με χονδρεμπορικές δραστηριότητες που εξυπηρετούν αγορές και πέραν των ορίων της Περιφέρειας.

Από άποψη δυναμικής, οι κατηγορίες του χονδρικού εμπορίου εμφανίζουν συνολικά υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, σε συμφωνία με τη γενική εικόνα της Παρ. 4.3.1 (CGR Χονδρικού = +10,57%). Στις τέσσερις μεγαλύτερες κατηγορίες, τα **Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός** μεγεθύνονται με ρυθμό **+11,67%**, τα **Μηχανήματα & Επαγγελματικός Εξοπλισμός**

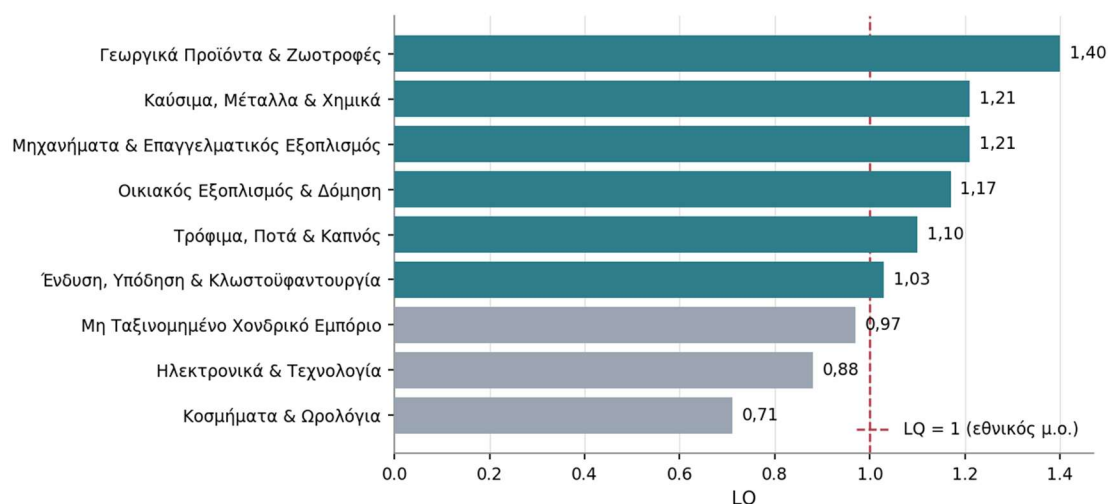
¹⁴ Η ομαδοποίηση των διψήφιων ΚΑΔ χονδρικού σε 9 κατηγορίες αποσκοπεί στη μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας (βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις).

με **+13,13%** και η **Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία** με **+12,03%**, ενώ ο **Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση** — η μεγαλύτερη κατηγορία — αναπτύσσεται με χαμηλότερο ρυθμό **+8,94%**, εικόνα που συνδέεται με τον ώριμο χαρακτήρα του κλάδου. Στις υπόλοιπες κατηγορίες, τα **Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές** αναπτύσσονται με **+10,79%**, τα **Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία** με **+10,32%**, το **Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο** με **+9,92%** και τα **Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά** με **+9,31%**. Τέλος, τα **Κοσμήματα & Ωρολόγια** εμφανίζουν τον δεύτερο υψηλότερο ρυθμό (**+12,36%**), ωστόσο από πολύ μικρή απόλυτη βάση (100 επιχειρήσεις). **Καμία κατηγορία χονδρικού εμπορίου δεν εμφανίζει αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης** στην Περιφέρεια.

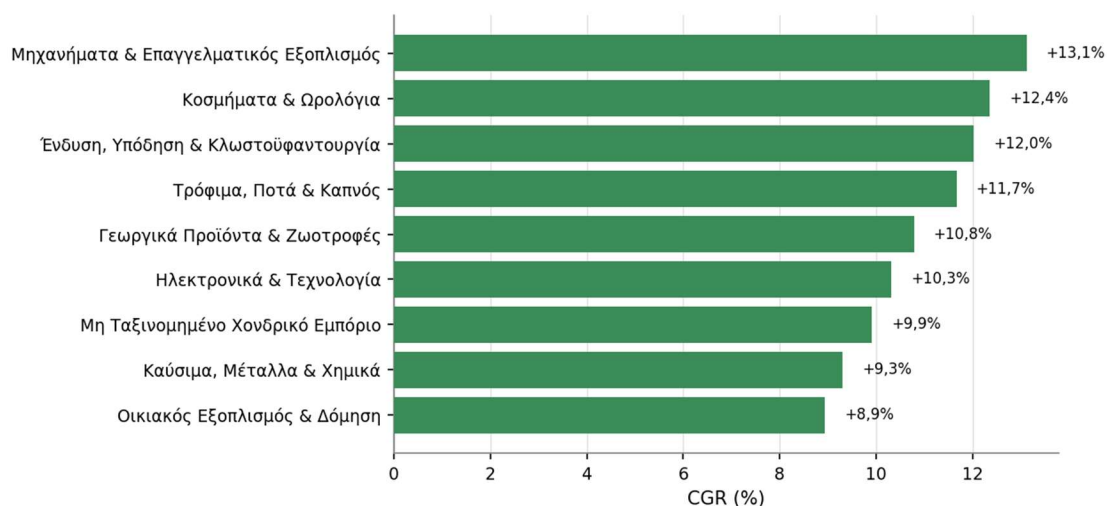
Πίνακας 4.6 — Χονδρικό Εμπόριο ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Nt	%	LQ	CGR
1	Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση	4.739	32,3%	1,17	+8,94%
2	Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός	3.617	24,7%	1,10	+11,67%
3	Μηχανήματα & Επαγγελματικός Εξοπλισμός	1.508	10,3%	1,21	+13,13%
4	Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία	1.332	9,1%	1,03	+12,03%
5	Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά	1.198	8,2%	1,21	+9,31%
6	Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές	955	6,5%	1,40	+10,79%
7	Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο	687	4,7%	0,97	+9,92%
8	Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία	524	3,6%	0,88	+10,32%
9	Κοσμήματα & Ωρολόγια	100	0,7%	0,71	+12,36%
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ	14.660	100,0%	1,127	+10,57%

Γράφημα 4.3α — LQ Κατηγοριών Χονδρικού Εμπορίου

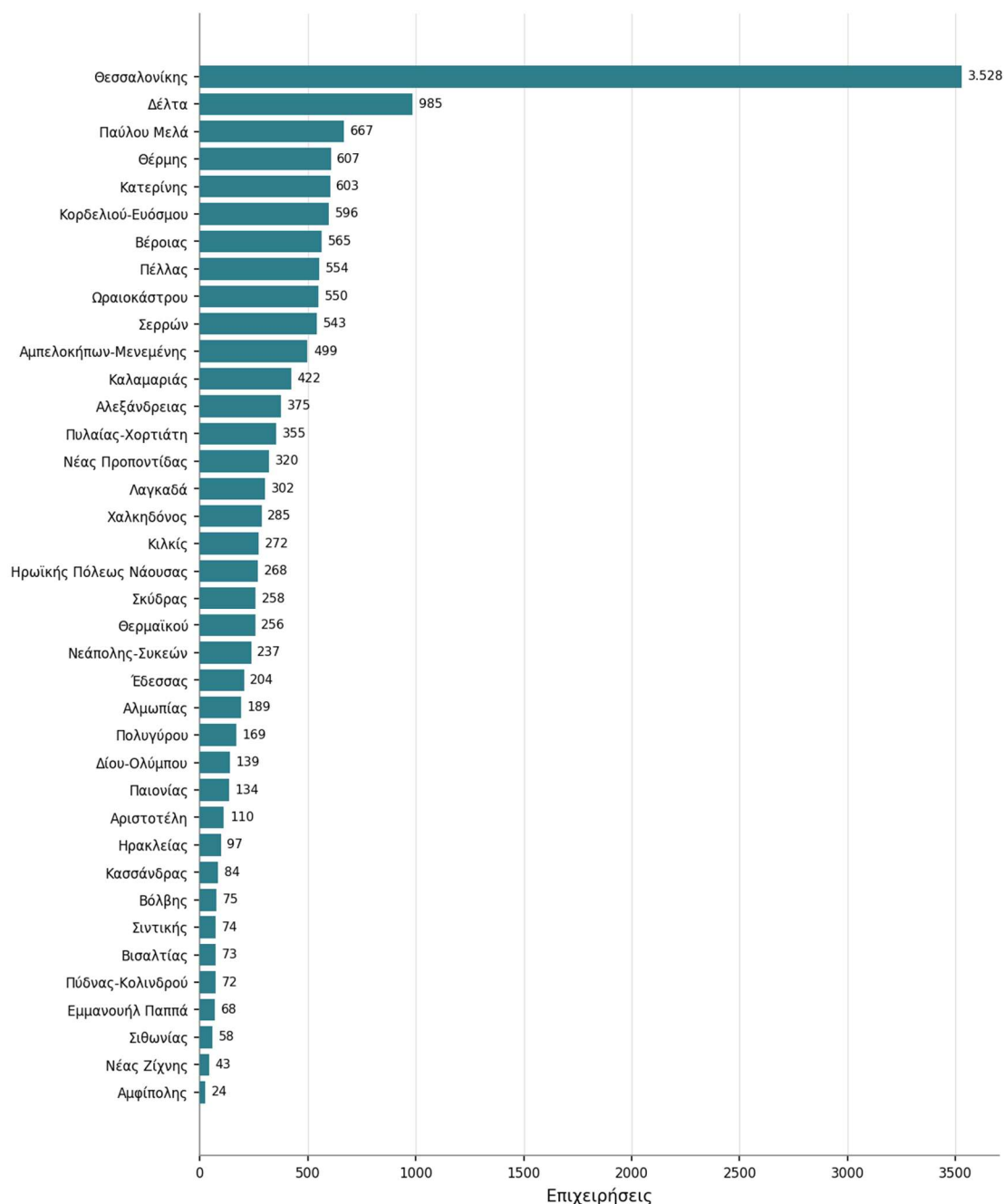
Γράφημα 4.3β — CGR Κατηγοριών Χονδρικού Εμπορίου

4.3.3 Χωρική Κατανομή Χονδρικού

Η χωρική κατανομή του χονδρικού εμπορίου στην Περιφέρεια οργανώνεται γύρω από τον μητροπολιτικό πόλο της Θεσσαλονίκης, με σημαντική παρουσία στους **Δήμους του περιαστικού δακτυλίου με βιομηχανικό-διαμετακομιστικό προφίλ**. Ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** συγκεντρώνει **3.528 επιχειρήσεις χονδρικού εμπορίου (24,1%** του περιφερειακού χονδρικού εμπορίου), ενώ ο **Δήμος Δέλτα** ακολουθεί με **985 επιχειρήσεις (6,7%)** — όπου εδρεύει η **ΒΙΠΕΘ Σίνδου**, η μεγαλύτερη βιομηχανική ζώνη της Βόρειας Ελλάδας. Η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης (Τύποι Α+Β1+Β2 — Παρ. 3.3) συγκεντρώνει αθροιστικά **59,4%** του τοπικού χονδρικού εμπορίου, ποσοστό σαφώς υψηλότερο από το αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (**50,0%**, Παρ. 4.2.3) — εύρημα που αναδεικνύει την εντονότερη χωρική συγκέντρωση του χονδρικού εμπορίου στη μητροπολιτική περιοχή σε σχέση με το λιανικό. Πέρα από τη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης, οι σημαντικότεροι πόλοι χονδρικού εμπορίου είναι οι έδρες των ΠΕ: **Δήμος Κατερίνης** (603 επιχειρήσεις, 4,1%), **Δήμος Βέροιας** (565, 3,9%) και **Δήμος Σερρών** (543, 3,7%), καθώς και ο **Δήμος Πέλλας** (554, 3,8%) ως ισχυρός εμπορικός πόλος της ΠΕ Πέλλας.

Γράφημα 4.3γ — Χονδρικό Εμπόριο ανά Δήμο

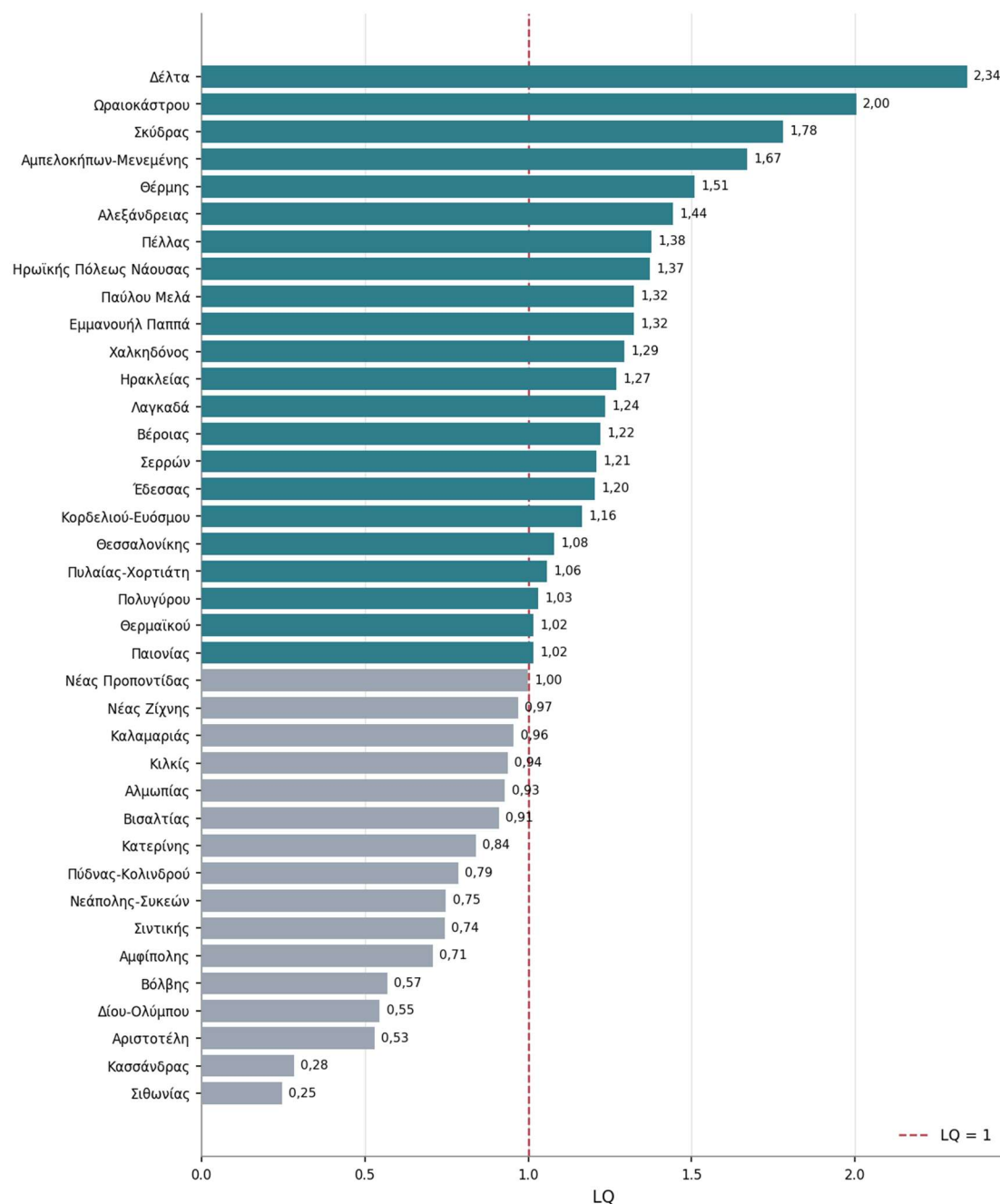

Η ανάλυση κατά **Συντελεστή Χωροθέτησης** σε επίπεδο Δήμου αποκαλύπτει ένα τελείως διαφορετικό χωρικό πρότυπο από αυτό του λιανικού εμπορίου. Τις υψηλότερες τιμές **LQ Χονδρικού Εμπορίου** καταγράφουν ακριβώς οι **Δήμοι του Περιαστικού Δακτυλίου με βιομηχανικό-διαμετακομιστικό προφίλ** (Τύπος B2, Παρ. 3.3), που είχαν τις χαμηλότερες τιμές στο λιανικό εμπόριο: **Δήμος Δέλτα (LQ Χονδρικού Εμπορίου = 2,34)**, **Δήμος Ωραιοκάστρου (2,00)** και **Δήμος Θέρμης (1,51)** — εύρημα που συνδέεται με την κυρίαρχη μεταποιητική, μεταφορική και αποθηκευτική δραστηριότητα των Δήμων αυτών, η οποία

λειτουργεί συμπληρωματικά με το χονδρικό εμπόριο. Υψηλά LQ Χονδρικού Εμπορίου εμφανίζουν επίσης οι Δήμοι του **Πολεοδομικού Συγκροτήματος Θεσσαλονίκης** με σημαντική παρουσία βιομηχανικής δραστηριότητας: **Δήμος Αμπελοκήπων-Μενεμένης (1,67)** και **Δήμος Παύλου Μελά (1,32)**. Σημαντική υπερεκπροσώπηση καταγράφουν επίσης τα Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα των ΠΕ Πέλλας και Ημαθίας, με αγροτική ενδοχώρα: **Δήμος Σκύδρας (1,78)**, **Δήμος Αλεξάνδρειας (1,44)**, **Δήμος Πέλλας (1,38)** και **Δήμος Ηρωϊκής Πόλεως Νάουσας (1,37)** — εύρημα που συνδέεται με την έντονη αγροτική και μεταποιητική παρουσία της ευρύτερης περιοχής.

Ο **Δήμος Θεσσαλονίκης** εμφανίζει **LQ Χονδρικού Εμπορίου = 1,08**, τιμή οριακά κάτω από τον περιφερειακό μέσο όρο (1,127) — εικόνα αντίστοιχη με αυτή του λιανικού εμπορίου (Παρ. 4.2.3). Στον αντίποδα, τις χαμηλότερες τιμές LQ Χονδρικού Εμπορίου εμφανίζουν οι **Τουριστικοί Δήμοι** της Χαλκιδικής και της Πιερίας (Τύπος Ε, Παρ. 3.3), όπου η κυρίαρχη παρουσία Καταλυμάτων, Εστίασης και υπηρεσιών αναψυχής μειώνει το σχετικό μερίδιο συνεισφοράς όλων των άλλων κλάδων στην τοπική επιχειρηματικότητα: **Δήμος Σιθωνίας (LQ Χονδρικού Εμπορίου = 0,25)**, **Δήμος Κασσάνδρας (0,28)**, **Δήμος Αριστοτέλη (0,53)** και **Δήμος Δίου-Ολύμπου (0,55)**.

Γράφημα 4.3δ — LQ Χονδρικού Εμπορίου ανά Δήμο

4.3.4 Εξειδίκευση και Ποικιλομορφία Χονδρικού

Όπως και στο λιανικό εμπόριο, η εσωτερική ποικιλομορφία του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας εξετάζεται μέσω του **Δείκτη Εντροπίας** (Entropy Index)¹⁵, ο οποίος εκφράζει

¹⁵ Ο Δείκτης Εντροπίας υπολογίζεται ως $E = - \sum p_i \times \ln(p_i)$, όπου p_i είναι το μερίδιο της i -οστής κατηγορίας στο σύνολο του χονδρικού εμπορίου. Η μέγιστη δυνατή τιμή για 9 κατηγορίες είναι $\ln(9) \approx 2,197$, και αντιστοιχεί σε ομοιόμορφη κατανομή.

τον βαθμό στον οποίο η δραστηριότητα κατανέμεται ομοιόμορφα στις 9 κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ.

Στην Κεντρική Μακεδονία ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου διαμορφώνεται σε **1,84**, οριακά χαμηλότερος από τον αντίστοιχο εθνικό (**1,87**). Και οι δύο τιμές αντιστοιχούν περίπου στο **84%** της μέγιστης δυνατής ποικιλομορφίας (η οποία και θα προέκυπτε αν οι 9 κατηγορίες είχαν ίσα μερίδια). Η Περιφέρεια εμφανίζει συνεπώς **ισορροπημένη εσωτερική ποικιλομορφία** του χονδρικού εμπορίου, αντίστοιχη με το εθνικό πρότυπο.

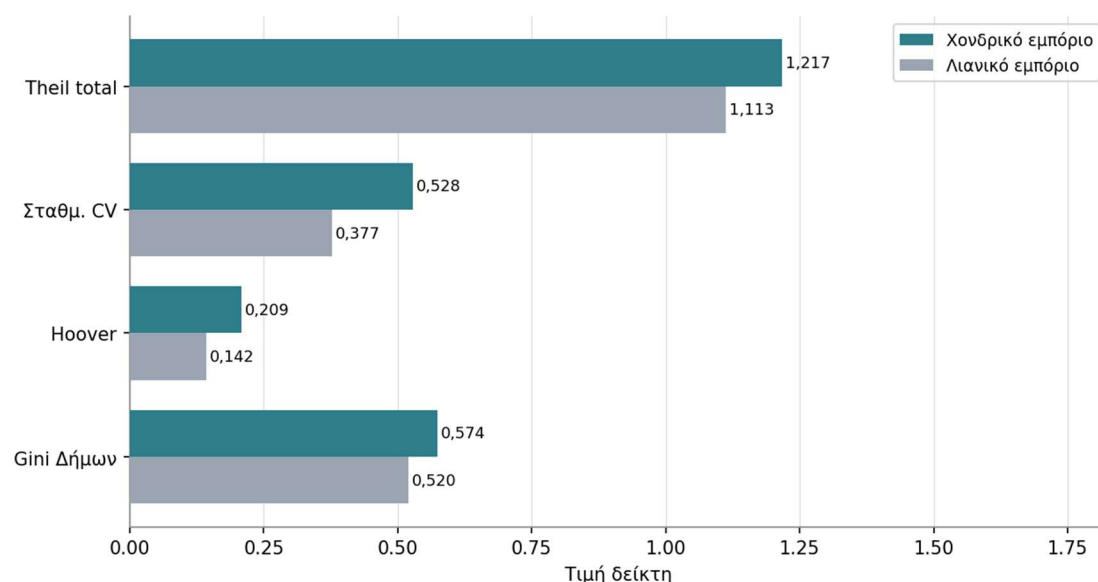
Σε σύγκριση με το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας (Δείκτης Εντροπίας = 2,07, Παρ. 4.2.4), το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει **χαμηλότερη ποικιλομορφία**, εικόνα που οφείλεται τόσο στον μικρότερο αριθμό κατηγοριών (9 έναντι 11) όσο και στην εντονότερη συγκέντρωση γύρω από τις δύο κορυφαίες κατηγορίες (Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση και Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός), οι οποίες απορροφούν αθροιστικά **57,0%** του τοπικού χονδρικού εμπορίου, έναντι 44,4% που αντιστοιχεί στις δύο μεγαλύτερες κατηγορίες του λιανικού εμπορίου (Παρ. 4.2.2). Παράλληλα, οι τρεις μικρότερες κατηγορίες του χονδρικού εμπορίου (Μη Ταξινομημένο, Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία, Κοσμήματα & Ωρολόγια) αναλογούν αθροιστικά μόλις στο **9,0%** του συνόλου — εικόνα που υπογραμμίζει το **συγκεντροποιημένο προφίλ** του κλάδου, γύρω από έναν μικρό αριθμό κυρίαρχων κατηγοριών.

4.3.5 Χωρική Ανισότητα Χονδρικού

Η χωρική ανισότητα του χονδρικού εμπορίου εξετάζεται μέσω των ίδιων **τεσσάρων συμπληρωματικών δεικτών** που χρησιμοποιήθηκαν και στην ανάλυση του λιανικού εμπορίου (Παρ. 4.2.5): του Gini, του Theil, του Hoover και του σταθμισμένου Συντελεστή Μεταβλητότητας (Weighted CV). Σε όλους τους δείκτες, το χονδρικό εμπόριο εμφανίζει εντονότερη χωρική ανισοκατανομή σε σύγκριση με το λιανικό εμπόριο της Περιφέρειας — εύρημα που αντανάκλα τη θεμελιωδώς διαφορετική χωρική λογική των δύο κλάδων.

Σε επίπεδο **Δήμου**, ο **Gini Χονδρικού Εμπορίου διαμορφώνεται σε 0,574**, τιμή σαφώς υψηλότερη από τον αντίστοιχο Gini του λιανικού εμπορίου (**0,520**, Παρ. 4.2.5) και ελαφρώς χαμηλότερη από τον Gini της συνολικής επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (**0,581**, Κεφ. 2.5). Η διαφορά αυτή μεταξύ λιανικού και χονδρικού εμπορίου αντανάκλα μια θεμελιώδη διαφοροποίηση στη χωρική λογική των δύο κλάδων: το λιανικό εμπόριο ακολουθεί σε σημαντικό βαθμό την κατανομή του πληθυσμού, καθώς εξυπηρετεί τον τελικό καταναλωτή, ενώ το χονδρικό εμπόριο τείνει να συγκεντρώνεται σε συγκεκριμένους βιομηχανικούς και διαμετακομιστικούς κόμβους ανεξάρτητα από την πληθυσμιακή πυκνότητα. Σε επίπεδο **ΠΕ**, ο Gini Χονδρικού **αυξάνεται περαιτέρω σε 0,586** — μεταβολή που, όπως και στο λιανικό εμπόριο, αντανάκλα τη συντριπτική κυριαρχία της ΠΕ Θεσσαλονίκης (η οποία συγκεντρώνει πάνω από το 50% του περιφερειακού χονδρικού εμπορίου) έναντι των μικρότερων ΠΕ.

Γράφημα 4.3ε — Δείκτες Χωρικής Ανισότητας Χονδρικού Εμπορίου

Η αποάθροιση του δείκτη Theil (συνολική τιμή **1,217**, σαφώς υψηλότερη του αντίστοιχου του λιανικού εμπορίου, **1,113**) ενισχύει την εικόνα που σκιαγραφήθηκε από τον Gini: το **64,6%** της συνολικής ανισότητας του χονδρικού εμπορίου προέρχεται από αποκλίσεις **μεταξύ ΠΕ** (Theil_between = **0,786**) και μόλις το **35,4%** από διαφορές **εντός ΠΕ** (Theil_within = **0,431**). Η συνιστώσα between υπερέχει ελαφρώς από το αντίστοιχο ποσοστό του λιανικού εμπορίου (63,1%) — εικόνα που υποδεικνύει ότι οι αποκλίσεις στο χονδρικό εμπόριο μεταξύ των 7 ΠΕ της Περιφέρειας είναι ακόμη πιο εμφανείς, με την ΠΕ Θεσσαλονίκης να ξεχωρίζει ως ο κύριος κόμβος χονδρεμπορικής δραστηριότητας.

Ο δείκτης **Hoover** αναδεικνύει την πιο έντονη διαφοροποίηση μεταξύ των δύο κλάδων. Στο χονδρικό εμπόριο διαμορφώνεται σε **0,209**, **κατά 47% υψηλότερος** από τον αντίστοιχο δείκτη του λιανικού εμπορίου (**0,142**, Παρ. 4.2.5) και του γενικού δείκτη της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας (**0,137**, Κεφ. 2.5). Η τιμή αυτή αποτυπώνει την **αποσύνδεση** του χονδρικού εμπορίου από την πληθυσμιακή κατανομή της Περιφέρειας: ενώ ο πληθυσμός κατανέμεται σύμφωνα με ένα συγκεκριμένο χωρικό πρότυπο, το χονδρικό εμπόριο ακολουθεί ένα ριζικά διαφορετικό πρότυπο, συγκεντρώνοντας τη δραστηριότητά του σε συγκεκριμένους κόμβους βιομηχανικής και διαμετακομιστικής δραστηριότητας (Δήμοι Δέλτα, Ωραιοκάστρου, Θέρμης — Παρ. 4.3.3) και όχι στους πολυπληθέστερους Δήμους της Περιφέρειας — εικόνα συνεπής με τη λειτουργία του κλάδου ως B2B (business-to-business) και όχι B2C (business-to-consumer).

Ο σταθμισμένος **Συντελεστής Μεταβλητότητας (CV = 0,528)** επιβεβαιώνει σαφώς εντονότερη διασπορά γύρω από τον περιφερειακό μέσο σε σύγκριση με το λιανικό εμπόριο (CV = 0,377). Συνολικά, και οι τέσσερις δείκτες χωρικής ανισότητας του χονδρικού εμπορίου υπερβαίνουν τους αντίστοιχους του λιανικού, αναδεικνύοντας ένα συστηματικά διαφορετικό χωρικό πρότυπο: η κατανομή του χονδρικού εμπορίου ορίζεται κυρίως από τη

γεωγραφία της παραγωγής, της μεταποίησης και της διαμετακόμισης, ενώ η κατανομή του λιανικού εμπορίου από τη γεωγραφία της κατανάλωσης.

Πίνακας 4.7 — Συγκριτική Ανάλυση Δεικτών Χωρικής Ανισότητας: Λιανικό vs Χονδρικό Εμπόριο

Δείκτης	Λιανικό	Χονδρικό	Διαφορά
Gini Δήμων	0,520	0,574	+10,4%
Gini ΠΕ	0,563	0,586	+4,1%
Theil total	1,113	1,217	+9,3%
Theil between (% συνόλου)	63,1%	64,6%	+1,5 ποσ. μον.
Hoover Δήμων	0,142	0,209	+47,2%
Weighted CV	0,377	0,528	+40,1%

4.3.6 Shift-Share Ανάλυση Χονδρικού

Η ανάλυση **Shift-Share** του χονδρικού εμπορίου ακολουθεί την ίδια λογική αποάθροισης που εφαρμόστηκε και στο λιανικό εμπόριο (Παρ. 4.2.6): η συνολική παρατηρηθείσα μεταβολή των επιχειρήσεων αποαθροίζεται σε **τρεις συνιστώσες — την εθνική, τη διαρθρωτική και τη διαφορική**.

Στο χονδρικό εμπόριο της Κεντρικής Μακεδονίας, η συνολική καθαρή μεταβολή ανέρχεται σε +1.402 επιχειρήσεις. Η εθνική συνιστώσα (+1.313,83 επιχειρήσεις) αποτελεί τον κύριο μοχλό ανάπτυξης, αντανακλώντας τον εθνικό ρυθμό ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου (+9,91%). Η διαρθρωτική συνιστώσα είναι πρακτικά μηδενική (-4,60 επιχειρήσεις). Η διαφορική (ανταγωνιστική) συνιστώσα είναι θετική αλλά μέτρια (+92,77 επιχειρήσεις): το χονδρικό εμπόριο αναπτύχθηκε ελαφρώς ταχύτερα από τον εθνικό μέσο όρο (Ρυθμός Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) του χονδρικού εμπορίου +10,57% έναντι +9,91%), με περιορισμένη τοπική συνεισφορά πάνω από την εθνική δυναμική.

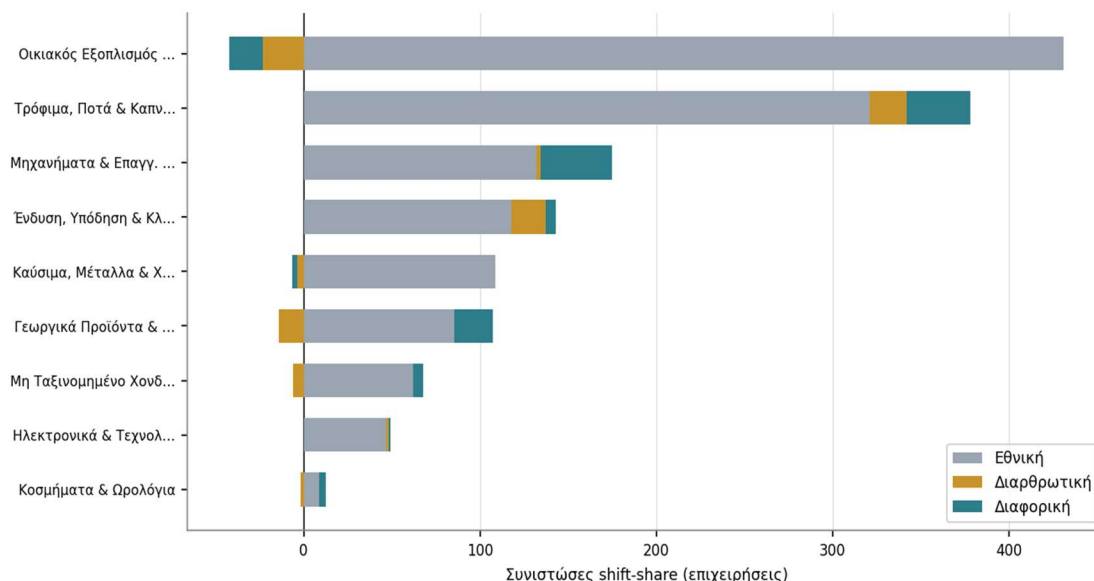
Πίνακας 4.8 — Shift-Share Χονδρικού ανά Κατηγορία ΣΤΑΚΟΔ

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση	+389	+431,07	-23,04	-19,03	
Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός	+378	+320,97	+20,78	+36,25	
Μηχανήματα & Επαγγελματικό ς Εξοπλισμός	+175	+132,10	+2,34	+40,57	
Ένδυση, Υπόδηση & Κλωστοϋφαντουργία	+143	+117,83	+19,51	+5,67	
Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά	+102	+108,61	-3,75	-2,86	

#	Κατηγορία	Καθαρή Μεταβολή	Εθνική	Διαρθρωτική	Διαφορική
Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές	+93	+85,42	-14,30	+21,88	
Μη Ταξινομημένο Χονδρικό	+62	+61,94	-5,75	+5,81	
Ηλεκτρονικά & Τεχνολογία	+49	+47,07	+1,09	+0,84	
Κοσμήματα & Ωρολόγια	+11	+8,82	-1,48	+3,66	
ΣΥΝΟΛΟ ΧΟΝΔΡΙΚΟΥ	+1.402	+1.313,83	-4,60	+92,77	

Σε επίπεδο κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ, η τοπική ανταγωνιστικότητα είναι ως επί το πλείστον θετική αλλά συγκρατημένη. Τις υψηλότερες θετικές διαφορικές συνιστώσες καταγράφουν τα Μηχανήματα και ο Επαγγελματικός Εξοπλισμός (+40,57), τα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (+36,25) και τα Γεωργικά Προϊόντα και Ζωοτροφές (+21,88). Αντίθετα, δύο κατηγορίες εμφανίζουν αρνητική διαφορική συνιστώσα, με σημαντικότερη τον Οικιακό Εξοπλισμό και τη Δόμηση (-19,03) — τη μεγαλύτερη κατηγορία σε απόλυτο μέγεθος, που αναπτύχθηκε βραδύτερα από τον αντίστοιχο εθνικό ρυθμό — καθώς και τα Καύσιμα, Μέταλλα και Χημικά (-2,86). Επτά από τις εννέα κατηγορίες διατηρούν θετική τοπική συνεισφορά, χωρίς ωστόσο καμία να κυριαρχεί.

Γράφημα 4.3στ — Διαφορική Συνιστώσα Shift-Share ανά Κατηγορία Χονδρικού

4.3.7 Κρίσιμα Σημεία Χονδρικού

Η ανάλυση του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας αναδεικνύει τα ακόλουθα κρίσιμα σημεία:

1. **Δομική υπερεκπροσώπηση με ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική.** Το χονδρικό εμπόριο αριθμεί **14.660 ενεργές επιχειρήσεις** (μερίδιο 9,27% επί της συνολικής επιχειρηματικότητας) και εμφανίζει Συντελεστή Χωροθέτησης **LQ = 1,127**, ταυτόσημο με αυτόν του λιανικού εμπορίου. Παράλληλα, καταγράφει υψηλό **Ρυθμό Ανάπτυξης (CGR) +10,57%**, ελαφρώς υψηλότερο εκείνου του λιανικού (+9,29%).
2. **Συγκέντρωση γύρω από τον μητροπολιτικό πόλο και τους κόμβους βιομηχανικής δραστηριότητας.** Η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης (Δήμος Θεσσαλονίκης + πολεοδομικό συγκρότημα + περιφερειακός δακτύλιος) συγκεντρώνει **59,4%** του τοπικού χονδρικού εμπορίου, ποσοστό σαφώς υψηλότερο από το αντίστοιχο του λιανικού εμπορίου (50,0%). Ο **Δήμος Δέλτα** (όπου εδρεύει η ΒΙΠΕΘ Σίνδου) αποτελεί τον δεύτερο μεγαλύτερο πόλο χονδρικού εμπορίου (6,7%) μετά τον Δήμο Θεσσαλονίκης (24,1%).
3. **Αντιστροφή χωρικού προτύπου σε σχέση με το λιανικό εμπόριο.** Οι Δήμοι του Περιφερειακού Δακτυλίου της Θεσσαλονίκης με βιομηχανικό-διαμετακομιστικό προφίλ — οι οποίοι εμφανίζουν τις χαμηλότερες τιμές LQ στο λιανικό εμπόριο — αποτελούν τους **Δήμους με την υψηλότερη υπερεκπροσώπηση χονδρικού εμπορίου** στην Περιφέρεια: **Δήμος Δέλτα (LQ Χονδρικού = 2,34)**, **Δήμος Ωραιοκαστρου (2,00)** και **Δήμος Θέρμης (1,51)**.
4. **Σημαντική υπερεκπροσώπηση σε κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ συμβατές με την παραγωγική βάση και τη βιομηχανική δραστηριότητα της Περιφέρειας.** 6 από τις 9 κατηγορίες χονδρικού εμπορίου εμφανίζουν $LQ \geq 1$, με υψηλότερες τιμές στα **Γεωργικά Προϊόντα & Ζωοτροφές** (1,40 — αγροτική παραγωγή Κ. Μακεδονίας), τα **Μηχανήματα & Επαγγελματικό Εξοπλισμό** (1,21) και τα **Καύσιμα, Μέταλλα & Χημικά** (1,21 — μεταποιητικές δραστηριότητες ΒΙΠΕΘ Σίνδου).
5. Θετική αλλά μέτρια τοπική ανταγωνιστικότητα, με κύριο μοχλό την εθνική δυναμική. Η ανάλυση Shift-Share αποδίδει την αύξηση των +1.402 επιχειρήσεων κατά κύριο λόγο στην εθνική συνιστώσα (+1.314), με θετική αλλά μέτρια διαφορική (τοπική) συνιστώσα (+93). Επτά από τις εννέα κατηγορίες εμφανίζουν θετική τοπική ανταγωνιστικότητα, με υψηλότερες τιμές στα Μηχανήματα και Επαγγελματικός Εξοπλισμός (+41) και στα Τρόφιμα, Ποτά και Καπνός (+36), ενώ η μεγαλύτερη κατηγορία, ο Οικιακός Εξοπλισμός και η Δόμηση, εμφανίζει οριακά αρνητική (-19).
6. **Εντονότερη χωρική ανισοκατανομή από το λιανικό εμπόριο.** Όλοι οι δείκτες χωρικής ανισότητας υπερβαίνουν τους αντίστοιχους του λιανικού: **Gini Δήμων 0,574** (vs 0,520), **Hoover Index 0,209** (vs 0,142, +47%), **Weighted CV 0,528** (vs 0,377, +40%). Η ανισότητα προέρχεται κυρίως από αποκλίσεις μεταξύ των ΠΕ (**Theil between = 64,6%**), με την ΠΕ Θεσσαλονίκης να ξεχωρίζει σαφώς ως ο κύριος μοχλός της διαφοροποίησης.

7. **Χωρική κατανομή ανεξάρτητη από τον πληθυσμό.** Σε αντίθεση με το λιανικό εμπόριο που τείνει να ακολουθεί την κατανομή του τοπικού πληθυσμού, το χονδρικό εμπόριο της Περιφέρειας (Hoover Index 0,209) συγκεντρώνεται σε κόμβους βιομηχανικής και διαμετακομιστικής δραστηριότητας — εικόνα συνεπής με τη λειτουργία του κλάδου ως B2B (business-to-business) και όχι B2C (business-to-consumer).
8. **Ρόλος εμπορικού κόμβου ευρύτερης γεωγραφικής εμβέλειας.** Η ισχυρή παρουσία και δυναμική του χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας συνδέεται και με τη μητροπολιτική θέση της Θεσσαλονίκης, και τη σημασία της ως εμπορικού και τροφοδοτικού κόμβου της Βόρειας Ελλάδας, με χονδρεμπορικές δραστηριότητες που εξυπηρετούν αγορές και πέραν των ορίων της Περιφέρειας.
9. **Συγκεντροποιημένο προφίλ ποικιλομορφίας.** Ο Δείκτης Εντροπίας του χονδρικού εμπορίου (**1,84**, ή **83,8%** της μέγιστης δυνατής τιμής) είναι οριακά χαμηλότερος του αντίστοιχου εθνικού (1,87) και σαφώς χαμηλότερος του Δείκτη Εντροπίας του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας (2,07), εικόνα που υπογραμμίζει το συγκεντροποιημένο προφίλ του κλάδου γύρω από έναν μικρό αριθμό κυρίαρχων κατηγοριών (Οικιακός Εξοπλισμός & Δόμηση και Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός μαζί = 57% του τοπικού χονδρικού).

Πίνακας 4.9 — Σύνοψη Key Indicators Χονδρικού Εμπορίου Κεντρικής Μακεδονίας

Κατηγορία Δείκτη	Δείκτης	Τιμή
Μέγεθος	Επιχειρήσεις χονδρικού	14.660
	Μερίδιο επί συνολικής επιχ.	9,27%
Εξειδίκευση	LQ Χονδρικού (vs εθνικό)	1,127
	Δείκτης Εντροπίας	1,84
Δυναμική	CGR Χονδρικού	+10,57%
	WBF (ίδρυση)	16,96%
	CBCR Χονδρικού (παύση)	4,80%
Συγκέντρωση	Top-4 Δήμοι (% Χονδρ.)	41,4%
	Top-4 Κατηγορίες (% Χονδρ.)	76,4%
Ανισότητα	Gini Δήμων	0,574
	Hoover Index	0,209
	Theil between (% συνόλου)	64,6%
Ανταγωνιστικότητα	Διαφορική Shift-Share	+93
	Top συνεισφέρουσα κατηγορία	Μηχανήματα & Επαγγ. Εξοπλ. (+41)

Κεφάλαιο 5 — Το Εμπόριο σε Αριθμούς: Συνθετική Ανάγνωση

Στην ενότητα αυτή συνοψίζονται τα βασικά ευρήματα σχετικά με την εμπορική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, με στόχο την ανάδειξη των **κυρίαρχων τάσεων**, των **δυναμικών υποτομέων** και των **τοπικών εξειδικεύσεων** σε σχέση με το εθνικό πρότυπο.

5.1 Κυρίαρχοι Κλάδοι του Εμπορίου

Στο **λιανικό εμπόριο** (βλ. Παρ. 4.2.2), η σύνθεση χαρακτηρίζεται από σαφή συγκέντρωση σε λίγες κύριες κατηγορίες. Οι τέσσερις μεγαλύτερες, το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (8.268 επιχειρήσεις, **28,2%** του λιανικού εμπορίου), το **λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού, ειδών δόμησης και κήπου** (4.769 επιχειρήσεις, **16,3%**), το **λιανικό εμπόριο ένδυσης, υπόδησης και αθλητικών** (4.389 επιχειρήσεις, **15,0%**) και το **μη ταξινομημένο λιανικό εμπόριο** (3.417 επιχειρήσεις, **11,6%**), συγκεντρώνουν αθροιστικά το **71,0%** του λιανικού εμπορίου της Περιφέρειας, εικόνα ενός εμπορικού συστήματος προσανατολισμένου στις ανάγκες ενός μεγάλου μητροπολιτικού πληθυσμού.

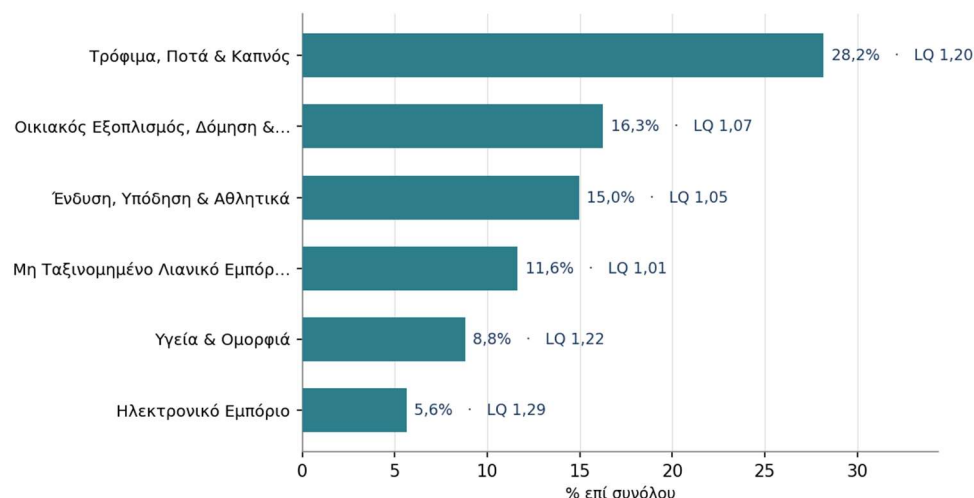
Σε επίπεδο εξειδίκευσης, όπως αποτυπώνεται από τον **Συντελεστή Χωροθέτησης (LQ)**, δέκα από τις έντεκα κατηγορίες του λιανικού εμπορίου υπερβαίνουν τον εθνικό μέσο. Ξεχωρίζουν το **λιανικό εμπόριο σε υπαίθριες αγορές και λοιπά είδη** ($LQ = 1,41$), το **ηλεκτρονικό εμπόριο** ($LQ = 1,29$) και το **λιανικό εμπόριο ειδών υγείας και ομορφιάς** ($LQ = 1,22$), ενώ υπερεκπροσώπηση σε μεγάλη απόλυτη βάση εμφανίζει και το **λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** ($LQ = 1,20$). Το εύρος αυτό επιβεβαιώνει ότι η κυριαρχία του λιανικού εμπορίου δεν αποτελεί απλώς συνάρτηση του μεγέθους της Περιφέρειας, αλλά πραγματική συγκριτική εξειδίκευση.

Αντίστοιχα (βλ. Παρ. 4.3.2), στο **χονδρικό εμπόριο** η συγκέντρωση είναι εντονότερη: μόλις δύο κατηγορίες, το **χονδρικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης** (4.739 επιχειρήσεις, **32,3%** του χονδρικού εμπορίου) και το **χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού** (3.617 επιχειρήσεις, **24,7%**), συγκεντρώνουν το **57,0%** του κλάδου, ενώ οι τέσσερις μεγαλύτερες φτάνουν στο **76,4%**. Σε όρους εξειδίκευσης, την υψηλότερη τιμή εμφανίζει το **χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών** ($LQ = 1,40$), εύρημα συμπληρωματικό της έντονης πρωτογενούς παραγωγής των ΠΕ Σερρών, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας, ενώ υπερεκπροσώπηση καταγράφουν και το **χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων και επαγγελματικού εξοπλισμού** και το **χονδρικό εμπόριο καυσίμων, μετάλλων και χημικών** ($LQ = 1,21$ αμφότερα), συνδεδεμένα με τη μεταποιητική βάση της Περιφέρειας.

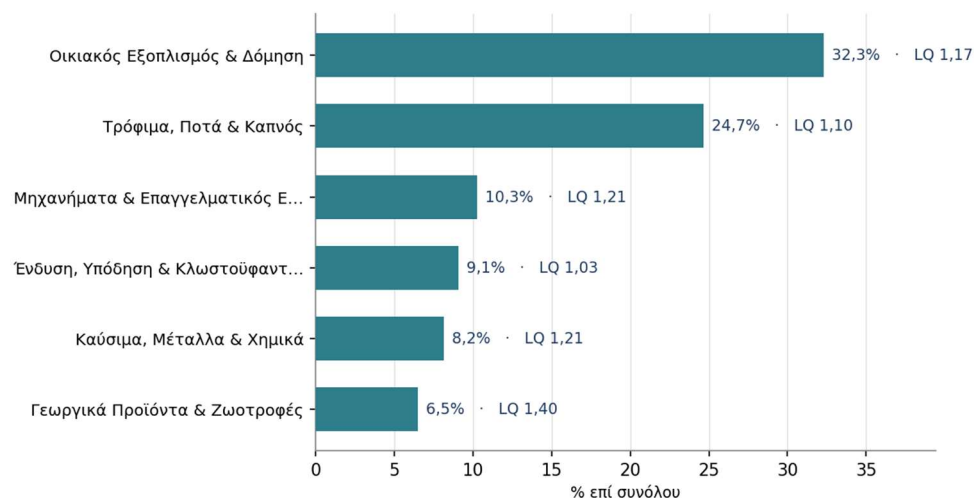
Η σύγκριση των δύο σκελών αναδεικνύει ένα κοινό σημείο αναφοράς και μια διαφοροποίηση. Κοινό στοιχείο είναι το εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού, που κατατάσσεται πρώτο στο λιανικό (**28,2%**) και δεύτερο στο χονδρικό εμπόριο (**24,7%**), αποτυπώνοντας την αλυσίδα κάλυψης βασικών διατροφικών αναγκών. Σε επίπεδο εξειδίκευσης, ωστόσο, το λιανικό εμπόριο εμφανίζει ευρύτερο φάσμα υπερεκπροσώπησης (δέκα στις έντεκα κατηγορίες άνω της μονάδας) έναντι του χονδρικού

(έξι στις εννέα), στοιχείο που αντανακλά τον μητροπολιτικό και καταναλωτικό χαρακτήρα της τοπικής αγοράς.

Γράφημα 5.1α — Κορυφαίες κατηγορίες λιανικού εμπορίου: ποσοστό επί συνόλου και LQ

Γράφημα 5.1β — Κορυφαίες κατηγορίες χονδρικού εμπορίου: ποσοστό επί συνόλου και LQ

5.2 Δυναμική και Μεταβολές

Πέραν της δομικής σύνθεσης που εξετάστηκε στο Κεφάλαιο 4, εξίσου σημαντική είναι η διαχρονική εξέλιξη του εμπορικού τομέα. Η ανάλυση των ρυθμών ανάπτυξης ανά κατηγορία αναδεικνύει διαφοροποιημένες δυναμικές, τόσο μεταξύ λιανικού και χονδρικού εμπορίου όσο και εντός του κάθε κλάδου.

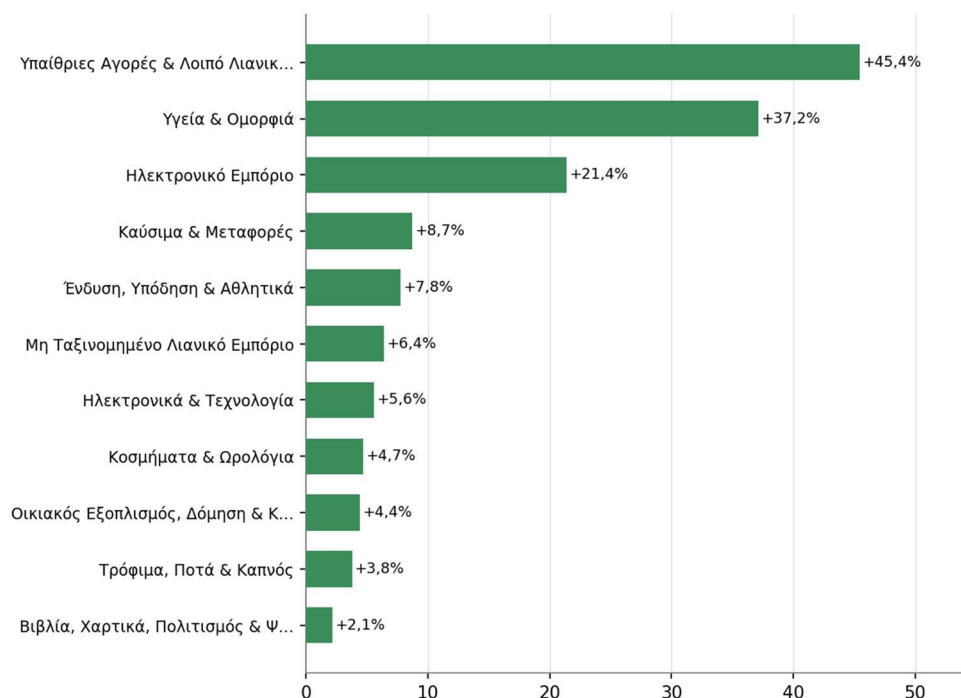
Στο λιανικό εμπόριο, η μεγαλύτερη κατηγορία, το λιανικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (8.268 επιχειρήσεις, 28,2% του λιανικού εμπορίου), αναπτύσσεται με συγκρατημένο ρυθμό +3,77%, ρυθμός αναμενόμενος για μια κατηγορία μεγάλης και εδραιωμένης βάσης. Παρόμοια κινούνται το λιανικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού, ειδών δόμησης και κήπου (4.769 επιχειρήσεις, 16,3%, +4,42%) και το λιανικό εμπόριο ένδυσης,

υπόδησης και αθλητικών (4.389 επιχειρήσεις, 15,0%, +7,78%), ενώ ακολουθεί το μη ταξινομημένο λιανικό εμπόριο (3.417 επιχειρήσεις, 11,6%, +6,42%). Εντονότερη δυναμική, σε μεσαία βάση, καταγράφουν το λιανικό εμπόριο ειδών υγείας και ομορφιάς (2.580 επιχειρήσεις, 8,8%, +37,16%) και το ηλεκτρονικό εμπόριο (1.651 επιχειρήσεις, 5,6%, +21,40%), δύο κατηγορίες που αφορούν αναδυόμενες καταναλωτικές τάσεις. Στις μικρότερες κατηγορίες, το λιανικό εμπόριο καυσίμων και μεταφορών (1.196 επιχειρήσεις, 4,1%, +8,73%) διατηρεί σταθερή πορεία, ενώ ο πολύ υψηλός ρυθμός του λιανικού εμπορίου σε υπαίθριες αγορές και λοιπά είδη (970 επιχειρήσεις, 3,3%, +45,43%) χρήζει επιφύλαξης λόγω της μικρής βάσης. Την εικόνα συμπληρώνουν το λιανικό εμπόριο βιβλίων, χαρτικών, πολιτισμού και ψυχαγωγίας (808 επιχειρήσεις, 2,8%, +2,15%), το λιανικό εμπόριο ηλεκτρονικών και τεχνολογίας (683 επιχειρήσεις, 2,3%, +5,56%) και το λιανικό εμπόριο κοσμημάτων και ωρολογίων (605 επιχειρήσεις, 2,1%, +4,67%). Ο εθνικός ρυθμός ανάπτυξης του λιανικού εμπορίου διαμορφώθηκε σε +8,25%: ορισμένες κατηγορίες με μικρότερη βάση (Υγεία και Ομορφιά, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Υπαίθριες Αγορές) τον υπερβαίνουν σαφώς, ενώ οι μεγαλύτερες σε μέγεθος κατηγορίες (Τρόφιμα, Οικιακός Εξοπλισμός, Ένδυση) αναπτύσσονται με βραδύτερο ρυθμό.

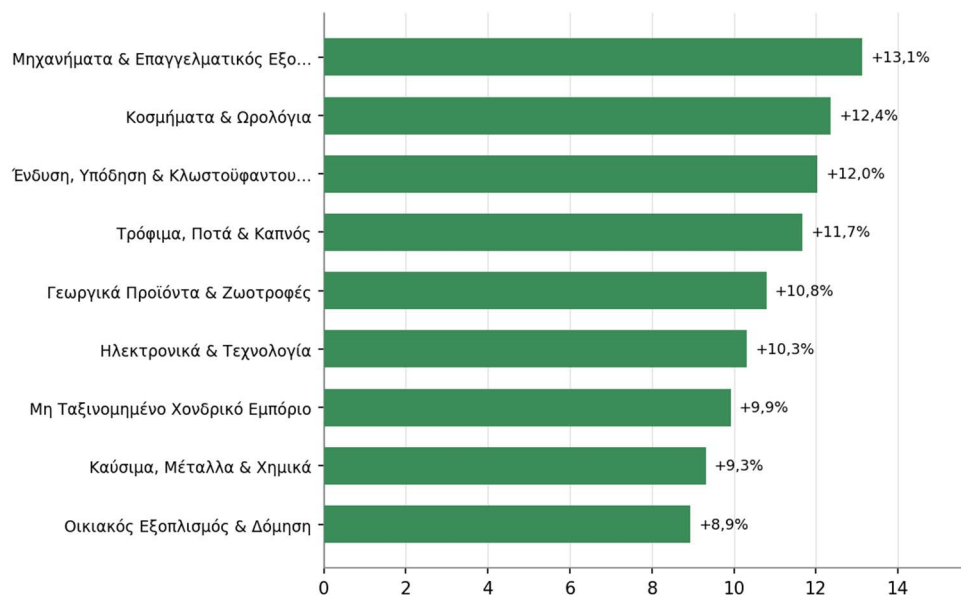
Στο χονδρικό εμπόριο η εικόνα είναι εντονότερα ανοδική: ο εθνικός ρυθμός ανάπτυξης του χονδρικού εμπορίου διαμορφώθηκε σε +9,91% και καμία κατηγορία της Περιφέρειας δεν εμφανίζει αρνητικό ρυθμό, με τις περισσότερες να αναπτύσσονται με ρυθμό αντίστοιχο ή υψηλότερο του εθνικού. Η μεγαλύτερη κατηγορία, το χονδρικό εμπόριο οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης (4.739 επιχειρήσεις, 32,3% του χονδρικού εμπορίου), αναπτύσσεται κατά +8,94%, και ακολουθεί με ισχυρότερο ρυθμό το χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (3.617 επιχειρήσεις, 24,7%, +11,67%). Έντονη δυναμική σε μεσαία βάση καταγράφουν το χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων και επαγγελματικού εξοπλισμού (1.508 επιχειρήσεις, 10,3%, +13,13%), εύρημα συνδεδεμένο με τη μεταποιητική παρουσία της Περιφέρειας, και το χονδρικό εμπόριο ένδυσης, υπόδησης και κλωστοϋφαντουργίας (1.332 επιχειρήσεις, 9,1%, +12,03%). Ακολουθούν το χονδρικό εμπόριο καυσίμων, μετάλλων και χημικών (1.198 επιχειρήσεις, 8,2%, +9,31%), το χονδρικό εμπόριο γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών (955 επιχειρήσεις, 6,5%, +10,79%), το μη ταξινομημένο χονδρικό εμπόριο (687 επιχειρήσεις, 4,7%, +9,92%) και το χονδρικό εμπόριο ηλεκτρονικών και τεχνολογίας (524 επιχειρήσεις, 3,6%, +10,32%). Ο υψηλός ρυθμός του χονδρικού εμπορίου κοσμημάτων και ωρολογίων (+12,36%) αφορά τη μικρότερη κατηγορία του κλάδου (100 επιχειρήσεις, 0,7%) και έχει περιορισμένη ερμηνευτική αξία.

Συνολικά, η εικόνα και των δύο κλάδων κινείται κοντά στην εθνική τάση, με ήπια θετική τοπική απόκλιση. Στο λιανικό εμπόριο η Περιφέρεια αναπτύχθηκε ελαφρώς ταχύτερα από τον εθνικό ρυθμό (+8,25%), με τη μεγαλύτερη θετική τοπική συνεισφορά σε κατηγορίες όπως η Υγεία και Ομορφιά και οι Υπαίθριες Αγορές, ενώ ορισμένες μεγάλες κατηγορίες (Τρόφιμα, Καύσιμα) υστέρησαν έναντι του εθνικού ρυθμού. Παρόμοια εικόνα στο χονδρικό εμπόριο, όπου η Περιφέρεια αναπτύχθηκε επίσης ελαφρώς πάνω από τον εθνικό ρυθμό (+9,91%). Η ήπια αυτή υπεροχή αποτυπώνεται στις θετικές αλλά μέτριες Διαφορικές Συνιστώσες της ανάλυσης Shift-Share (βλ. Παρ. 4.2.6 και 4.3.6) και αντανakλά τη μεταποιητική και αγροτική παραγωγική βάση που τροφοδοτεί το τοπικό χονδρεμπόριο.

Γράφημα 5.2α — Ρυθμοί ανάπτυξης κορυφαίων κατηγοριών λιανικού εμπορίου

Γράφημα 5.2β — Ρυθμοί ανάπτυξης κατηγοριών χονδρικού εμπορίου

5.3 Σχέση με την Τοπική Οικονομία

Η σχέση του εμπορικού τομέα με την ευρύτερη οικονομία της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται από συνεκτική θετική εικόνα: το εμπόριο όχι μόνο υπερεκπροσωπείται δομικά σε σχέση με το εθνικό πρότυπο (LQ συνολικού εμπορίου 1,127, με ταυτόσημες τιμές τόσο για το λιανικό όσο και για το χονδρικό εμπόριο), αλλά

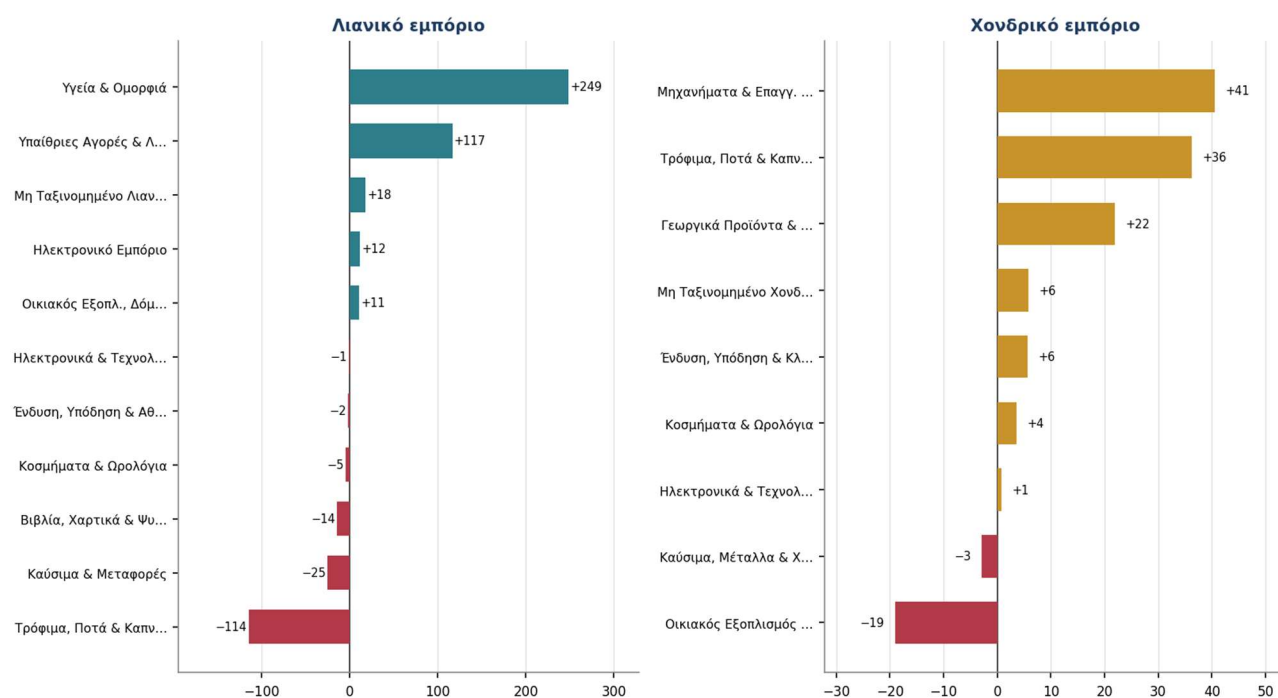
συγχρόνως καταγράφει θετική, αν και μέτρια, τοπική ανταγωνιστικότητα μέσω της ανάλυσης Shift-Share (Παρ. 4.2.6 και 4.3.6). Η εικόνα αυτή αναδεικνύει τον κεντρικό ρόλο του εμπορικού τομέα στην οικονομία της Περιφέρειας, όπου το εμπόριο όχι μόνο αποτελεί έναν από τους κυρίαρχους τομείς δραστηριότητας αλλά και αναπτύσσεται με ρυθμούς ελαφρώς υψηλότερους από το εθνικό σύνολο.

Τρία **διαρθρωτικά χαρακτηριστικά** της Περιφέρειας ερμηνεύουν την εμπορική της δομή. Πρώτον, η **μητροπολιτική θέση της Θεσσαλονίκης**, η οποία λειτουργεί ως κεντρικός εμπορικός και τροφοδοτικός κόμβος για την ευρύτερη γεωγραφική περιοχή της Βόρειας Ελλάδας και των όμορων αγορών των Βαλκανίων, ενώ η ευρύτερη μητροπολιτική της περιοχή παράγει και έντονη τοπική καταναλωτική ζήτηση που τροφοδοτεί το λιανικό εμπόριο (Παρ. 4.2.3 και 4.3.3). Δεύτερον, η **ισχυρή αγροτική παραγωγική βάση** των ΠΕ Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας (Κεφ. 3): η εκτεταμένη πρωτογενής παραγωγή τροφοδοτεί δίκτυο χονδρεμπορίου γεωργικών προϊόντων και ζωοτροφών ($LQ = 1,40$), ενώ ο τοπικός πληθυσμός, με σημαντικά δευτερεύοντα αστικά κέντρα όπως η Νάουσα, η Έδεσσα, τα Γιαννitsά και η Αλεξάνδρεια, στηρίζει ισχυρή παρουσία λιανικού εμπορίου σε ολόκληρη την έκταση των ΠΕ αυτών. Τρίτον, η **σημαντική μεταποιητική παρουσία** της ΒΙΠΕΘ Σίνδου και της ευρύτερης μητροπολιτικής περιοχής Θεσσαλονίκης, που δημιουργεί τοπική ζήτηση τόσο για χονδρεμπορικές υπηρεσίες σε πρώτες ύλες, μηχανήματα και επαγγελματικό εξοπλισμό (χονδρικό εμπόριο μηχανημάτων και επαγγελματικού εξοπλισμού $LQ = 1,21$, χονδρικό εμπόριο καυσίμων, μετάλλων και χημικών $LQ = 1,21$) όσο και για λιανικό εμπόριο στους περιφερειακούς Δήμους του πολεοδομικού συγκροτήματος (LQ Λιανικού $1,09-1,27$, Παρ. 4.2.3).

Η ανάλυση Shift-Share αναδεικνύει θετική αλλά μέτρια τοπική ανταγωνιστικότητα και στους δύο κλάδους του εμπορίου της Περιφέρειας (Παρ. 4.2.6 και 4.3.6). Εκφρασμένη ως ποσοστό επί της καθαρής μεταβολής του αντίστοιχου κλάδου, η τοπική συνεισφορά διαμορφώνεται σε περίπου 10% στο λιανικό εμπόριο (+247 επί +2.494) και 7% στο χονδρικό εμπόριο (+93 επί +1.402), γεγονός που επιβεβαιώνει ότι η αύξηση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εθνική δυναμική.

Σε επίπεδο επιμέρους κατηγοριών, η τοπική δυναμική των δύο κυρίαρχων κλάδων —των τροφίμων, ποτών και καπνού και του οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης— εμφανίζεται μεικτή ανά σκέλος. Στο εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού η διαφορική συνιστώσα είναι αρνητική στο λιανικό (-114) αλλά θετική στο χονδρικό (+36), ενώ στο εμπόριο οικιακού εξοπλισμού και ειδών δόμησης το μοτίβο αντιστρέφεται (θετική στο λιανικό, +11· αρνητική στο χονδρικό, -19). Παρά τη διακύμανση, οι δύο κατηγορίες παραμένουν, λόγω του μεγέθους τους (βλ. Παρ. 5.1), ο συνεκτικός άξονας του εμπορικού τομέα, διασυνδέοντας τη χονδρική τροφοδοσία με το τελικό σημείο πώλησης· η τοπική τους ανταγωνιστικότητα, ωστόσο, διαφοροποιείται ανά σκέλος και δεν αποτελεί ενιαία πηγή υπεροχής.

Γράφημα 5.3 — Αθροιστική Διαφορική Συνιστώσα λιανικού και χονδρικού εμπορίου ανά κατηγορία

5.4 Εμπορικές Ενότητες με Σημείο Αναφοράς

Η συνδυαστική ανάγνωση της εμπορικής βάσης κάθε Δήμου με τα δομικά του χαρακτηριστικά οργανώνει τους 38 Δήμους της Περιφέρειας στην εννεαβάθμια τυπολογία του Κεφαλαίου 3 (βλ. Παρ. 3.3), η οποία διαβάζεται εδώ υπό εμπορική οπτική.

Πίνακας 5.4 — Τυπολογία Εμπορικών Πόλων Κεντρικής Μακεδονίας (9 τύποι, Κεφ. 3)

Τύπος (Κεφ. 3)	Δήμοι	Εμπορικές επιχ.	Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου	
A Μητροπολιτικός Πόλος	Θεσσαλονίκης	10.544	+12,5%	
B1 Δήμοι Πολεοδομικού Συγκροτήματος (ΠΣΘ)	Κορδελιού-Ευόσμου, Παύλου Μελά, Καλαμαριάς, Αμπελοκήπων-Μενεμένης, Νεάπολης-Συκεών, Πυλαίας-Χορτιάτη	8.172 συν.	+9,3% +15,6%	έως
B2 Δήμοι Περιαστικού Δακτυλίου	Δέλτα, Θέρμης, Ωραιοκαστρου, Θερμαϊκού	4.648 συν.	+14,9% +17,6%	έως
Γ Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα ΠΕ	Κατερίνης, Βέροιας, Σερρών	2.526 / 1.759 / 1.734	+3,3% +5,8%	έως
Δ Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα ΠΕ	Κιλκίς, Έδεσσας, Πολυγύρου	920 / 652 / 486	+3,7% +8,2%	έως
Ε Έντονα Τουριστικοί Δήμοι	Κασσάνδρας, Δίου-Ολύμπου, Αριστοτέλη, Σιθωνίας	674 / 720 / 619 / 453	+3,5% +12,3%	έως
ΣΤ Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα	Πέλλας, Αλεξάνδρειας, Ν. Προποντίδας, Λαγκαδά, Νάουσας, Χαλκηδόνος, Αλμωπίας	6.777 συν.	+4,8% +12,3%	έως

Τύπος (Κεφ. 3)	Δήμοι	Εμπορικές επιχ.	Ρυθμός ανάπτυξης εμπορίου
Z1 Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι	Παιονίας, Σιντικής, Ηρακλείας	461 / 387 / 357	+0,3% έως +1,3%
Z2 Λοιποί Αγροτικοί Δήμοι	Σκύδρας, Βόλβης, Βισαλτίας, Πύδνας- Κολινδρού, Εμμ. Παππά, Ν. Ζίχνης, Αμφίπολης	2.107 συν.	+0,6% έως +11,0%

Στην κορυφή της ιεραρχίας βρίσκεται ο Μητροπολιτικός Πόλος (Τύπος Α), ο Δήμος Θεσσαλονίκης, που συγκεντρώνει μόνος του **10.544** εμπορικές επιχειρήσεις, το **24,0%** του εμπορίου της Περιφέρειας, με ισχυρό ρυθμό ανάπτυξης εμπορίου **+12,5%**. Ως έδρα της Περιφέρειας και δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας, λειτουργεί ως τροφοδοτικός κόμβος για ολόκληρη τη Βόρεια Ελλάδα και τις όμορες βαλκανικές αγορές.

Γύρω από τον μητροπολιτικό πυρήνα αναπτύσσεται η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή. Οι Δήμοι του Πολεοδομικού Συγκροτήματος (Τύπος Β1), έξι Δήμοι με **8.172** εμπορικές επιχειρήσεις αθροιστικά, χαρακτηρίζονται από διάχυτη παρουσία λιανικού εμπορίου σε ολόκληρο τον αστικό ιστό και έντονη δυναμική (ρυθμοί ανάπτυξης εμπορίου **+9,3%** έως **+15,6%**). Οι Δήμοι του Περιαστικού Δακτυλίου (Τύπος Β2), τέσσερις Δήμοι με **4.648** εμπορικές επιχειρήσεις, εμφανίζουν αντίστροφη εικόνα: χαμηλότερη εξειδίκευση στο λιανικό εμπόριο αλλά τις υψηλότερες τιμές χονδρικού εμπορίου της Περιφέρειας (Δήμος Δέλτα, Δήμος Ωραιοκάστρου, Δήμος Θέρμης), με τους ισχυρότερους ρυθμούς ανάπτυξης εμπορίου ολόκληρης της τυπολογίας (**+14,9%** έως **+17,6%**).

Εκτός της μητροπολιτικής ζώνης, η εμπορική δραστηριότητα οργανώνεται γύρω από τις έδρες των υπόλοιπων Περιφερειακών Ενοτήτων. Τα Πρωτεύοντα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα (Τύπος Γ), οι Δήμοι Κατερίνης (**2.526** εμπορικές επιχειρήσεις), Βέροιας (**1.759**) και Σερρών (**1.734**), λειτουργούν ως κεντρικές αγορές των ΠΕ Πιερίας, Ημαθίας και Σερρών, με σταθερούς θετικούς ρυθμούς (**+3,3%** έως **+5,8%**). Τα Δευτερεύοντα Διοικητικά Κέντρα (Τύπος Δ), οι Δήμοι Κιλκίς, Έδεσσας και Πολυγύρου, με μικρότερη βάση (**2.058** εμπορικές επιχειρήσεις συνολικά), συμπληρώνουν το διοικητικό δίκτυο των εδρών των ΠΕ.

Δύο τύποι αποτυπώνουν διακριτές ταυτότητες. Οι Έντονα Τουριστικοί Δήμοι (Τύπος Ε) της Χαλκιδικής και της Πιερίας, οι Δήμοι Κασσάνδρας, Δίου-Ολύμπου, Αριστοτέλη και Σιθωνίας, εμφανίζουν τις χαμηλότερες τιμές χονδρικού εμπορίου λόγω της κυριαρχίας των καταλυμάτων και της εστίασης, με ρυθμούς που κυμαίνονται έντονα (**+3,5%** έως **+12,3%**). Τα Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα (Τύπος ΣΤ), επτά Δήμοι με **6.777** εμπορικές επιχειρήσεις, αποτελούν οικιστικά κέντρα μικτού αστικού-αγροτικού χαρακτήρα (Δήμος Πέλλας, Δήμος Αλεξανδρείας, Δήμος Νέας Προποντίδας), με συνδυασμένη παρουσία τοπικής κατανάλωσης και αγροτικής τροφοδοσίας.

Την κατάταξη συμπληρώνουν οι αγροτικοί Δήμοι της ενδοχώρας. Οι Μεθοριακοί Αγροτικοί Δήμοι (Τύπος Ζ1) των ΠΕ Σερρών και Κιλκίς, οι Δήμοι Παιονίας, Σιντικής και Ηρακλείας, καταγράφουν τους ασθενέστερους ρυθμούς ανάπτυξης εμπορίου της Περιφέρειας (**+0,3%** έως **+1,3%**), εικόνα συμβατή με τη μεθοριακή τους θέση και την περιορισμένη αστική βάση. Οι Λοιποί Αγροτικοί Δήμοι (Τύπος Ζ2), επτά Δήμοι με **2.107** εμπορικές επιχειρήσεις,

χαρακτηρίζονται από σαφή υπερεκπροσώπηση λιανικού εμπορίου που εξυπηρετεί καθημερινές καταναλωτικές ανάγκες σε περιοχές με περιορισμένη αστική υποδομή. Στους Δήμους μικρής εμπορικής βάσης οι ρυθμοί παρουσιάζουν υψηλή μεταβλητότητα και χρήζουν επιφύλαξης ως προς την ερμηνεία τους.

Συνολικά, η εννεαβάθμια τυπολογία αποτυπώνει τον μητροπολιτικό χαρακτήρα της Περιφέρειας: το εμπόριο οργανώνεται γύρω από έναν κυρίαρχο πόλο, τη Θεσσαλονίκη, και την ευρύτερη μητροπολιτική του ζώνη, που αθροιστικά (Τύποι Α, Β1, Β2) συγκεντρώνουν πάνω από το ήμισυ της εμπορικής δραστηριότητας, ενώ οι έδρες των υπόλοιπων ΠΕ και το αγροτικό δίκτυο της ενδοχώρας συμπληρώνουν μια πολυεπίπεδη εμπορική ιεραρχία.

Κεφάλαιο 6 — Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (Regional Business Dynamics Index, RBDI), ένας σύνθετος δείκτης που συνοψίζει τη δυναμική και τη διαρθρωτική φυσιογνωμία του εμπορικού τομέα κάθε Περιφέρειας σε μία ενιαία τιμή στην κλίμακα [0,1]. Στόχος είναι η συγκριτική αξιολόγηση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας έναντι των υπολοίπων 12 Περιφερειών της χώρας.

6.1 Σύνθεση του Δείκτη

Ο RBDI υπολογίζεται ως σταθμισμένο άθροισμα τεσσάρων κανονικοποιημένων συνιστωσών, καθεμιά εκ των οποίων αποτυπώνει διαφορετική διάσταση της εμπορικής δυναμικής:

10. CBFR (Commercial Business Formation Rate, βάρος 35%) — μερίδιο νέων εμπορικών επιχειρήσεων επί του συνόλου των νέων εγγραφών της Περιφέρειας. Αποτυπώνει τον ρυθμό ίδρυσης εμπορικών επιχειρήσεων.
11. Retention Rate (βάρος 20%) — αναλογία $(nt - at) / nt_{-1}$, δηλαδή μερίδιο επιχειρήσεων που υφίσταντο στην αρχική περίοδο και παρέμειναν ενεργές. Αποτυπώνει τη σταθερότητα του υφιστάμενου εμπορικού ιστού.¹⁶
12. LQ Εμπορίου (Συντελεστής Χωροθέτησης, βάρος 25%) — αναλογία του μεριδίου εμπορίου της Περιφέρειας προς το αντίστοιχο εθνικό μερίδιο. Αποτυπώνει τη σχετική εξειδίκευση στο εμπόριο σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα.
13. Δείκτης Εντροπίας Shannon (βάρος 20%) — υπολογίζεται επί της κατανομής των ενεργών επιχειρήσεων στους 2-ψήφιους ΚΑΔ. Αποτυπώνει τη δομική ποικιλομορφία του εμπορικού τομέα.

Όλες οι συνιστώσες υπόκεινται σε λογαριθμικό μετασχηματισμό για την εξομάλυνση ακραίων τιμών και κατόπιν σε min-max κανονικοποίηση στο διάστημα [0,1] σε επίπεδο 13 Περιφερειών. Η τελική τιμή RBDI είναι το σταθμισμένο άθροισμα των 4 κανονικοποιημένων συνιστωσών.

¹⁶ Η συνιστώσα Retention Rate πρέπει να ερμηνεύεται με προσοχή λόγω της εκκαθάρισης του Μητρώου ΓΕΜΗ που πραγματοποιήθηκε εντός της περιόδου αναφοράς, η οποία οδήγησε σε 65.334 εταιρείες που διαγράφηκαν από το μητρώο, εκ των οποίων περίπου 15 χιλιάδες εμπορικές επιχειρήσεις ($\approx 2,6\%$ του εμπορικού stock της προηγούμενης περιόδου). Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. Μεθοδολογικές Σημειώσεις.

6.2 Κατάταξη Περιφερειών — Η Θέση της Κεντρικής Μακεδονίας

Με βάση τις τιμές RBDI για την περίοδο του Μαρτίου 2026, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατατάσσεται 2η μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας με τιμή RBDI = 0,7392. Η τιμή αυτή είναι σαφώς υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (0,4878) και βρίσκεται κοντά στην τιμή της πρώτης Περιφέρειας (Δυτικής Ελλάδας, RBDI = 0,8419), ενώ διαφέρει σημαντικά από τη Περιφέρεια που έπεται (Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, RBDI = 0,6140).

Πίνακας 6.1 — Κατάταξη Περιφερειών κατά RBDI και Συνιστώσες (Μάρτιος 2026)

#	Περιφέρεια	RBDI	CBFR	Δείκτης Διατήρησης	LQ Εμπορίου	Δείκτης Εντροπίας
1	Δυτική Ελλάδα	0,842	0,638	0,973	1,15	3,29
2	Κεντρική Μακεδονία	0,739	0,615	0,966	1,13	3,37
3	Αν. Μακεδονία & Θράκη	0,614	0,617	0,925	1,17	3,20
4	Θεσσαλία	0,570	0,597	0,948	1,10	3,27
5	Αττική	0,520	0,559	0,996	0,94	3,54
6	Στερεά Ελλάδα	0,500	0,581	0,956	1,07	3,25
7	Πελοπόννησος	0,432	0,565	0,966	1,04	3,24
8	Κρήτη	0,427	0,580	0,960	0,93	3,25
9	Ήπειρος	0,401	0,571	0,961	0,93	3,29
10	Βόρειο Αιγαίο	0,363	0,568	0,949	1,04	3,12
11	Δυτική Μακεδονία	0,327	0,577	0,919	0,96	3,24
12	Νότιο Αιγαίο	0,323	0,568	1,001	0,86	2,93
13	Ιόνια Νησιά	0,283	0,590	0,974	0,72	2,95

Η ανάλυση ανά συνιστώσα αποκαλύπτει εικόνα ισχυρή και στις τέσσερις διαστάσεις του δείκτη, εύρημα που εξηγεί την υψηλή συνολική κατάταξη της Περιφέρειας. Στις δύο «δυναμικές» συνιστώσες του δείκτη:

14. CBFR (ρυθμός ίδρυσης): η Περιφέρεια κατατάσσεται 3η/13 με τιμή 0,615, σαφώς υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (0,587). Πρόκειται για επιβεβαίωση των ευρημάτων του Κεφαλαίου 4 ότι σχεδόν έξι στις δέκα νέες επιχειρήσεις της Περιφέρειας δραστηριοποιούνται στο εμπόριο (CBFR = 61,48%, Παρ. 4.1.2).
15. Retention Rate (σταθερότητα υφιστάμενων): η Περιφέρεια κατατάσσεται 5η/13 με τιμή 0,966, οριακά πάνω από τον εθνικό μέσο όρο (0,961). Η σχετικά μέτρια θέση οφείλεται κυρίως στην εκκαθάριση του ΓΕΜΗ που έπληξε ορισμένες Περιφέρειες αναλογικά λιγότερο, ενώ ο CBCR της Περιφέρειας παραμένει σε χαμηλά επίπεδα (5,83% συνολικά, Παρ. 4.1.2).

Στις δύο «διαρθρωτικές» συνιστώσες του δείκτη, η Περιφέρεια εμφανίζει εξίσου ισχυρές επιδόσεις:

1. LQ Εμπορίου (σχετική εξειδίκευση): η Περιφέρεια κατατάσσεται 3η/13 με τιμή 1,13, σαφώς υψηλότερη του εθνικού μέσου όρου (1,01). Το εύρημα αντανακλά την

υπερεκπροσώπηση του εμπορικού τομέα στη συνολική επιχειρηματικότητα της Περιφέρειας (LQ συνολικού εμπορίου 1,127, βλ. Παρ. 5.3).

2. Δείκτης Εντροπίας (ποικιλομορφία): η Περιφέρεια κατατάσσεται 2η/13 με τιμή 3,37, υψηλότερη από όλες τις άλλες Περιφέρειες πλην της Αττικής (3,54). Το εύρημα αντανακλά τη μεγάλη ποικιλομορφία της εμπορικής βάσης της Περιφέρειας, που εξυπηρετεί ένα πολυποίκιλο φάσμα οικονομικών δραστηριοτήτων: μητροπολιτική κατανάλωση, αγροτική παραγωγή, μεταποίηση, διαμετακόμιση και τουρισμό (βλ. Παρ. 5.3).

Η ισχυρή και στις τέσσερις διαστάσεις επίδοση οδηγεί στη συνολικά υψηλή τιμή του RBDI και τοποθετεί την Περιφέρεια σταθερά στο top-2 της χώρας.

6.3 Διαρθρωτική Ανάγνωση

Η 2η θέση της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στον RBDI αποτελεί διακριτή περίπτωση σε σχέση με τις χαμηλότερα κατατασσόμενες Περιφέρειες. Σε αντίθεση με Περιφέρειες όπου η χαμηλή τιμή του δείκτη μπορεί να οφείλεται είτε σε πραγματική στασιμότητα του εμπορικού τομέα είτε σε διαρθρωτική εξειδίκευση σε άλλο τομέα (π.χ. τουρισμό), η Κεντρική Μακεδονία εμφανίζει εικόνα όπου όλες οι συνιστώσες συμβάλλουν θετικά στη συνολική κατάταξη.

Σε σύγκριση με τη Δυτική Ελλάδα (1η, RBDI = 0,8419), η οποία εμφανίζει εξαιρετική επίδοση κυρίως στον CBFR (0,638, υψηλότερη της χώρας), η Κεντρική Μακεδονία υπολείπεται οριακά στις δύο δυναμικές συνιστώσες (CBFR 0,615, Retention 0,966) αλλά υπερτερεί στη διαρθρωτική συνιστώσα της ποικιλομορφίας (Entropy 3,37 έναντι 3,29). Σε σύγκριση με την Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (3η, RBDI = 0,6140) που εμφανίζει το υψηλότερο LQ (1,17), η Κεντρική Μακεδονία υπερτερεί σαφώς στη συνιστώσα Retention (0,966 έναντι 0,925) και στην Εντροπία (3,37 έναντι 3,20). Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας λοιπόν δεν διακρίνεται για μία μόνο εξαιρετική επίδοση, αλλά για τη σταθερά ισχυρή παρουσία της σε όλες τις διαστάσεις της εμπορικής δυναμικής.

Η τοποθέτηση αυτή είναι πλήρως συμβατή με τα ευρήματα των προηγούμενων κεφαλαίων. Η μητροπολιτική θέση της Θεσσαλονίκης ως εμπορικού και τροφοδοτικού κόμβου της Βόρειας Ελλάδας (Παρ. 4.3.1, 5.3) διασφαλίζει υψηλή ποικιλομορφία και έντονη παρουσία τόσο του λιανικού όσο και του χονδρικού εμπορίου. Η ισχυρή αγροτική παραγωγική βάση των ΠΕ Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας τροφοδοτεί εκτεταμένο δίκτυο χονδρεμπορίου γεωργικών προϊόντων, και η μεταποιητική παρουσία της ΒΙΠΕΘ Σίνδου τροφοδοτεί έντονη ζήτηση σε επαγγελματικό εξοπλισμό και πρώτες ύλες (Παρ. 5.3). Παράλληλα, η θετική —αν και μέτρια— διαφορική συνιστώσα που αναδείχθηκε στις αναλύσεις Shift-Share (διαφορική +247 στο λιανικό και +93 στο χονδρικό, Παρ. 4.2.6 και 4.3.6) επιβεβαιώνει ότι, πέρα από την εθνική δυναμική που αποτελεί τον κύριο μοχλό ανάπτυξης, η Περιφέρεια διατηρεί και περιορισμένη τοπική υπεροχή.

Συνολικά, ο RBDI επιβεβαιώνει διαρθρωτικά τα ευρήματα των προηγούμενων κεφαλαίων: η Κεντρική Μακεδονία αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους εμπορικούς πυλώνες της

χώρας, με ισόρροπες επιδόσεις τόσο στις δυναμικές όσο και στις διαρθρωτικές συνιστώσες του δείκτη. Η συγκεκριμένη ταυτοποίηση έχει σημαντικές επιπτώσεις στη χάραξη πολιτικής: οι παρεμβάσεις ενίσχυσης του εμπορίου σε τέτοιες Περιφέρειες θα πρέπει να επικεντρώνονται στην εμβάθυνση και διαφοροποίηση των ήδη ισχυρών επιδόσεων (π.χ. ενίσχυση αναδυόμενων κλάδων όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο, ενσωμάτωση τεχνολογικών καινοτομιών, υποστήριξη της εξωστρέφειας προς τις αγορές των Βαλκανίων) και όχι σε δράσεις θεμελιακής αναδιάρθρωσης.

Κεφάλαιο 7 — Σύνοψη

Η ανάλυση του εμπορικού τομέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας αναδεικνύει τα ακόλουθα κύρια συμπεράσματα:

1. Διαρθρωτική υπερεκπροσώπηση με θετική αναπτυξιακή δυναμική. Ο εμπορικός τομέας της Περιφέρειας αριθμεί 43.996 ενεργές επιχειρήσεις, μερίδιο 27,82% επί του συνόλου, ποσοστό σαφώς υψηλότερο του εθνικού προτύπου (24,68%) — εύρημα που αποτυπώνεται στον Συντελεστή Χωροθέτησης $LQ = 1,127$, με ταυτόσημες τιμές για το λιανικό και το χονδρικό εμπόριο. Παράλληλα, ο τομέας εμφανίζει Ρυθμό Ανάπτυξης Εμπορίου (CGR) +9,71% (έναντι εθνικού +8,79%), δηλαδή αναπτύχθηκε ελαφρώς ταχύτερα από το εθνικό σύνολο. Η ανάλυση Shift-Share αποδίδει την αύξηση κυρίως στην εθνική δυναμική, με θετική αλλά μέτρια διαφορική (τοπική) συνιστώσα (+247 στο λιανικό και +93 στο χονδρικό) — ένδειξη περιορισμένης αλλά υπαρκτής τοπικής υπεροχής.
2. Σύνθετο χωρικό πρότυπο εμπορικών πόλων. Η εμπορική δραστηριότητα της Περιφέρειας οργανώνεται στην εννεαβάθμια τυπολογία του Κεφαλαίου 3 (βλ. Παρ. 5.4), η οποία συμπυκνώνεται σε πέντε λειτουργικά επίπεδα: ο Μητροπολιτικός Κόμβος Θεσσαλονίκης (Δήμος Θεσσαλονίκης, 24,0%), οι Δήμοι της Μητροπολιτικής Περιφέρειας (Πολεοδομικό Συγκρότημα και Περιαστικός Δακτύλιος, 10 Δήμοι, 29,1%), τα Διοικητικά-Εμπορικά Κέντρα των Περιφερειακών Ενοτήτων (Κατερίνης, Βέροιας, Σερρών και λοιπές έδρες ΠΕ, 6 Δήμοι, 18,4%), τα Δευτερεύοντα Αστικά Κέντρα (Πέλλας, Αλεξάνδρειας, Νάουσας και λοιπά, 7 Δήμοι, 15,4%) και οι Λοιποί Δήμοι αγροτικού και τουριστικού προφίλ (14 Δήμοι, 13,1%). Η ιεραρχία αυτή αντανακλά τη γεωγραφική και οικονομική πολυμορφία της Περιφέρειας.
3. Δύο κατηγορίες ως κοινός άξονας λιανικού και χονδρικού εμπορίου. Τα Τρόφιμα, Ποτά & Καπνός (11.885 επιχειρήσεις) και ο Οικιακός Εξοπλισμός, Δόμηση & Κήπος (9.508 επιχειρήσεις) αποτελούν τις δύο κατηγορίες με πρωτεύοντα ρόλο σε αμφότερους τους κλάδους του εμπορίου, καλύπτοντας αθροιστικά το 48,6% του τοπικού εμπορίου. Συγκλίνουν επιπλέον ως κορυφαίοι συνεισφέροντες στη διαφορική συνιστώσα Shift-Share και των δύο κλάδων (Τρόφιμα: +397/+372, Οικιακός Εξοπλισμός: +392/+531), διασυνδέοντας τη χονδρική τροφοδοσία με το τελικό σημείο πώλησης σε ένα ολοκληρωμένο τοπικό σύστημα.

4. Χωρική αντιστροφή προτύπου λιανικού-χονδρικού στους περιαστικούς Δήμους. Οι Δήμοι του Περιαστικού Δακτυλίου της Θεσσαλονίκης με βιομηχανικό-διαμετακομιστικό προφίλ (Δ.Δέλτα, Δ.Ωραιοκάστρου, Δ.Θέρμης) εμφανίζουν εικόνα αντίστροφη μεταξύ των δύο κλάδων: χαμηλές τιμές LQ Λιανικού (0,69–0,84) αλλά τις υψηλότερες τιμές LQ Χονδρικού της Περιφέρειας (Δέλτα 2,34, Ωραιοκάστρου 2,00, Θέρμης 1,51), εύρημα συμβατό με την κυρίαρχη μεταποιητική, μεταφορική και αποθηκευτική δραστηριότητα των Δήμων αυτών.
5. Μητροπολιτική θέση Θεσσαλονίκης και παραγωγική βάση ως καθοριστικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά. Τρία διαρθρωτικά χαρακτηριστικά ερμηνεύουν την εμπορική δομή της Περιφέρειας: η μητροπολιτική θέση της Θεσσαλονίκης ως εμπορικού και τροφοδοτικού κόμβου της Βόρειας Ελλάδας και των όμορων αγορών των Βαλκανίων, η ισχυρή αγροτική παραγωγική βάση των ΠΕ Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας και Πιερίας (αντανακλάται στο LQ Χονδρικού των Γεωργικών Προϊόντων = 1,40), και η σημαντική μεταποιητική παρουσία της ΒΙΠΕΘ Σίνδου (Μηχανήματα LQ = 1,21, Καύσιμα/Μέταλλα/Χημικά LQ = 1,21).
6. Θέση 2η/13 στον RBDI ως επιβεβαίωση πολυδιάστατης εμπορικής ισχύος. Η Περιφέρεια κατατάσσεται 2η μεταξύ των 13 Περιφερειών της χώρας στον Δείκτη Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI = 0,7392), με ισχυρές επιδόσεις και στις τέσσερις συνιστώσες του δείκτη: CBFR (3η/13), Retention Rate (5η/13), LQ Εμπορίου (3η/13) και Δείκτη Εντροπίας (2η/13, υψηλότερη από όλες τις άλλες Περιφέρειες πλην της Αττικής). Η σταθερά ισχυρή επίδοση σε όλες τις τέσσερις συνιστώσες επιβεβαιώνει διαρθρωτικά τα ευρήματα των προηγούμενων κεφαλαίων: η Κεντρική Μακεδονία αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους εμπορικούς πυλώνες της χώρας, με δυνατότητες περαιτέρω εμβάθυνσης σε αναδυόμενους κλάδους (ηλεκτρονικό εμπόριο, τεχνολογικές καινοτομίες) και ενίσχυσης της εξωστρέφειας προς τις αγορές των Βαλκανίων.

Μεθοδολογικές Επισημάνσεις

Στην ενότητα αυτή, παρατίθενται συγκεντρωτικά οι μεθοδολογικές επιλογές αλλά και διάφορες άλλες επισημάνσεις που αφορούν την παρούσα αναφορά.

A. Πηγή Δεδομένων και Κάλυψη

Η ανάλυση βασίζεται στα δεδομένα του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) και αφορά την περίοδο αναφοράς Οκτώβριος 2024 (Oct_24) → Μάρτιος 2026 (Mar_26). Τα μεγέθη της Περιφέρειας υπολογίζονται με τα ακόλουθα φίλτρα:

7. Ενεργές επιχειρήσεις (monitor=true) — εξαιρούνται καταχωρίσεις χωρίς ενεργό status.
8. Κύρια δραστηριότητα (scope=primary, δηλαδή act_type=1) — λαμβάνεται υπόψη μόνο η κύρια καταχωρισμένη δραστηριότητα κάθε επιχείρησης, αποφεύγοντας διπλομέτρηση.
9. Έγκυρη γεωκωδικοποίηση (municipality_id_new $\geq$ 61000) — εξαιρούνται καταχωρίσεις χωρίς αξιόπιστη χωρική τοποθέτηση από αναλύσεις σε επίπεδο Δήμου ή ΠΕ. Σημειώνεται ότι τα αποτελέσματα της παρούσας ανάλυσης είναι προσωρινά και ενδέχεται να διαφοροποιηθούν όταν ολοκληρωθεί ο ποιοτικός έλεγχος των πληροφοριών που αφορούν τη γεωγραφική θέση των επιχειρήσεων.

Σε εθνικό επίπεδο, το γεωγραφικό φίλτρο δεν εφαρμόζεται. Συνεπώς, ορισμένες συγκριτικές αναλογίες (π.χ. εθνικό CGR) ενδέχεται να εμφανίζουν μικρή διαφοροποίηση από τις αμιγώς γεωγραφικά φιλτραρισμένες τιμές.

B. Εκκαθάριση Μητρώου ΓΕΜΗ

Εντός της περιόδου αναφοράς πραγματοποιήθηκε εκκαθάριση του Μητρώου ΓΕΜΗ, η οποία οδήγησε στη διαγραφή 65.334 εταιρειών που δεν διέθεταν ενεργή καταχώριση. Από αυτές, περίπου 15 χιλιάδες ήταν εμπορικές επιχειρήσεις ($\approx 2,6\%$ του εμπορικού κλάδου της προηγούμενης περιόδου).

Η εκκαθάριση αυτή επηρεάζει την ερμηνεία των δεικτών δυναμικής: το CBCR (Closure Rate) εμφανίζει αυξημένες τιμές, το Retention Rate μειωμένες και το CGR (Net Growth Rate) μπορεί να εμφανίζει αρνητικές τιμές που δεν αντανakλούν πραγματική συρρίκνωση αλλά διοικητική εκκαθάριση παλαιότερων καταχωρίσεων. Σε όλα τα κεφάλαια όπου παρουσιάζονται αρνητικές τιμές αυτών των δεικτών, η ερμηνεία γίνεται με την παρούσα επιφύλαξη.

Γ. Ομαδοποίηση Κατηγοριών ΣΤΑΚΟΔ

Για τη διευκόλυνση της ανάλυσης, οι διψήφιοι κωδικοί ΣΤΑΚΟΔ ομαδοποιήθηκαν σε 11 κατηγορίες λιανικού εμπορίου και 9 κατηγορίες χονδρικού εμπορίου. Κριτήριο της ομαδοποίησης ήταν η μέγιστη δυνατή ομοιογένεια των επιμέρους κλάδων εντός κάθε κατηγορίας.

Δύο κατηγορίες χρήζουν ιδιαίτερης μνείας:

10. Μη Ταξινομημένο Λιανικό Εμπόριο (RET_MISC, ΣΤΑΚΟΔ 4778, 4719): Συγκεντρώνει τόσο εξειδικευμένες δραστηριότητες που δεν εντάσσονται στις υπόλοιπες κατηγορίες (οπτικά, φωτογραφικός εξοπλισμός, μουσικά όργανα, είδη λαϊκής τέχνης, σουβενίρ) όσο και μη εξειδικευμένα καταστήματα γενικού εμπορίου.
11. Μη Ταξινομημένο Χονδρικό Εμπόριο (WHO_MISC, ΣΤΑΚΟΔ 4615, 4618, 4619, 4665, 4690): Συγκεντρώνει μη εξειδικευμένες χονδρικές δραστηριότητες, εμπορικούς αντιπροσώπους μικτού ή αδιευκρίνιστου αντικειμένου, καθώς και κωδικούς για τους οποίους δεν είναι διαθέσιμη περιγραφή στο μητρώο ΣΤΑΚΟΔ.

Δ. Δείκτες Ανισότητας και Συγκέντρωσης

Για την ανάλυση της χωρικής ανισοκατανομής χρησιμοποιήθηκαν τέσσερις συμπληρωματικοί δείκτες:

12. Συντελεστής Gini: μετρά την ανισότητα κατανομής μεταξύ μονάδων (Δήμοι ή ΠΕ). Τιμές κοντά στο 0 υποδηλώνουν ισοκατανομή, κοντά στο 1 έντονη ανισοκατανομή.
13. Δείκτης Theil: αναλύεται σε between (μεταξύ ΠΕ) και within (εντός κάθε ΠΕ) συνιστώσες, επιτρέποντας την αποάθροιση της ολικής ανισότητας στις δύο πηγές της.
14. Hoover Index: εκφράζει το ποσοστό των επιχειρήσεων που θα έπρεπε να ανακατανεμηθούν για να επιτευχθεί ισοκατανομή ως προς τον πληθυσμό. Αποτυπώνει την απόκλιση από την πληθυσμιακή κατανομή.
15. Σταθμισμένος Συντελεστής Μεταβλητότητας (Weighted CV): μετρά τη διασπορά γύρω από τον περιφερειακό μέσο όρο, σταθμισμένη ως προς τον πληθυσμό κάθε μονάδας.

Παράλληλα, ως δείκτης ποικιλομορφίας χρησιμοποιήθηκε ο Δείκτης Εντροπίας Shannon επί της κατανομής των επιχειρήσεων σε ΣΤΑΚΟΔ. Υψηλότερες τιμές υποδηλώνουν μεγαλύτερη ποικιλομορφία· χαμηλότερες τιμές υποδηλώνουν συγκέντρωση σε λίγες κατηγορίες.

Ε. Ανάλυση Shift-Share

Η ανάλυση Shift-Share αποαθροίζει την καθαρή μεταβολή των εμπορικών επιχειρήσεων μιας Περιφέρειας σε τρεις συνιστώσες:

16. Εθνική Συνιστώσα: η μεταβολή που θα αναμενόταν αν η Περιφέρεια ακολουθούσε τον εθνικό ρυθμό μεταβολής της συνολικής επιχειρηματικότητας.
17. Διαρθρωτική (Industry Mix) Συνιστώσα: η επιπλέον μεταβολή που θα αναμενόταν λόγω της ιδιαίτερης κλαδικής σύνθεσης της Περιφέρειας, σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο.

18. Διαφορική (Competitive) Συνιστώσα: η μεταβολή που αποδίδεται καθαρά σε τοπικούς παράγοντες — δηλαδή στο πόσο καλύτερα ή χειρότερα αποδίδει η Περιφέρεια σε σύγκριση με το εθνικό πρότυπο, ανά κλάδο.

Η αποάθροιση αυτή επιτρέπει τη διάκριση μεταξύ εξωγενών και ενδογενών παραγόντων της εμπορικής δυναμικής της Περιφέρειας.

Σημείωση: Ο εθνικός ρυθμός που χρησιμοποιείται στην ανάλυση Shift-Share υπολογίζεται επί του εκκαθαρισμένου συνόλου ενεργών εγγραφών της βάσης δεδομένων (καθαρά δεδομένα), ώστε να εξασφαλίζεται η συμβατότητα με τα αντίστοιχα περιφερειακά μεγέθη και να ισχύει η ταυτότητα σύμφωνα με την οποία το άθροισμα των Διαφορικών Συνιστωσών όλων των Περιφερειών ισούται με μηδέν σε εθνικό επίπεδο.

ΣΤ. Δείκτης Περιφερειακής Επιχειρηματικής Δυναμικής (RBDI)

Ο RBDI είναι σύνθετος δείκτης που υπολογίζεται ως σταθμισμένο άθροισμα τεσσάρων κανονικοποιημένων συνιστωσών: CBFR (35%), Retention Rate (20%), LQ Εμπορίου (25%) και Δείκτης Εντροπίας (20%). Όλες οι συνιστώσες υπόκεινται σε λογαριθμικό μετασχηματισμό για την εξομάλυνση ακραίων τιμών και κατόπιν σε min-max κανονικοποίηση στο διάστημα [0,1] σε επίπεδο 13 Περιφερειών.

Καίρια ερμηνευτική επισήμανση: ο RBDI αποτελεί εργαλείο διαρθρωτικής ανάγνωσης του εμπορικού προφίλ μιας Περιφέρειας και όχι δείκτη οικονομικής επίδοσης. Χαμηλές τιμές μπορεί να αντανakλούν είτε πραγματική στασιμότητα του εμπορικού τομέα είτε διαρθρωτική εξειδίκευση σε άλλο τομέα της οικονομίας (π.χ. τουρισμό). Αντίστροφα, υψηλές τιμές αντανakλούν ισχυρές επιδόσεις τόσο στις δυναμικές όσο και στις διαρθρωτικές διαστάσεις. Η ερμηνεία προκύπτει μόνο μέσα από την ανάγνωση των επιμέρους συνιστωσών σε συνδυασμό με τα δομικά ευρήματα της Περιφέρειας (βλ. Παρ. 6.3).

Ζ. Επιφυλάξεις Ερμηνείας

Οι ακόλουθες επιφυλάξεις πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία των ευρημάτων:

1. Δήμοι μικρής εμπορικής βάσης: Όταν ένας Δήμος εμφανίζει πολύ μικρό απόλυτο αριθμό επιχειρήσεων (π.χ. <50), τα ποσοστά μεταβολής (CGR) μπορεί να εμφανίζουν ιδιαίτερα μεγάλες τιμές που οφείλονται στη μικρή βάση και όχι σε ουσιαστική δυναμική. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το CGR ερμηνεύεται με προσοχή και χρήζει διαχρονικής παρακολούθησης σε επόμενες περιόδους αναφοράς.
2. Κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ μικρής απόλυτης βάσης: Παρόμοια επιφύλαξη ισχύει και για κατηγορίες ΣΤΑΚΟΔ με μικρό απόλυτο μέγεθος (π.χ. Κοσμήματα & Ωρολόγια χονδρικού εμπορίου με 100 επιχειρήσεις στην Κεντρική Μακεδονία). Σε τέτοιες περιπτώσεις, οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης ερμηνεύονται με την παρούσα επιφύλαξη.

3. Εθνικά μεγέθη συγκριτικής αναφοράς: Λόγω του διαφορετικού γεωγραφικού φίλτρου που εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο σε σύγκριση με το επίπεδο Δήμου/ΠΕ, ορισμένες συγκριτικές αναλογίες ενδέχεται να εμφανίζουν μικρή διαφοροποίηση. Στις περιπτώσεις αυτές, οι τιμές που παρουσιάζονται προέρχονται από τις πιο συμβατές πηγές αναφοράς για κάθε ανάλυση.
4. Ανάγνωση δεικτών σε Περιφέρειες σύνθετου προφίλ: Σε Περιφέρειες με σύνθετο οικονομικό προφίλ όπως η Κεντρική Μακεδονία (μητροπολιτικός πόλος, αγροτική παραγωγή, μεταποίηση, τουριστικό σκέλος στη Χαλκιδική και την Πιερία), οι δείκτες εμπορικής δυναμικής πρέπει να ερμηνεύονται σε συνδυασμό με τα δομικά χαρακτηριστικά κάθε υποπεριοχής. Π.χ., οι Δήμοι του περιαστικού δακτυλίου της Θεσσαλονίκης εμφανίζουν χαρακτηριστική αντιστροφή μεταξύ λιανικού και χονδρικού εμπορίου (Παρ. 4.2.3 και 4.3.3), η οποία απαιτεί συνεξέταση και των δύο κλάδων.
5. Διαχρονική σύγκριση: Η παρούσα ανάλυση αφορά μία και μοναδική περίοδο αναφοράς (Mar_26 vs Oct_24). Διαχρονικές τάσεις θα μπορέσουν να επιβεβαιωθούν μόνο σε επόμενες εκδόσεις του δελτίου.